

II

(Akty, ktorých uverejnenie nie je povinné)

KOMISIA

ROZHODNUTIE KOMISIE

z 18. februára 2004

Štátna pomoc Nemecko — pomoc na reštrukturalizáciu Bankgesellschaft Berlin AG

[oznámené pod číslom K(2004) 327]

(Iba nemecký text je autentický)

(Text s významom pre EHP)

(2005//ES)

KOMISIA EURÓPSKÝCH SPOLOČENSTIEV,

keďže:

so zreteľom na Zmluvu o založení Európskeho spoločenstva, najmä na jej článok 88 ods. 2 podods. 1,

I. KONANIE

so zreteľom na Dohodu o Európskom hospodárskom priestore (EHP), najmä na jej článok 62 ods. 1 písm. a),

(1) Po tom, ako Komisia 25. júla 2001 ⁽³⁾ schválila pomoc na záchranu Bankgesellschaft Berlin AG (ďalej len „BGB“ alebo „banka“) a Nemecko predložilo Komisii 28. januára 2002 plán reštrukturalizácie, oznámila Komisia Nemecku v liste z 9. apríla 2002 svoje rozhodnutie začať konanie týkajúce sa pomoci na reštrukturalizáciu podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o ES ⁽⁴⁾.

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 659/1999 z 22. marca 1999 ustanovujúce podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 93 Zmluvy o ES ⁽¹⁾, najmä na článok 7 ods. 3,

(2) Po žiadosti o predĺženie lehoty a jej následnom schválení, ako aj po dvoch rokovaniach so zástupcami Komisie oznámilo Nemecko 17. júna 2002 svoje stanovisko a predložilo ďalšie podklady a informácie. Ďalšia žiadosť o poskytnutie informácií bola Nemecku odoslaná v liste z 31. júla 2002.

po tom, ako boli členský štát a iní zúčastnení na základe uvedených ustanovení ⁽²⁾ vyzvaní zaujať stanovisko, a so zreteľom na ich pripomienky,

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 83, 27.3.1999, s. 1. Nariadenie zmenené a doplnené Aktom o prístupí 2003.

⁽²⁾ Ú. v. ES C 141, 14.6.2002, s. 2.

⁽³⁾ Ú. v. ES C 130, 1.6.2002, s. 5.

⁽⁴⁾ Pozri poznámku pod čiarou 2.

(3) S uverejnením rozhodnutia Komisie o otvorení konania v Úradnom vestníku Európskych spoločenstiev ⁽⁵⁾ požiadala Komisia o stanovisko aj iné zúčastnené strany. Na základe toho obdržala 9. júla a — po predĺžení termínu — 22. júla 2002 pripomienky jedného konkurenta, ako aj ďalšej zúčastnenej strany, ktorá požiadala o utajenie svojej identity. Tieto pripomienky boli 1. augusta 2002 odoslané Nemecku, aby k nim zaujalo stanovisko. Odpoveď Nemecka — po predĺžení termínu — prišla v liste z 23. septembra 2002.

(4) Na požiadanie odovzdalo Nemecko ďalšie informácie o oznámenej pomoci v liste zo 16. a 20. septembra, 14. a 18. novembra, 18. decembra 2002 a tiež 14. februára a 14. marca 2003. Okrem toho bola Komisia na rôznych stretnutiach so zástupcami Nemecka, spolkovej krajiny Berlín a BGB informovaná o stave reštrukturalizácie.

(5) Na rokovaní 26. marca 2003 informovalo Nemecko Komisiu o príčinách zlyhania ponuky na privatizáciu BGB 25. marca 2003, vypísanej na základe verejnej medzinárodnej súťaže v roku 2002. Ďalšie informácie k tejto otázke a tiež súvaha a výkaz ziskov a strát za rok 2002 boli odovzdané 31. marca 2003.

(6) Ďalšie žiadosti Komisie o poskytnutie informácie, zaslané 15. apríla, 6. a 16. mája 2003 boli zodpovedané listami z 15. mája, 28. mája a 24. júna 2003. Ďalšie otázky boli objasnené v liste z 1. júla, a tiež na stretnutiach so zástupcami Nemecka, spolkovej krajiny Berlín a BGB 4. a 11. apríla, 14. mája a 9. júla 2003.

(7) Komisia 14. júla 2003 poverila audítorskú spoločnosť Mazars Revision & Treuhandgesellschaft mbH, Düsseldorf, ako znalca, analýzou určitých aspektov reštrukturalizačného plánu. Výsledky boli s Nemeckom prerokované 3. októbra 2003 a konečná správa bola Nemecku zaslaná 20. novembra 2003.

(8) V októbri 2003 bola prerokovaná potreba ďalších kompenzačných plnení, čiastočne v prítomnosti zástupcov banky. V novembri 2003 bolo Nemecko informované o opatreniach plánovaných Komisiou a bola mu, rovnako ako banke, poskytnutá príležitosť zaujať stanovisko k hospodárskym dôsledkom pre banku, ktoré boli prerokované v decembri 2003. Dňa 18. decembra 2003 sa dohodlo, že Nemecko sa voči Komisii zaväzuje osobitne predať Berliner Bank do

1. októbra 2006, s účinnosťou najneskôr do 1. februára 2007, a uskutočniť privatizáciu koncernu do 31. decembra 2007, ako aj ďalšie opatrenia zamerané na predaj.

(9) Nemecko predložilo Komisii 29. januára 2004 prepracovaný plán reštrukturalizácie, ktorý zohľadnil najmä odporúčania znalcov poverených Komisiou, a 6. februára 2004 prísľuby Nemecka, vzťahujúce sa na prepracovaný plán reštrukturalizácie.

II. OPIS POMOCI

BGB

(10) BGB je holdingovou spoločnosťou koncernu BGB, ktorý vznikol v roku 1994 zlúčením viacerých úverových ústavov, kontrolovaných spolkovou krajinou Berlín, ako banka je však aj sama aktívnym účastníkom trhu. V roku 2000 predstavovala bilančná suma koncernu BGB asi 205 mld. EUR, v roku 2001 asi 189 mld. EUR a v roku 2002 asi 175 mld. EUR. Zaujímalá tým desiate (2001), resp. dvanáste miesto (2002) medzi nemeckými bankami; počet zamestnancov dosahoval približne 17 000 v roku 2000, dobrých 15 000 v roku 2001 a približne 13 000 v roku 2002. Podiel základného imania podľa bankového zákona („KWG“) tvoril 5,7 % podľa ročnej závierky 2001 (podiel celkového kapitálu 9,4 %) a 5,6 % podľa ročnej závierky 2002 (podiel celkového kapitálu 9,4 %). V júni 2001, pred schválením pomoci na záchranu, klesol podiel základného imania na [...] (*) % (podiel celkového kapitálu [...] %).

(11) Spolková krajina Berlín vlastnila pred prísunom kapitálu v auguste 2001 56,6 % podielov v BGB, teraz toto číslo dosahuje okolo 81 %. Ďalšími vlastníkmi sú s približne 11 % Norddeutsche Landesbank (NordLB) a Gothaer Finanzholding AG okolo 2 %. Približne 6 % majú v rukách drobní vlastníci.

(12) Najväčšími dcérskymi spoločnosťami resp. čiastkovými koncernami koncernu BGB, ktoré sú tiež aktívne v bankovom sektore, sú Landesbank Berlin („LBB“) a Berlin-Hannoversche Hypothekenbank AG („BerlinHyp“). LBB je verejno-právnou ustanovizňou, na ktorej má BGB netypickú tichú majetkovú účasť vo výške 75,01 %. Vzhľadom na existenciu dohody o odvode zisku možno BGB z hospodárskeho hľadiska

(5) Pozri pozn. pod čiarou 2.

(*) [...] dôverná informácia.

považovať za 100 % vlastníka podielov. V BerlinHyp, ktorá vyvíja činnosť v oblasti financovania nehnuteľností, má BGB 89,9 % akcií.

- (13) Súčasťou koncernu je v súčasnosti aj čiastkový koncern IBAG Immobilien und Beteiligungen Aktiengesellschaft („IBAG“), ktorého predmetom činnosti sú služby spojené s nehnuteľnosťami a ktorý bol v minulosti vedený spoločnosťou Immobilien und Baumanagement der Bankgesellschaft Berlin GmbH („IBG“) (Manažment nehnuteľností a výstavby spoločnosti Bankgesellschaft Berlin). Okrem toho BGB kontroluje, resp. kontrolovala priamo alebo nepriamo rôzne iné domáce alebo zahraničné podniky, ako napr. Weberbank, Allgemeine Privatkundenbank AG („Allbank“, medzičasom predaná), BGB Ireland, BGB UK, BG Polska (maloobchod a internetová oblasť „Inteligo“ medzičasom predaná, likvidácia zvyšného „obalu“ sa už začala), ako aj českú Živnostenskú banku, a. s., (medzičasom predaná).
- (14) Kľúčovou obchodnou oblasťou BGB je obchod so súkromnými a firemnými klientmi (retailové bankovníctvo) pod obidvomi značkami „Berliner Sparkasse“ a „Berliner Bank“. Ani jedna z nich nie je právne samostatným dcérsym podnikom, ale iba značkou, resp. pobočkou. Od 1. júla 2003 patrí „Berliner Bank“, ako predtým už aj „Berliner Sparkasse“, k LBB⁽⁶⁾. U firemných klientov ide prevažne o malé a stredné podniky.
- (15) Okrem obchodných oblastí retailové bankovníctvo, financovanie nehnuteľností a služby spojené s nehnuteľnosťami je BGB, resp. jej dcérske spoločnosti, činná aj v oblasti obchodov na kapitálovom trhu (peňažné obchody a obchody s cennými papiermi) a v likvidovaných, resp. silne utlmovaných segmentoch veľkí klienti/zahranície (napr. financovanie projektov a exportu) a vo verejnom sektore (poskytovanie úverov). Aktivity v oblasti investičného bankovníctva zahŕňajú iba emisie akcií a obligácií v pomerne malom objeme a v budúcnosti už nebudú hrať samostatnú úlohu. Geograficky sa činnosť BGB koncentruje na oblasť Berlína a spolkovú krajinu Brandenbursko, hlavne čo sa týka retailového bankovníctva. V oblasti financovania nehnuteľností je však, napríklad, činná aj na celoštátnej úrovni a v oblasti obchodov na kapitálovom trhu, okrem toho aj na medzinárodnej úrovni.
- (16) V priestore Veľkého Berlína je BGB lídrom trhu v oblasti retailového bankovníctva s podielom cca. 20 %, až vyše 50 % v jednotlivých segmentoch⁽⁷⁾. Podľa vlastných údajov bol jej podiel, resp. penetrácia trhu v roku 2002, vyjadrený prvým spojením v bežných účtoch v obchode so súkromnými klientmi,

na úrovni 48 %⁽⁸⁾. Čo sa týka celonemeckého obchodu vo financovaní nehnuteľností (všetky hypotekárne úvery), zaujímala BGB podľa údajov hlásenia s podielom okolo 5 % v roku 2000 tretie miesto. Podľa aktuálnych informácií túto pozíciu nedosahuje, resp. už nedosahuje⁽⁹⁾. Viac ako 90 % hypoték BGB k 31. decembru 2001 v objeme 33 mld. EUR bolo rozmiestnených v Nemecku, zvyšok sa týkal financovania nehnuteľností v zahraničí. V ostatných oblastiach nepatrí BGB ani v rámci Nemecka, ani v medzinárodnom meradle k vedúcim bankám. Údaje o konkrétnych trhových a segmentových podieloch nie sú k dispozícii.

- (17) Ťažkosti BGB, ktoré vyšli verejne na povrch v roku 2001, mali svoj pôvod predovšetkým v obchodnej oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami, ale takisto aj vo financovaní nehnuteľností. Dôležitými súčasťami obchodnej oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami, ktorú viedla v 90. rokoch dcérska spoločnosť IBG, boli obchody s fondmi a vývoj projektov, resp. financovanie výstavby nehnuteľností. Podielovými vlastníkmi IBG — založenej začiatkom 90. rokov ako dcérskej spoločnosti LBB — boli v období od polovice do konca 90. rokov najprv sama BGB AG (10 %), Berliner Bank AG (30 %), LBB (30 %) a BerlinHyp (30 %). Po splynutí Berliner Bank AG s BGB pripadli poslednej menovanej banke podiely Berliner Bank v IBG. Vlastnícka štruktúra vyzerala dnes takto: 40 % BGB, 30 % LBB a 30 % BerlinHyp.
- (18) IBG zakladala do roku 2000 čoraz viac fondov nehnuteľností. Investorom sa pritom poskytovali rozsiahle záruky, hlavne čo sa týka dlhodobého garantovaného nájomného, výplaty ziskov a revitalizácie. Vytváranie nových fondov bolo sprevádzané nákupom, resp. výstavbou nových nehnuteľností. Poskytovanie záruk vychádzalo z očakávania vysokých, resp. dokonca ešte stúpajúcich cien nehnuteľností, čo pri tom, že v skutočnosti ceny a nájomné prudko klesali, predovšetkým v Berlíne a nových spolkových krajinách, viedlo k značnému nahromadeniu rizík.
- (19) Keď sa tieto problémy počas roka 2000 začali objavovať, rozhodla sa BGB predat hlavnú obchodnú činnosť IBG. Na tieto účely bola v decembri 2000 hlavná časť obchodu IBG prevedená na novo založenú spoločnosť IBAG, okrem „starých“ rizík a záväzkov,

⁽⁸⁾ Pozri stránku http://www.bankgesellschaft.de/bankgesellschaft/50_pk/index.html (Obchodná oblasť súkromní klienti, prvý bežný účet).

⁽⁹⁾ Stanovisko Nemecka z júna 2002; podľa rozhodnutia „Eurohypo“ Spolkového protimonopolného úradu z 19. júna 2002 zaujímali založená Eurohypo, Hypovereinsbankgruppe, Depfa-Gruppe, BHF-Gruppe a BayLB vedúce postavenie na rôznych čiastkových trhoch obchodu s financovaním nehnuteľností — tak podľa aktív, ako aj podľa objemu nových obchodov v roku 2001. Aj samotná Deutsche Bank (t. j. bez jej podielu vloženého do Eurohypo) je podľa toho umiestnená ešte pred BGB, ktorá v tomto rozhodnutí ani nie je uvedená medzi poprednými konkurentmi.

⁽⁶⁾ Predtým bola Berliner Bank časťou BGB a Berliner Sparkasse časťou LBB.

⁽⁷⁾ Pozri pozn. pod čiarou 2 a prejav predsedu predstavenstva Vettera na valnom zhromaždení 4. júla. 2003 (http://www.bankgesellschaft.de/bankgesellschaft/20_ir/30_hauptversammlung/index.html); bod odôvodnenia 298.

- ktorých pôvodcom bola IBG a jej dcérske spoločnosti — tieto prešli na novo založenú spoločnosť LPFV Finanzbeteiligungs- und Verwaltungs-GmbH („LPFV“). Plány na predaj IBAG však nevyšli. Dnes sa tak IBAG, ako aj LPFV nachádzajú v stopercentnom vlastníctve BGB. V kompetencii IBG zostali len aktivity okrajového významu.
- (20) Ďalšie problémy, ktoré sa v tomto čase vyskytli, sa týkajú obchodu s financovaním nehnuteľností, ktorý prevádzkuje predovšetkým BerlinHyp, ale aj LBB a samotná BGB. Obchodná oblasť zahŕňa poskytovanie úverov na financovanie väčších projektov výstavby nehnuteľností, hlavne v živnostenskej oblasti, nie však poskytovanie hypotekárnych úverov na financovanie súkromných nehnuteľností, ktoré pokrýva obchodná oblasť retailového bankovníctva. Ťažkosti, ktoré v oblasti financovania nehnuteľností začali narastať s „ochladením“ trhu s nehnuteľnosťami, vyplývajú v prvom rade z nedostatočnej prevencie rizík.
- (21) V prvej polovici roku 2001 vypukla v BGB akútna kríza. Jej príčinou boli hlavne problémové úvery na financovanie nehnuteľností, ako aj garančné záväzky z fondov nehnuteľností, sústredené v spoločnostiach IBG/IBAG/LPFV, ktoré pri závierke roku 2000 viedli k tvorbe rezerv vo výške 1 mld. EUR, a tiež požiadavky na korekciu bilančnej hodnoty prebiehajúcich stavebných projektov a zvýšenie prevencie rizika v oblasti financovania nehnuteľností. V máji preto klesli záručné vlastné prostriedky v BGB pod úroveň zákonom predpísaného koeficientu vlastných prostriedkov, t. j. pod 8 %. Medzera vo financovaní, ktorú bolo treba zaplniť, aby bolo možné dosiahnuť koeficient základného kapitálu vo výške 5,0 % a vrátiť sa tak ku koeficientu vlastných prostriedkov v hodnote 9,7 %, ako to bolo pred krízou, bola v tom čase odhadnutá asi na 2 mld. EUR. Spolková krajina Berlín v máji 2001 vyslovila zámer poskytnúť kapitál vo výške chýbajúcej sumy. Po schválení tejto pomoci na záchranu spoločnosti Komisiou bol BGB v auguste 2001 poskytnutý kapitál presne vo výške 2 mld. EUR: 1,755 mld. EUR od spolkovej krajiny Berlín, 166 mil. EUR od NordLB, 16 mil. EUR od Parion (Gothaer Finanzholding AG) a 63 mil. EUR od drobných akcionárov.
- (22) V nasledujúcich mesiacoch sa však objavili ďalšie riziká, predovšetkým v oblasti poskytovania služieb spojených s nehnuteľnosťami v IBAG/IBG/LPFV. Hrozilo nebezpečenstvo, že kapitál BGB sa znova dostane pod hranicu zákonom požadovanej minimálnej kapitálovej primeranosti. Tieto riziká sa opakovali týkali garančných záväzkov z fondových obchodov, ako aj klesajúcej hodnoty nehnuteľností, ktoré boli zakúpené pre neskoršie otvorenie nových fondov („nehuteľnosti v zásobe“). Na základe vzájomnej prepojenosti zmlúv o odvode zisku, patronátových vyhlásení a úverov v rámci koncernu ručí BGB podľa informácií, predložených Nemeckom, za prevažnú časť týchto rizík.
- (23) V novembri 2001 pohrozil vtedajší Spolkový úrad bankového dohľadu (BAKred, dnešný BAFin) ⁽¹⁰⁾ BGB predbežným zatvorením, ak do konca roka 2001 nebudú prijaté opatrenia na krytie týchto rizík. Preto 20. decembra 2001 podpísali spolková krajina Berlín, BGB, LBB, BerlinHyp, IBAG, IBG a LPFV Zásadnú dohodu, podľa ktorej majú byť tieto riziká pokryté rozsiahlymi garanciami a zárukami. Dňa 16. apríla 2002 zásadnú dohodu vystriedala definitívne schválená podrobná dohoda. Záruky prevzaté touto dohodou sa kvalifikovali ako „odvrátenie rizík“ a ich podrobnejší opis obsahuje nasledujúca časť.

Pomoc na reštrukturalizáciu

- (24) Opatrenia v rámci pomoci sú súčasťou reštrukturalizačného plánu, ktorý bol pôvodne predložený v januári 2002 a naposledy prepracovaný počas kontrolného konania v januári 2004, a ktorý predpokladá značné zredukovanie obchodnej činnosti koncernu BGB a jeho zameranie na obchod so súkromnými a firemnými klientmi v oblasti Berlína. Okrem toho by sa malo pokračovať — ale v menšom rozsahu — v obchodoch na kapitálovom trhu, ako aj v oblasti financovania nehnuteľností (pozri body 172 a nasledujúce). Ostatné obchodné oblasti, ako sú veľkí klienti/zahranicie vrátane štruktúrovaných financií a poradenstva pre fúzie & akvizície, by mali ísť do likvidácie, iné, ako oblasť verejnej správy, by sa mali silne zredukovať. Pôvodne sa predpokladalo, že sa bude pokračovať aj v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami. Nemecko však už v počiatočnom štádiu konania prisľúbilo, že sa postará o odčlenenie tejto oblasti a jej predaj spolkovej krajine Berlín (pozri body 277 a 278). Rovnako Nemecko medzitým prisľúbilo, že s cieľom redukcie veľmi silného podielu BGB na berlínskom retailovom trhu samostatne odpredá Berliner Bank.
- (25) Ako sa už uviedlo, podiely spolkovej krajiny Berlín v BGB sa majú predať. Komisia v tomto smere už dostala prisľub. BerlinHyp sa má v rámci privatizácie BGB predať buď spoločne s ňou, alebo samostatne (pozri bod 285). Ďalej má byť IBB vyčlenená z BGB a účelovo viazaná rezerva IBB (vyššie spomínaný kapitál bývalej spoločnosti Wohnungsbau-Kreditanstalt — „WBK“ , prenesený svojho času na LBB), ak by to nemalo za následok nesplnenie stanoveného podielu základného kapitálu vo výške 6,0 %, resp. podielu celkového kapitálu vo výške 9,7 % k rozhodnému dňu 1. januára 2004, vrátaná naspäť spolkovej krajine Berlín.

⁽¹⁰⁾ Od 1.5.2002, po zlúčení bankového, poisťového a burzového dohľadu: Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht (BAFin) — Spolkový úrad pre dohľad nad finančnými službami.

Prísun kapitálu

- (26) Po prvé, v prípade pomoci na reštrukturalizáciu, nahlásenej 28. januára 2002, ide o prísun kapitálu na záchranu poskytnutého spolkovou krajinou Berlín v auguste 2001 vo výške 1,755 mld. EUR po schválení Komisie 25. júla 2001 ⁽¹¹⁾, ktorý má v BGB zostať ako pomoc na reštrukturalizáciu natrvalo.

Odvrátenie rizík

- (27) Po druhé, ide o uvedené odvrátenie rizík, ktorého poskytnutie sa v zásade dohodlo v decembri 2001 medzi spolkovou krajinou Berlín, BGB, LBB, Berlin-Hyp, IBAG, IBG a LPFV a následne bolo modifikované, doplnené a nahradené novou podrobnou dohodou schválenou 16. apríla 2002. Jej obsahom sú nasledujúce garancie, oslobodenia od povinností, prevzatia plnenia a záruky poskytnuté spolkovou krajinou Berlín na dobu 30 rokov na to, aby sa pokryli riziká zo služieb v spojení s nehnuteľnosťami dcérskych spoločností IBAG, IBG a LPFV:

- *Úverové záruky:* Záruky za BGB, LBB a BerlinHyp o splácaní zmluvných úrokov a kapitálu za úvery, ktoré tieto podniky poskytli IBAG a IBG, a tiež svojim dcérskym spoločnostiam do 31. decembra 2001. Dotknuté spoločnosti a úverové vzťahy sú uvedené v prílohe k podrobnej zmluve. Obmedzenia na určité druhy úverových záruk, ako aj explicitné vylúčenia („Negatívny zoznam“) sú takisto upravené v podrobnej zmluve.
- *Záruka účtovnej hodnoty:* Záruky za IBAG a IBG a tiež za určité iné spoločnosti skupiny, predovšetkým priame a nepriame dcérske spoločnosti uvedených podnikov ohľadom zachovania hodnoty jednotlivých majetkových predmetov v aktivovaných položkách danej testovanej súvahy okrem niektorých vyznačených majetkových predmetov, ako je nehmotný investičný majetok, pokladničná hotovosť, vklady v spolковой banke alebo položky časového rozlíšenia. Aj obmedzenie a vylúčenie týchto záruk upravuje podrobná zmluva („Negatívny zoznam“).
- *Prevzatie plnenia vo vzťahu k LPFV:* Oslobodenie LPFV od záväzkov — v prípade, že presahujú sumu 100 mil. EUR (spoluúčasť) — vyplývajúcich z bývalého obchodu s nehnuteľnosťami spoločnosti IBG a jej vtedajších dcérskych spoločností Bavaria, Arwobau, ako aj Immobilien-Beteiligungsvertriebsgesellschaft der Bankgesellschaft Berlin GmbH („IBV“) cestou prevzatia plnenia. Prevzatie plnenia sa nevzťahuje na

povinnosti v súvislosti so zakladaním fondov po termíne 31. decembra 2000 alebo novými obchodmi IBAG uvedenými v podrobnej dohode.

- *Oslobodenie BGB od patronátnych povinností:* Oslobodenie BGB od všetkých záväzkov z patronátnych vzťahov, ktoré táto vzala na seba do 31. decembra 1998 za spoločnosti IBG, IBV a Bavaria. Ani toto oslobodenie sa nevzťahuje na povinnosti v súvislosti so zakladaním fondov po termíne 31. decembra 2000 alebo novými obchodmi IBAG uvedenými v podrobnej dohode.
- (28) Podrobná dohoda uvádza v článku 45 najvyššiu sumu, vyplývajúcu z týchto záväzkov pre spolkovú krajinu Berlín, vo výške 21,6 mld. EUR. Podľa článku 45 pritom ide o teoretickú nominálnu hodnotu zabezpečených rizík, očistenú od viacnásobne evidovaných hodnôt. Zásadná dohoda uvádzala ako maximálnu sumu ešte 35,34 mld. EUR, nakoľko vyššie uvedené záruky v snahe splniť požiadavky bankového dohľadu čiastočne pokrývali rovnaké riziká. Ako uvádza článok 45 podrobnej dohody, môže spolková krajina ručiť napr., po prvé, za pohľadávku cudzieho veriteľa z garantovaného nájomného na základe prevzatia plnenia voči LPFV, po druhé, na základe oslobodenia od patronátnych vzťahov. Podrobná dohoda takisto predpisuje, že spolková krajina môže v takýchto prípadoch za predmetné riziko ručiť vždy iba raz. Na základe toho bola teoretická najvyššia suma očistená od viacnásobne evidovaných hodnôt a následne stanovená na 21,6 mld. EUR. Spomedzi týchto 21,6 mld. EUR predstavuje podľa predbežných výpočtov predložených Nemeckom najvyššiu sumu oslobodenie LPFV od záväzkov (približne [...] EUR, z čoho [...] EUR pripadá na oslobodenie LPFV od záväzkov zo záruk spojených s nájomným a výplatom zisku a [...] EUR na oslobodenie od zodpovednosti za riziká z tzv. revitalizačných záruk na budovy).
- (29) Táto maximálna teoretická suma vychádza z princípu plnej materializácie všetkých rizík. Pre oslobodenie LPFV od záväzkov zo záruk spojených s nájomným (max. suma [...] EUR) to napríklad znamená, že všetko nájomné až do roku 2025 by kompletne vypadlo, oslobodenie LPFV od revitalizačných záruk ([...] EUR) tu obsahuje plné náklady na postavenie všetkých budov a vonkajších zariadení. Stopercentný výpadok nájomného, ako aj zrúcanie všetkých budov a ich opakované postavenie je však nereálne aj pri tých najpesimistickejších predpokladoch. V článku 45 sa preto tiež uvádza, že podľa súčasného stavu poznania

⁽¹¹⁾ Ú. v. ES C 130, 1.6.2002, s. 5.

a na základe dôkladného prieskumu hlavných hospodárskych rizík je možné uznanie nárokov oveľa nižšie. Podľa toho by skutočné riziko mohlo predstavovať 2,7 mld. EUR v optimistickom prípade („Best-Case-Szenario“), 3,7 mld. EUR v „základnom prípade“ („Base-Case-Szenario“) a 6,1 mld. EUR v pesimistickom prípade (takzvaný „Worst-Case-Szenario“). Predpoklady, ktoré viedli k takémuto odhadu, boli predložené v priebehu konania (pozri bod 138).

- (30) Podrobná dohoda ďalej na účely minimalizácie záručného plnenia predpokladá možnosť, aby spolková krajina poverila úlohou zmluvného manažéra pre podrobnú dohodu buď v celom, alebo čiastočnom rozsahu, tretiu osobu. Spolková krajina túto možnosť využila a na tieto účely založila „BCIA Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisen mbH“ (Berlínska spoločnosť pre controlling starých rizík z obchodu s nehnuteľnosťami), ktorá je v jej výlučnom vlastníctve. Táto vykonáva svoju činnosť z poverenia spolkovej krajiny od januára 2003. Okrem toho podrobná dohoda zakotvuje pre spolkovú krajinu záručnú províziu a právo na časť zisku v prípade dobrých výsledkov v trvaní pätnástich obchodných rokov. Na základe toho bude dostávať spolková krajina od BGB ročne fixnú záručnú províziu vo výške 15 mil. EUR vrátane roku 2011, ktorá môže byť po roku 2012 pre zvyšnú dobu odvrátenia rizika po vzájomnej dohode zmenená. Okrem toho, ak BGB počas jedného alebo viacerých mesiacov obchodného roka dosiahne celkový podiel ručiaceho vlastného kapitálu v hodnote 12,5 % a podiel základného kapitálu vo výške 7 %, vyplatí 15 % ročného zisku, ktorý by jej inak vznikol, spolkovej krajine Berlín.
- (31) V zákone o práve senátu na prevzatie záruky spolkovou krajinou za riziká vzniknuté obchodmi s nehnuteľnosťami v Bankgesellschaft Berlin AG a niektorých jej dcérskych spoločnostiach⁽¹²⁾ sa ďalej hovorí, že treba čo najrýchlejšie predať podiely spolkovej krajiny Berlín v BGB za podmienok, ktoré sú pre spolkovú krajinu Berlín prijateľné, a v súvislosti s novým usporiadaním vlastníckej štruktúry BGB vyčleniť z BGB Investitionsbank Berlin (IBB) ako samostatnú verejno-právnu banku na podporu investícií (pozri text nižšie).

Dohoda o riešení prípadného uplatnenia nárokov spolkovej krajiny Berlín na vrátenie platieb v rámci konania Európskej komisie s cieľom preskúmania pomoci Landesbank Berlin - Girozentrale

- (32) Vo svojom rozhodnutí o otvorení konania⁽¹³⁾ Komisia ďalej poukázala na jednu dôležitú skutočnosť,

ktorá v pôvodnom pláne na reštrukturalizáciu nebola zohľadnená. Koncom roka 1992 bola WBK s celým svojím majetkom prevedená na LBB; súčasne s tým všetky úlohy WBK prešli na vtedy novo založenú spoločnosť IBB. Týmto prevodom sa zvýšil ručiaci vlastný kapitál LBB približne o 1,9 mld. nemeckých mariek (DEM). LBB platila od roku 1995 províziu v priemernej výške 0,25 % za každú čerpanú čiastku. Pretože existovali pochybnosti, či je táto provízia zlučiteľná s trhovým správaním investora, Komisia začala v júli 2002 konanie C 48/2002⁽¹⁴⁾. Ak by Komisia prišla k záveru, že vyplatená provízia nie je v súlade s trhovým správaním investora, predstavuje rozdiel medzi vyplatenou províziou a bežne dosahovaným výnosom takejto investície na trhu pri absencii predpokladov normy o kompatibilite podľa Zmluvy o ES pomoc, ktorá nie je zlučiteľná s princípmi Spoločného trhu, a preto ju musí LBB spolkovej krajine Berlín vrátiť.

- (33) Možnosť spätne požadovať vrátenie poskytnutého príspevku je značným rizikom pre úspešnosť plánu reštrukturalizácie z hľadiska možného obnovenia rentability. Komisia preto v rozhodnutí o otvorení konania vyzvala Nemecko, aby v tomto smere hľadalo vhodné riešenie, a vzala na vedomie, že Nemecko na takom riešení pracuje.
- (34) Z tohto dôvodu bola medzi spolkovou krajinou Berlín a BGB 23. decembra 2002 uzatvorená *Dohoda o riešení prípadného uplatnenia nárokov spolkovej krajiny Berlín na vrátenie platieb v rámci konania Európskej komisie s cieľom prešetrenia pomoci C 48/2002 Landesbank Berlin - Girozentrale* („dohoda o vrátení platieb“).
- (35) Táto dohoda hovorí, že v prípade, že sa Komisia rozhodne požiadať o vrátenie platieb, potom sa spolková krajina Berlín zaväzuje, že do LBB vloží taký príspevok na ozdravenie, aby sa zabránilo zníženiu podielov kapitálu v LBB a/alebo v koncerne BGB v dôsledku hroziaceho vrátenia platieb pod hranice uvedené v dohode. Minimálne kapitálové podiely boli v dohode o vrátení platieb stanovené na 9,7 % (podiel celkového kapitálu) a 6 % (podiel základného kapitálu). Dohoda môže nadobudnúť platnosť až po splnení odkladnej podmienky, ktorou je schválenie pomoci Komisiou.

- (36) Hoci toto opatrenie v momente vydania rozhodnutia o otvorení konania ešte nebolo prijaté, a preto nemohlo byť súčasťou reštrukturalizačného plánu, boli riziká dosahovania rentability v spojení s možným rozhodnutím Komisie požadovať vrátenie

⁽¹²⁾ Gesetz- und Verordnungsblatt für Berlin (Vestník zákonov a nariadení pre Berlín), 58. ročník, č. 13, 24.4.2002.

⁽¹³⁾ Ú. v. ES C 141, 14.6.2002, s. 11.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. ES C 239, 4.10.2002, s. 12.

platieb v rozhodnutí o otvorení konania uvedené ako faktor, ktorý treba brať do úvahy. Dohoda o vrátení platieb bola napokon uzatvorená, aby sa tieto obavy zohľadnili. Keďže toto opatrenie je pre úspech reštrukturalizácie nevyhnutné, považuje Komisia za účelné, aby sa dohoda o vrátení platieb po tom, ako v tomto smere bude možné zistiť maximálnu sumu pomoci, posudzovala spolu s inými opatreniami na poskytnutie pomoci.

Dôvody na začatie konania

(37) Vo svojom rozhodnutí o otvorení formálneho prieskumného konania podľa článku 88 ods. 2 Zmluvy o ES kvalifikovala Komisia opatrenia, ktoré sú predmetom prieskumu, predbežne ako štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES a článku 61 ods. 1 Dohody o EHP, pretože bola poskytnutá zo štátnych prostriedkov a je schopná po zlepšení finančnej situácie podniku ovplyvniť hospodárske postavenie konkurentov z iných členských štátov⁽¹⁵⁾, a tým deformovať hospodársku súťaž, alebo sa stať potenciálnou hrozbou deformácie a takto poškodiť obchod medzi členskými štátmi.

(38) Na základe predbežného posudzovania Komisia konštatovala, že pomoc treba posudzovať na základe smerníc Spoločenstva na posudzovanie štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach⁽¹⁶⁾ (ďalej len „smernice“) a nie je možné na tento účel použiť žiadne iné predpisy, týkajúce sa kompatibility v Zmluve o ES, ani žiadne iné smernice Spoločenstva. Komisia súhlasila s názorom Nemecka, že v prípade BGB ide o firmu, ktorá sa dostala do ťažkostí v zmysle kapitoly 2.1 smerníc. Existovali však závažné pochybnosti o zlučiteľnosti opatrení zameraných na pomoc s princípmi Spoločného trhu.

Obnovenie dlhodobej rentability podniku

(39) Podľa bodov 31 — 34 smerníc skúma Komisia vo všetkých jednotlivých prípadoch pomoci plán reštrukturalizácie v tom smere, či je schopný zabezpečiť dlhodobú rentabilitu podniku v rámci priranej doby a na základe realistických predpokladov.

(40) Komisia pôvodne predloženému plánu reštrukturalizácie vyčítala, že nie sú vyjasnené budúce stratégie na trhu investičného bankovníctva. Ďalej Komisia v rámci budúcej stratégie obchodu s nehnuteľnosťami požadovala bližšiu špecifikáciu rozdielu nákladov v prípade likvidácie alebo ďalšieho pokračovania činnosti dcérskej spoločnosti pre služby spojené s nehnuteľnosťami — IBAG.

(41) Komisia vyjadrila pochybnosti o dostatočnej presnosti predpokladov v pôvodnom pláne reštrukturalizácie, čo sa týka trhu a prognóz vývoja dopytu a ponuky na to, aby sa z toho dali vyvodiť závery o tom, či navrhnuté reštrukturalizačné opatrenia môžu byť úspešné. Z materiálu bolo ťažko zistiť, z akých predpokladov o vývoji trhu reštrukturalizačné opatrenia vychádzajú.

(42) Komisia ďalej konštatovala, že informácie, ktoré Nemecko o príčinách ťažkostí podniku v minulosti poskytlo, boli pomerne povrchné. Uvádali sa tieto tri dôvody: a) problémové úvery, b) poskytnutie rozsiahlych garancií v oblasti fondov nehnuteľností a c) príliš neskoré zavedenie (1999) a pomalá realizácia systematického controllingu rizík. Poskytnuté informácie predstavujú predovšetkým zhrnutie finančných ťažkostí. Bol však uvedený iba jeden naozajstný dôvod vzniku týchto ťažkostí, a to neefektívne koncernové a riadiace štruktúry a v rámci toho nefungujúci controlling rizík. Konkrétne prípady zanedbania zo strany manažmentu, ako aj dôsledky štátneho vlastníctva neboli spomenuté. Takúto analýzu však Komisia pre posúdenie vyhladok reštrukturalizácie BGB na úspech považovala za potrebnú. Komisia preto vyjadrila pochybnosti o tom, že reštrukturalizačný plán v dostatočnej miere vystihol príčiny ťažkostí BGB a zapracoval ich. Preto sa obrátila na Nemecko so žiadosťou, aby predložilo podrobnú analýzu minulých chýb a budúcich vyhladok a problémov v kontexte s koncernovými štruktúrami, metódami manažmentu a dohľadu, s koncepciami výkonu kontroly a predkladania správ a technikami zavedenia obchodne fundovaných procesov rozhodovania.

(43) Z hľadiska možnej privatizácie spomenulo Nemecko rokovania s potenciálnymi uchádzačmi, ale bez akýchkoľvek podrobností, napr. o zamýšľanom postupe, obchodných podmienkach alebo iných dôležitých faktoroch. Komisia si preto položila otázku, či je privatizácia — či už celková alebo čiastočná — myslená vážne a či je prípadne zaručené, aby prebehla v rámci otvoreného, transparentného a nediskriminačného procesu.

⁽¹⁵⁾ Rozsudok Súdneho dvora Európskych spoločenstiev zo 14.9.1994 v súvisiacich právnych sporoch C-278 a C-280/92, Španielsko/Komisia, Zb. 1994, s. I-4103.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. ES C 288, 9.10.1999, s. 2.

(44) Čo sa týka cieľovej miery zisku vo výške takmer 7 %, pôvodne uvedenej v notifikácii, má Komisia vážne pochybnosti, že by ju aj skutočne bolo možné dosiahnuť, predovšetkým keď vezmeme do úvahy

problematickú organizačnú a riadiacu štruktúru koncernu, nejasné predpoklady vývoja trhu, na ktorých reštrukturalizačné opatrenia spočívajú, ako aj ďalšie pokračovanie problematických obchodov s nehnuteľnosťami. Aj keby sa podarilo dosiahnuť takmer sedempercentnú mieru zisku, ako to bolo vytýčené, mala Komisia ešte pochybnosti, či je toto úročenie vloženého kapitálu dostatočné na to, aby to bolo zlučiteľné so zásadou trhového správania investora.

- (45) Ďalej Komisia upozornila na to, že možnosť vrátenia platieb z konania s LBB predstavuje značné riziko pre vyhliadky reštrukturalizačného plánu a v rozhodnutí o otvorení konania preto požiadala Nemecko, aby vypracovalo návrhy na riešenie.

Zabránenie neprípustnej deformácii hospodárskej súťaže

- (46) Ustanovenie o výnimke v článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES je spojené s podmienkou, že pomoc nesmie zmeniť obchodné podmienky natolko, aby to bolo v rozpore so spoločným záujmom. Body 35 až 39 v smerniciach stanovujú, že musia byť podľa možnosti prijaté opatrenia na zmiernenie nepriaznivých dôsledkov pomoci na konkurenciu. Zvyčajne sa takáto podmienka konkretizuje obmedzením alebo zredukovaním prítomnosti podniku na relevantnom produktovom trhu, predajom produkčných zariadení alebo dcérskych spoločností, prípadne zrušením činností. Obmedzenie alebo redukcia musí byť proporcionálne deformačným efektom, vyvolaným poskytnutím pomoci, a predovšetkým musí byť v primeranom pomere k relatívnej dôležitosti podniku na svojom trhu, resp. trhoch.

- (47) Celkove mali pôvodne navrhované kompenzačné opatrenia ako predaj podstatných majetkových účastí, redukcia obchodov na peňažnom trhu, ako aj obchodov s cennými papiermi, oblasti financovania pohľadávok, obchodu s nehnuteľnosťami, počtu pobočiek, personálu, redukcia obchodov pre verejnú správu a zrušenie pracovísk a obchodu so zahraničnými a veľkými klientmi, priviesť k zníženiu bilančnej sumy BGB o 26 % (zo 190 na 140 mld. EUR). Pretože opis kompenzačných opatrení a ich možného príspevku k plánovaným dôsledkom na majetok a zamestnaneckú situáciu v BGB nebol celkom presný, Komisia nebola schopná posúdiť, či by sa tento celkový efekt dal naozaj dosiahnuť a ako by sa tieto opatrenia odzrkadlili v budúcom postavení BGB na nemeckých trhoch alebo v jednotlivých segmentoch. Komisia preto potrebovala podrobné informácie o efektoch každého opatrenia na majetok, zamestnaneckú situáciu a budúcu pozíciu BGB na trhu/v segmentoch.

- (48) Aj keby sa podarilo dosiahnuť vyššie uvedený stupeň celkovej redukcie (26 % alebo 50 mld. EUR bilančnej sumy), považuje Komisia za otáznú, či táto redukcia bude vzhľadom na vysokú sumu pomoci a prax Komisie v oblasti pomoci na reštrukturalizáciu bánk⁽¹⁷⁾ dostatočná. V tejto súvislosti Komisia ako jeden z orientačných bodov na posúdenie primeranosti kompenzačných opatrení uviedla zákonom požadovaný minimálny kapitál, pretože pri nedostatočnej kapitalizácii banka musí objem svojich obchodov príslušne zredukovať (pri chýbajúcom kapitále v rozsahu 1 mld. EUR, a keď berieme za základ zákonom predpísaný minimálny podiel základného kapitálu 4 %, by bola teoreticky potrebná redukcia rizikovo vážených aktív až do výšky 25 mld. EUR). Tieto „oportúnne redukcie“ by mohli orientačne slúžiť ako východisko pre stupeň deformácie trhu a kompenzačné opatrenia, ktoré sú v tejto súvislosti potrebné. Už len prísun kapitálu zo spolkovej krajiny Berlín vo výške 1,755 mld. EUR v lete 2001 by podľa týchto úvah zodpovedal teoretickej redukcii majetku až o 44 mld. EUR. Komisia však upozornila na to, že toto východisko nemôže byť uplatňované „mechanicky“, ale musia byť zvážené všetky osobitné okolnosti, ako napr. faktory, ktoré sú dôležité pre prežitie a rentabilitu banky.

- (49) Keď sa po prísune kapitálu objavili nové riziká, hrozilo nebezpečenstvo, že koeficienty kapitálovej primeranosti znovu nebudú dostatočné. Aby sa zabránilo opätovnému prísunu kapitálu, rozhodla sa spolková krajina Berlín použiť ako riešenie pre všeobecné záruky konštrukciu odvrátenia rizika. Následkom toho majú záruky podobný účinok ako prísun kapitálu. Problém s odvrátením rizika však spočíval v tom, že výška pomoci, ktorá by mala byť v konečnom dôsledku poskytnutá, nebola jednoznačne stanovená. Nominálna, teoreticky maximálna suma, ktorá je uvedená v článku 45 podrobnej dohody, predstavuje 35,34 mld. EUR. Keď z toho odpočítame viacnásobné krytie rizík, dostaneme sa k maximálnej sume 21,6 mld. EUR. To je však ešte vždy nominálna hodnota, t. j. vychádza sa z plnej materializácie všetkých rizík, ktorá nie je pravdepodobná (pozri predchádzajúcu časť). V dôsledku toho musela Komisia z dôvodov opatrnosti pracovať s jedinou maximálnou hranicou, ktorá bola k dispozícii, t. j. so sumou 35,34 mld. EUR. Nakoľko však táto suma s najväčšou pravdepodobnosťou nebude realizovaná, nezodpovedalo by skutočnosti, keby bola braná ako základ pre stanovenie potrebných kompenzačných opatrení. Komisia preto nebola schopná posúdiť, či ponúkané kompenzačné opatrenia sú vzhľadom na výšku pomoci dostatočné. Okrem toho mala Komisia pochybnosti, či dokonca v prípade optimistického scenára s realizovanou pomocou okolo 3 mld. EUR dodatočne k prísunu kapitálu boli kompenzačné opatrenia podľa vyššie opísaného hrubého východiska

⁽¹⁷⁾ Pozri napríklad rozhodnutie Komisie 98/490/ES z 20. mája o pomoci Francúzska udelenej skupine *Crédit Lyonnais* (Ú. v. ES L 221, 8.8.1998, s. 28).

dostatočné. Skúsenosti s prípadmi reštrukturalizácie aj tak ukazujú, že optimistické scenáre sa realizujú zriedka.

- (50) Komisia oznámila, že pri záverečnom posúdení primeranosti kompenzačných opatrení treba zohľadniť extrémne silnú trhovú pozíciu BGB v retailovej oblasti na lokálnej a regionálnej úrovni. Pretože však chýbali potrebné informácie, nemohla Komisia posúdiť efekty redukčných opatrení na jednotlivých trhoch alebo v oblastiach obchodov. Plánovaná redukcia v oblasti obchodov s súkromnými a firemnými klientmi zamýšľaným predajom Weberbank a Allbank sa však zdala pomerne nízka a zrejme by v dostatočnej miere nezmiernila deformačný efekt pomoci na hospodársku súťaž. Vzhľadom na skutočnosť, že BGB je aj významným hráčom trhu v oblasti obchodov s nehnuteľnosťami, pýtala sa Komisia ďalej, či sú plánované redukčné opatrenia v tejto súvislosti dostatočné.

- (51) V konečnom dôsledku chýbali Komisii dôležité informácie pre primerané a dostatočne presné posúdenie dôsledkov navrhovaných kompenzačných opatrení. Na základe týchto skutočností mala vážne pochybnosti o tom, či sú plánované redukčné opatrenia dostatočné na to, aby zmiernili deformujúci vplyv tejto veľmi vysokej pomoci, ktorej presný rozmer alebo maximálna suma sa ani nedali určiť, na hospodársku súťaž. V tejto súvislosti treba zohľadniť aj silnú trhovú pozíciu BGB, predovšetkým v retailovej oblasti v lokálnom a regionálnom meradle.

Obmedzenie pomoci na minimum

- (52) Podľa bodov 40 a 41 smerníc sa musí pomoc určená na reštrukturalizáciu obmedziť na bezpodmienečne potrebné minimum tak, aby podniku nevznikla nadbytočná likvidita, ktorá by mohla byť použitá na agresívne správanie s následnou deformáciou trhového prostredia, alebo dokonca na expanziu. Smernice takisto uvádzajú, že od príjemcu pomoci sa očakáva, že sám, z vlastných prostriedkov vnesie významný príspevok k plánu reštrukturalizácie, aj predajom majetku, ktorý nie je pre ďalšiu existenciu podniku nevyhnutný.
- (53) Na základe informácií, ktoré boli k dispozícii, nebola Komisia schopná posúdiť, či pomoc, ktorej výška tiež nebola jasná, je tým bezpodmienečne potrebným minimom a či by napríklad nemohli byť v priebehu reštrukturalizácie prehodnotené riziká, alebo či boli, alebo budú zavedené kontrolné opatrenia, ktoré by naozaj vylúčili viacnásobné krytie rizík.

- (54) Komisia si položila otázku, či predbežne schválené dosiahnutie podielu základného kapitálu vo výške 5 % a podielu vlastného kapitálu vo výške 9,7 % a tiež podielu základného kapitálu vo výške asi 7,5 %, ktorý je cieľom na rok 2003, a podielu vlastného kapitálu vo výške asi 12 % je pre ďalšiu existenciu podniku vrátane dosiahnutia solídneho ratingu podľa klasifikácie ratingových agentúr naozaj potrebné. V tomto kontexte vyjadrila Komisia okrem toho pochybnosti, či vlastný príspevok BGB na základe predaja majetku alebo dcérskych spoločností, ktoré pre dlhodobú životaschopnosť podniku nie sú nevyhnutné, spĺňa vzhľadom na značnú výšku pomoci dokonca aj podľa najlepšieho scenára kritérium „významného príspevku“. Na základe silnej pozície BGB vrátane jej dcérskych spoločností a podnikov, ktoré sú s ňou alebo s nimi prepojené, na viacerých trhoch a vo viacerých segmentoch, vzniká otázka, či by sa nemalo pristúpiť k predaju viacerých, resp. väčších dcérskych spoločností/majetku — nielen z hľadiska vyrovnávacích opatrení, ale aj ako významný vlastný príspevok, znižujúci náklady daňových poplatníkov.

III. STANOVISKO NEMECKA

- (55) Nemecko zaujalo stanovisko k otvoreniu konania na báze vtedy existujúceho plánu reštrukturalizácie, ktorý vo svojich hlavných bodoch platil ešte v lete 2003 a bol aj základom pre expertízu zo strany poradcov Komisie a na požiadanie Komisie poskytlo v rámci ďalšieho konania doplňujúcu informáciu nad rámec pôvodného plánu reštrukturalizácie, hlavne čo sa týka nasledujúcich, pre rozhodnutie Komisie smerodajných bodov:

Obnovenie dlhodobej rentability podniku

- (56) Investičné bankovníctvo nebude v budúcnosti ani stredobodom stratégie, ani cieľovým produktom obchodu na kapitálovom trhu. Obchod na kapitálovom trhu sa bude koncentrovať na oblasti s vysokým výnosovým potenciálom, ako napr. obchod s akciami pre klientov, úrokovými a úverovými produktmi a v menšej miere na vlastný obchod a jeho objem bude ešte ďalej klesať.
- (57) Rozdiely v nákladoch medzi likvidáciou a pokračovaním činnosti IBAG boli podrobnejšie špecifikované. Celkové likvidačné náklady sa skladajú z operatívnych likvidačných nákladov [...] EUR a bilančnej straty. Na účely zistenia poslednej hodnoty bola vypracovaná tieňová bilancia koncernu pre tri scenáre (best case, real case, worst case), z čoho vyšlo [...] EUR, [...] EUR resp. [...] EUR. V prípade pokračovania by naproti tomu náklady v období rokov 2001 až 2005 v závislosti od scenára predstavovali [...] až [...] EUR (base-case [...] EUR). Tým by likvidáciou IBAG v porovnaní s pokračovaním v závislosti od scenára

vznikli vyššie náklady v rozsahu [...] až [...] EUR. Okrem toho by sa pri likvidácii od roku 2006 bolo treba vzdať ročného pozitívneho výsledku vo výške [...] EUR.

- (58) Podrobnejšie boli rozobrané predpoklady vývoja trhu v oblasti obchodov s nehnuteľnosťami a fondov. Po ľahkom poklese v roku 2002 v rozsahu asi 2 % dosahuje celkový objem stavebnej činnosti v Nemecku v roku 2003 podľa informácií Ústredného zväzu stavebnej výroby približne úroveň stagnácie. V bytovej výstavbe nenastal žiaden obrat vývoja (2003: pokles cca. o 1 % po približne mínus 3 % v roku 2002), pričom vo východnej časti Nemecka je v dôsledku nadbytočnej ponuky bytov pokles oveľa výraznejší ako v západných spolkových krajinách. V priemyselnej výstavbe bol v roku 2003 zaznamenaný len ľahký nárast o cca. 1 %. V súlade s tým boli prispôbéné kapacity a očakávaná ohľadne obratu v spoločnosti Bavaria a definované konkrétnejšie zameranie. Bavaria sa v budúcnosti tak vo výstavbe bytov, ako aj v priemyselnej oblasti bude zameriavať na prémiový segment trhu a na základe regionálne veľmi odlišného vývoja v bytovej výstavbe na západonemecké regióny Hamburg, Mníchov, Stuttgart a Porýnie-Mohan. V obchodoch s fondmi sa dá po poklese v roku 2001 počítať v budúcnosti opäť so značným rastom. Naďalej budú hrať dôležitú úlohu fondy nehnuteľností s približne 50 % umiestneného objemu ako alternatívna forma investovania s výnosom a rizikom medzi pevne úročenými cennými papiermi a akciami. Nové fondy bude IBV zakladať výlučne pre životnostensky využiteľné nehnuteľnosti prémiovej kvality, pričom ich vybavenie garanciami bude oveľa viac obmedzené. Takéto objekty vyššej kvality môžu zvýšiť aj spoľahlivosť dosahovania výnosu, pričom sa však obchodná činnosť zredukujú celkovo viac ako o polovicu.

- (59) K predpokladom o vývoji trhu v oblasti súkromných klientov Nemecko osobitne uviedlo, že v oblasti Veľkého Berlína bude jedna banková filiálka obsluhovať priemerne takmer 4 000 obyvateľov, čo je oveľa vyšší priemer ako v celom Nemecku (1 400). Hoci v Berlíne neexistuje presýtenosť trhu pobočkami, treba v nasledujúcich rokoch v súvislosti s inými kanálmi predaja, ako napr. Call-Center a internet počítať s ďalšou redukciou obchodných miest. Koncepcia trvalého zlepšovania rentability obchodnej oblasti súkromní klienti súčasne stavila na aspekt nákladov a výnosov. K ústredným opatreniam na zníženie nákladov patrí redukcia filiállok v závislosti od aktuálnej rentability, regionálneho pokrytia a predpokladaných nákladov na zatvorenie/zlúčenie. Cieľom je zvýšenie počtu hlavných klientov na filiálku na [...] v Berliner Sparkasse a na [...] v Berliner Bank do konca roka 2003, oproti priemerne 2 300 klientom u bezprostredných berlínskych konkurentov. Ďalšie úspory sú možné nahradením nákladných konvenčných pokladní modernými zariadeniami, čo by ušetrilo [...] kapacity zamestnancov. Zmena alokácie poradenských kapacít na získavanie čo najatraktívnejších skupín klientov by tiež prispela k ďalšiemu zvýšeniu výnosov. Bežné transakcie by sa mali v čo

najväčšej miere robiť online, resp prostredníctvom samoobslužných médií, zatiaľ čo práca vo filiálke by sa mala čo najviac zamerať na poradenstvo pre klientov. Prognóza pre vývoj dopytu v obchode s súkromnými klientmi vychádza z informácií Landeszentralbank Berlin, správ maklérov a hodnotení spolkového štatistického úradu za posledné roky. Čo sa týka postavenia BGB na trhu v jednotlivých segmentoch lokálneho a regionálneho obchodu s súkromnými klientmi, poskytlo Nemecko údaje korigované smerom dole, kde sa uvádzajú objemy trhových podielov vo výške dobrých 20 % až vyše 40 % pre Berlín (pozri body 291 a nasl.). Prognóza rastu pre Berlín, ktorý sa ako región so slabou štruktúrou nachádza pod hodnotou celonemeckého priemeru 2,5 %, je odhadovaná na 2 %. Nemecko vyhlásilo, že napriek trhovým podielom vo vkladovom obchode s súkromnými klientmi okolo 40 % sa nedá hovoriť o prevládajúcom postavení BGB, pretože berlínsky retailový trh sa vyznačuje veľmi silnou konkurenciou a klienti môžu bez väčších nákladov a námahy prechádzať z jednej banky do druhej. Okrem toho tu nadmerný trhový podiel pripadá na sporivé vklady, zatiaľ čo BGB je vzhľadom na svoju penetráciu trhu nedostatočne zastúpená v hodnotnejších vkladových formách ako sú termínované vklady, vkladové listy, depozity cenných papierov a iné komplexné vkladové produkty ako napr. poistenie, čo súvisí s jej okruhom klientov, ktorý je charakterizovaný nižšími príjmami.

- (60) Predpoklady týkajúce sa vývoja trhu v oblasti firemných klientov vychádzajú okrem iného z maklérskeho správ a hodnotení spolkového úradu pre štatistiku. Na základe cieľavedomého riadenia portfólia a s tým spojeného vyradovania rizikových úverov, zavádzania hodnotenia klientov s orientáciou na riziko, ako aj koncentrácie obchodnej činnosti na kľúčové segmenty živnostníci a regionálni firemní klienti došlo napriek priemernému rastu trhu v Berlíne v období rokov 2001 až 2006 na úrovni 1 % k ľahkému poklesu objemu úverov z [...] na [...] EUR. Znižovanie rizikových aktív sa uskutočňuje kvôli tomu, aby sa zabránilo veľkým rizikám predovšetkým v segmente väčších firemných klientov s obratom nad 50 mil. EUR. Mimo Berlína sa plánuje redukcia o ďalších [...] EUR. Objem vkladov firemných klientov by mal napriek cieľavedomému znižovaniu veľkoobjemových úverov zostať na základe aktivít cross sellingu zhruba konštantný. Aj pre segmenty regionálneho a lokálneho obchodu s firemnými klientmi predložilo Nemecko údaje korigované smerom dole, kde sa vykazujú trhové podiely v Berlíne vo výške dobrých, resp. tesných 25 % (pozri bod 291 a nasledujúce). Predpokladaný ročný podiel rastu pre Berlín predstavuje 2 %. Rentabilita má byť významne zvýšená optimalizáciou procesov predaja a služieb a zavedením štandardných produktov. Vo všetkých klientských segmentoch má byť znížený počet pracovísk zo 73 na 35. Zvýšené pozitívne marže vyplývajú z prehodnotenia cenového modelu Berliner Bank a Berliner Sparkasse zjednotením (zvýšených)

dolných cenových hraníc a dôsledným využitím potenciálu cross sellingu, ako aj lepšou delbou práce poradcov klientov.

- (61) Príčinou pre vznik problémových úverov a poskytovanie záruk v oblasti fondov nehnuteľností boli — ako sa už hovorilo v oznámení — mimoriadne optimistické prognózy ďalšieho rozvoja nehnuteľností v Berlíne a Nových spolkových krajinách v dôsledku zjednotenia. Na základe toho začala BGB vo veľkom objeme poskytovať úvery na nehnuteľnosti a až do roku 1999 zakladala stále väčšie fondy nehnuteľností s rozsiahlymi zárukami, ktoré na začiatku krízy v oblasti nehnuteľností koncom deväťdesiatych rokov už vykazovali vysokú potrebu tvorby oprávok a rezerv. Tieto riziká sa kvôli nedostatočnému presadeniu celokoncernového systému na včasnú identifikáciu rizík a odborne fundovaného spôsobu hodnotenia rizík v niektorých bankách podniku nepodarilo v dostatočnej miere identifikovať, takže sa ani neprijímali príslušné protiopatrenia. Až v roku 2000 sa na podnet koncernového predstavenstva a audítora záverečnej správy, ako aj v rámci mimoriadneho auditu, nariadeného BAKred, uskutočnilo ocenenie podľa prísnejších meradiel, takže bolo potrebné aktualizovať veľmi mnoho cieľových dát. Pritom sa zistilo, že používaný systém na včasnú identifikáciu rizík svojou štruktúrou a praktickou realizáciou ešte nezodpovedá zákonným požiadavkám.
- (62) Zlúčenie viacerých čiastkových bánk v roku 1994 a ich zastrešenie v BGB sa uskutočnilo z toho dôvodu, že spolková krajina Berlín ako vlastník majetkových podielov chcela vytvoriť strategickú jednotku s čo najväčším synergickým efektom. Jednotnú inštitúciu podľa zásad KWG (Bankového zákona) nebolo možné vytvoriť bez toho, aby sa vyhovelo ustanoveniu § 40 KWG, podľa ktorého nesmel zmiznúť názov „Berliner Sparkasse“, a rovnako muselo zostať zachované privilégium záložných listov v BerlinHyp. To, že sa nepodarilo presadiť jednotné vedenie podľa spoločenského práva viedlo k tomu, že celokoncernové riadenie rizík sa dalo vytvárať len veľmi pomaly a postupne. K tomu sa ešte pridali technické reštrikcie v oblasti spracovania dát a meškanie budovania dostatočnej dátovej kvality. Riskmanažmentu sa dostalo len veľmi malej podpory a bol odkázaný na to, aby si dôležité údaje pre posúdenie rizík zhromažďoval ručne. To ho potenciálne predurčovalo na to, aby sa dopúšťal chýb, bol neúplný a vyznačoval sa dlhými nábehovými časmi. Metódy interného ratingu neboli potvrdené štatistickými metódami.
- (63) Zavedenie efektívneho sledovania rizík a nového dátového systému banky koncom roka 2002 však z hľadiska podnikového hospodárstva zabezpečuje, že v budúcnosti bude možné chybný vývoj včas identifikovať a korigovať. V evidenčnej databanke sa zhromažďujú v konsolidovanej podobe všetky obchody celého koncernu, ktoré môžu mať vplyv na úverové riziko. Tieto údaje sú základom pre systém riadenia limitov, ktorý skúma potenciál úverových

rizík a porovnáva ho s rôznymi limitmi. Vznikla tým denne aktuálna informačná platforma pre všetky prípady analýzy rizík. Na tejto báze bola vypracovaná aj novšia podoba reportovania o úverovom riziku pre predstavenstvo a dozornú radu. Metódy hodnotenia ratingu boli celkom prepracované v spolupráci s DSGV a nemeckými spolkovými bankami. K lepšej kontrole rizík prispela aj rozsiahla výmena riadiaceho personálu a redukcia divízií zo 63 na 34.

- (64) Zjednodušenie koncernovej štruktúry a riadiacich štruktúr a zavedenie efektívnych controllingových systémov spočíva okrem iného v štruktúrnych zlepšeniach oblastí vedenie podniku, controlling rizík, controlling/riadenie dcérskych spoločností, zaoberajúcich sa službami pre nehnuteľnosti, a homogenizácia infraštruktúry IT. Pre novú štruktúru je charakteristické, že BGB preberie v budúcnosti sama obchodné oblasti obchodu s firemnými klientmi a financovanie nehnuteľností a bude centralizovať štábne činnosti. Landesbank Berlin preberie okrem obchodu s firemnými klientmi a financovania nehnuteľností pre živnostníkov všetky predajné aktivity vrátane celého obchodu s firemnými a súkromnými klientmi. Podarilo sa v širokom rozsahu realizovať cieľ jednotného vedenia podniku. Opatrenia na zlepšenie štruktúry a procesov v podniku spočívali vo vytvorení výboru nazvaného Risk Review Committee, ktorého úlohou bola interdisciplinárna analýza všetkých koncernových rizík, vytvorenie samostatnej divízie evidencie koncernových rizík na hodnotenie operatívnych rizík a zriadenie útvarov pre rizikové poradenstvo v divíziách obchodu s firemnými klientmi a financovania nehnuteľností. Ďalej bol vytvorený projektový tím na dôsledné riešenie nedostatkov z revízijských správ. Silne ohrozené úvery bude kvôli lepšiemu zhodnoteniu rizík v budúcnosti sledovať divízia riadenia rizík.
- (65) Cieľový výnos pred zdanením v rozsahu 6 — 7 % (podľa pôvodnej notifikácie), resp. [...] % (podľa prepracovaného strednodobého plánu z 24. júna 2003) pre BGB v roku 2006 je dostatočná. Hodnoty výnosu pred zdanením v období rokov 1995 až 2000 sa v Nemecku pohybovali v spolkových bankách/sporiteľniach, resp. vo všetkých bankách (Top 100) v rozsahu od 12,6 % do 17,6 %, resp. 13,0 % do 16,5 %. Časom sa však pozoruje úbytok výnosu vlastného kapitálu pred zdanením. Hlavne v sektore spolkové banky/sporiteľne sa táto hodnota znížila zo 17,6 % v roku 1995 na 12,6 % v roku 2000. Na základe následného zhoršenia konjunktúry a viaznuceho procesu konsolidácie v Nemecku sú čísla v nasledujúcich rokoch stále nižšie a v rokoch 2001 až 2006 dosahujú v spolkových bankách/sporiteľniach medzi 7,0 % (2001) a 8,5 % (2006), a v celom sektore medzi 9,9 % (2001) a 12,0 % (2006). V spolkových bankách/sporiteľniach bude potenciál na zlepšenie veľmi silne obmedzený odpadnutím inštitútu „Anstaltslast“ (inštitucionálna zodpovednosť) a „Gewährträgerhaftung“ (ručenie zriadovateľa) a tiež v dôsledku uplatňovania

smerníc Bazilej II. Cieľový výnos pred zdanením v rozsahu 6 — 7 % (podľa pôvodnej notifikácie), resp. [...] % (podľa prepracovaného strednodobého plánu z 24. júna 2003) sa nedá bezprostredne porovnávať s výnosmi konkurenčných podnikov, pretože podiel základného kapitálu BGB obsahuje počas fázy reštrukturalizácie na účely zabezpečenia refinancovania na kapitálovom trhu „bezpečnostný tlmáč“, slúžiaci na čiastočné kompenzovanie úplnej absencie tichých rezerv. Preto bude musieť v budúcnosti predpokladaný podiel základného kapitálu vo výške [...] % značne prekračovať priemerný podiel základného kapitálu 6,1 % v spolkových bankách/sporiteľniach v období rokov 1995 až 2000. Ako následok „bezpečnostného tlmäča“ vo výške [...] % sa zníži — pri rovnakej hodnote zisku pred zdanením — výnos vlastného kapitálu rovnako o približne [...] % v porovnaní s konkurenčnými úverovými ústavami, pretože dosiahnuté hodnoty zisku pred zdanením bude treba porovnávať s väčším vlastným kapitálom.

(66) Skutočnosť, že sa koncern nachádza vo verejnom vlastníctve, nespochybňuje možnosť a potrebu sanaovať ho. Znevýhodnenie verejno-právnych podnikov je podľa článku 295 Zmluvy o ES protiprávne. Možné protiprávne ovplyvňovanie v súvislosti s verejným vlastníctvom je predmetom skúmania vyšetrovacieho výboru parlamentu a štátnej prokuratúry v Berlíne. Okrem toho spolková krajina Berlín plánuje privatizáciu BGB.

(67) Obchodnú činnosť LBB by mohli podstatne ovplyvniť dve osobitosti. Po prvé, podľa § 3 ods. 6 zákona o LBB by LBB aj v budúcnosti musela zabezpečovať úlohy podporného charakteru, ako je napr. podpora sporenia alebo vedenie bežných účtov pre súkromných klientov s obmedzenou bonitou („účet pre každého“). Tým sa na ňu viaže nadpriemerne veľa klientov z nízkych príjmových skupín, čo citelne oslabuje výnosnosť kapitálu. Zmeny by bolo možné realizovať až po dlhšom čase. Po druhé, je tu aj naďalej prítomný zatažujúci faktor štrukturálnej slabosti berlínskeho regiónu, čo spôsobuje, že príjmy na jedného súkromného klienta sú tu asi o 15 % nižšie, ako je celonemecký priemer. Väčšina ostatných konkurentov v Berlíne to môže kompenzovať prítomnosťou v iných regiónoch. V súvislosti s prevzatím bývalej východonemeckej sporiteľne vykazuje LBB oveľa vyšší podiel klientov v štrukturálne slabom Východnom Berlíne. Päťdesiatpäť percent klientov LBB pochádza z Východného Berlína, čo však predstavuje len 37,5 % všetkých obyvateľov Berlína. Tieto osobitosti by platili naďalej aj po privatizácii.

(68) Na základe prepracovaného strednodobého plánovania z 24. júna 2003 predložilo Nemecko tiež kvantifikáciu dopadov návrhov poradcov Komisie (napr. zvýšenie prevencie rizík), už prislúbeného

odčlenenia služieb spojených s nehnuteľnosťami a oddelenia IBB, a uviedlo, že strednodobé, resp. dlhodobé dôsledky týchto opatrení nie sú veľké.

(69) Na ďalšie požiadanie Komisie charakterizovalo Nemecko, resp. banka tiež dôsledky separátneho predaja Berliner Bank do konca roku 2005 pre životaschopnosť zvyšku koncernu. Podľa názoru Nemecka by takýto predaj mal negatívne dôsledky na strednodobé plánovanie rozvoja koncernu. Celkove vyplývajú jednorazové efekty v období rokov 2003 až 2005 približne v hodnote mínus [...] EUR, z toho [...] na mimoriadne náklady spojené s predajom, zvyšok fondy rezerv pre personál, IT, budovy a dodatočné náklady na reštrukturalizáciu. V strednodobom, resp. dlhodobom horizonte by sa znížil plánovaný výsledok pred zdanením v roku 2006 z [...] EUR (podľa prepracovaného strednodobého plánu na báze troch vyššie uvedených opatrení) o približne [...] EUR na takmer [...] EUR, z toho približne [...] kvôli výpadku príspevku Berliner Bank k výsledku koncernu, zvyšok na základe spomalenia znižovania stavu zamestnancov, odpadnutia plánovaného zvýšenia výnosu z provízií a pretrvávajúcich (fixných) nákladov (hlavne na základe škálových znevýhodnení back-office). Výnos vlastného kapitálu môže klesnúť o [...] percentuálnych bodov na [...] % v roku 2006. Tieto výpočty však vychádzajú z predpokladu, že by Berliner Bank bola predaná ako samostatná banka za účelom maximalizácie počtu uchádzačov, čo by bolo spojené s vyššími nákladmi než predaj majetku, resp. časti podniku. Ďalej by sa vyčlenením Berliner Bank zredukoval podiel retailových obchodov na celkovom výsledku BGB z dobrých [...] % na približne [...] % a podiel obchodov na kapitálovom trhu by sa príslušne zvýšil z dobrých [...] % na približne [...] % [...].

(70) Ďalej si Komisia od Nemecka, resp. od banky vyžiadala kvantifikáciu dôsledkov strednodobého separátneho predaja BerlinHyp do konca roku 2006 pre životnosť celého koncernu. Tento by podľa údajov Nemecka, resp. banky spôsobil nasledujúce negatívne vplyvy na zvyšnú časť koncernu, resp. by nastolil nasledujúce požiadavky, ktoré by kupujúci nemusel dokázať splniť: kupec by musel kompletne prevziať interné refinancovanie koncernu (v súčasnosti cca. [...] EUR) za porovnateľných podmienok, t. j. musel by mať aspoň taký dobrý rating ako Landesbank Berlin, a prevziať patronát BGB za BerlinHyp, aby sa zabránilo započítaniu veľkých úverov (súčasne odhadovaný objem: cca. [...] EUR). Ďalej by kupujúci ako kúpnu cenu musel ponúknuť minimálne účtovnú hodnotu BerlinHyp, pretože inak by z toho vyplynuli odpisy účtovnej hodnoty v rozmere [...], ktoré by mohli ohroziť životaschopnosť zvyšku koncernu. Aj pri negatívnom ukončení výberového konania hrozí

riziko ďalších odpisov účtovnej hodnoty. Okrem toho je predaj bez podstatného negatívneho vplyvu na plán reštrukturalizácie možný len vtedy, ak zostane zachovaná kooperácia odbytu medzi BerlinHyp a koncernom. Povinnosť separátneho predaja by mala za následok jednorazový odpis aktuálnej účtovnej hodnoty [...] EUR o [...] EUR na účtovnú hodnotu vlastného imania BerlinHyp vo výške 519 mil. EUR. Nezdanený výsledok zvyšku koncernu, očakávaný v roku 2006, by sa znížil asi o ďalších [...] EUR (rozdiel medzi výpadkom plánovaného výsledku BerlinHyp vo výške cca. [...] EUR a úrokovým výnosom z očakávaného výťažku z predaja vo výške približne [...] EUR). To by — spolu so separátnym predajom Berliner Bank — malo za následok ďalší pokles rentability vlastného kapitálu zvyšku koncernu, plánovanej na rok 2006, približne o [...] % na celkove [...] %, ako aj podiel základného kapitálu len tesne nad [...] %.

Zabránenie neprípustnej deformácii hospodárskej súťaže

- (71) Nemecko predložilo takzvané strednodobé plánovanie vývoja jednotlivých položiek súvahy a výsledovky na obdobie od 2001 (existujúci stav) do 2006 (plán) a počas konania ho viackrát aktualizovalo podľa prisľúbených ďalších opatrení spojených s predajom, zatváraním pracovísk alebo redukciami. Podľa strednodobého plánu, predloženého v júni 2003, ktorý už zohľadnil vyňatie služieb spojených s nehnuteľnosťami a IBB, ako aj všetky ostatné pôvodne zamýšľané opatrenia, ukazujú sa v období reštrukturalizácie od roku 2001 do 2006 v jednotlivých obchodných oblastiach nasledujúce dôsledky, pričom z najrôznejších položiek, uvedených v strednodobom pláne, sú tu exemplárne uvedené len majetok segmentov a počet zamestnancov.
- (72) V obchodnej oblasti súkromní klienti by sa majetok segmentu v dôsledku opatrení spojených s predajom, zatváraním pracovísk alebo redukciami znížil z dobrých [...] EUR na takmer [...] EUR alebo [...] %, pričom približne 90 % pripadá na predaje majetkových účastí (predovšetkým Allbank, Weberbank, BG Polska, Živnostenská banka). Počet zamestnancov by sa nadmerne zredukoval približne o [...] %. Predaj Berliner Bank, ktorý bol prisľúbený neskôr, tam ešte nie je zohľadnený.
- (73) V obchodnej oblasti firemní klienti, ktorá patrí k retailovému bankovníctvu, teda obchod s malými a strednými podnikmi (nie: veľkí klienti), by sa malo očakávať zníženie majetku segmentu z necelých [...] EUR v roku 2001 na asi [...] EUR v roku 2006 (o necelých [...] EUR alebo [...] %). Súčasne by sa zredukoval stav zamestnancov, zodpovedajúci [...] % EUR. Predaj Berliner Bank, ktorý bol prisľúbený neskôr, tam ešte tiež nie je zohľadnený.
- (74) Kompenzačné opatrenia v obchodnej oblasti financovanie nehnuteľností by spočívali predovšetkým v znížení rizikovej časti portfólia a zameraní sa na obchody s nízkym rizikom. Tým by sa majetok segmentu znížil približne o [...] EUR v roku 2001 na približne [...] EUR v roku 2006 (asi o [...] %). Stav zamestnancov by sa mal zredukovať asi o [...] %.
- (75) Redukcia obchodov na kapitálovom trhu by priviedla k zníženiu stavu zamestnancov asi o [...] %; majetok segmentu by sa znížil približne o [...] % z približne [...] EUR v roku 2001 asi na [...] EUR v roku 2006. Oproti pôvodnému plánovaniu sa obchod viac zameriava na menej rizikový obchod s klientmi. Závazky segmentu by sa hodnotou [...] % nadpriemerne zredukovali.
- (76) Postupná likvidácia obchodnej oblasti veľkí klienti/zahranície by spôsobila redukcii majetku segmentu asi o [...] a zníženie stavu zamestnancov približne o [...] %. Pozície, ktoré by na konci fázy reštrukturalizácie ešte existovali na základe dlhodobých zmlúv a dohôd, by sa po roku 2006 ďalej odbúravali.
- (77) Zrieknutím sa celej nadregionálnej činnosti v obchodnej oblasti verejná správa sa majetok segmentu zredukuje takmer o [...] %. Obchodná oblasť prejde do divízie firemných klientov.
- (78) Plánovaným vyňatím obchodov v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami, ktoré bolo ponúknuté ako ďalšie kompenzačné opatrenie, by sa takmer úplne odbúral majetok tejto obchodnej oblasti.
- (79) Spolu s ďalším zredukovaním majetkových pozícií, napr. v riadení úrokov alebo vyňatím podporovaných obchodov z IBB (majetok segmentu asi 20 mld. EUR), a konsolidačným efektom by sa nakoniec dosiahlo celkové zníženie bilančného objemu približne z 189 mld. EUR v roku 2001 približne o [...] EUR alebo [...] % na približne [...] EUR v roku 2006. Bez zohľadnenia vyňatia IBB, ktoré je otáznou hodnotiť ako kompenzačné opatrenie⁽¹⁸⁾, vychádza redukcia bilančnej sumy asi vo výške [...].
- (80) Čo sa týka trhových podielov, tieto sa v oblasti súkromných a firemných klientov viažu na Berlín, lebo tu ide o regionálny obchod. Trhy služieb

(18) Poznámky Komisie: Podporný obchod je podľa informácie o nemeckých podporných bankách verejnou úlohou, a preto ho nemožno považovať za činnosť, ktorá by významnejšie ovplyvňovala konkurenciu, a preto ju ani nemožno uznať za kompenzačné opatrenie. Inštitucionálna zodpovednosť a ručenie zriaďovateľa môžu v podpornom obchode zostať zachované len pri jeho vyčlenení do samostatnej podpornej banky.

- súvisiacich s nehnuteľnosťami a obchodov na kapitálovom trhu majú naproti tomu národný charakter, posledné z väčšej časti aj medzinárodný. Trhové podiely v segmentoch súkromní a firemní klienti boli v porovnaní s údajmi z oznámenia korigované smerom dole (na hodnotu dobrých 20 % až vyše 40 % v obchode s súkromnými klientmi a na hodnotu dobrých, resp. tesne 25 % v obchode s firemnými klientmi), pretože hlásenia BGB pre Landeszentralbank pre túto štatistiku sa udiali bez potrebného regionálneho a vecného vymedzenia (pozri body 291 a nasl.).
- (81) V úverovom obchode s súkromnými klientmi sľubujú prognózy pre berlínsky trh ľahké zvýšenie trhového podielu BGB do roku 2006, zatiaľ čo vkladové obchody sa len nepatrne znížia. Tento vývoj vychádza zo zamerania obchodnej činnosti BGB na berlínsky trh. Zároveň sa podľa reštrukturalizačného plánu úplne stiahne z nadregionálneho trhu. Kompenzačné opatrenia v obchode s súkromnými klientmi sa v podieloch na berlínskom trhu sotva prejavujú, pretože redukcia obchodov bude prebiehať predovšetkým v nadregionálnej oblasti.
- (82) V obchodnej oblasti firemní klienti sa očakáva ľahký pokles trhových podielov v úverovom obchode medzi rokmi 2001 a 2006, zatiaľ čo trhový podiel vkladov zostane približne rovnaký.
- (83) Vo financovaní nehnuteľností treba pôvodne udávaný podiel na vnútrozemskom trhu korigovať v súlade s aktualizovanými štatistikami z asi 5 % na asi 3 %, a do roku 2006 zníženie približne na 2 %. V oblasti kapitálového trhu sa do roku 2006 nepredpokladajú zatiaľ žiadne zmeny.
- (84) Nemecko v pokračujúcom konaní uviedlo, že BGB sa intenzívne zaoberala možnosťou uskutočniť ďalšie kompenzačné opatrenia. Okrem predaja časti zameranej na služby spojené s nehnuteľnosťami, ktorý už bol prisľúbený ako doplnok pôvodného plánu skôr, však doteraz neboli možné žiadne ďalšie opatrenia [...].
- (85) Kompenzačné opatrenia sú ako celok primerané. Celková výška pomoci ako východisko pre skúmanie primeranosti zahŕňa prísun kapitálu spolkovou krajinou Berlín v hodnote 1,755 mld. EUR a pomoc na odvrátenie rizík, ktorá zodpovedá hodnote predpokladanej najhorším scenárom vo výške 6,07 mld. EUR. Ako poplatok za odvrátenie rizík má BGB ročne odvádzať províziu za záruku vo výške 15 mil. EUR.
- (86) Ako východiskový bod pre deformáciu trhu použila Komisia vo svojom rozhodnutí o otvorení konania možnosť rozšírenia obchodnej činnosti na základe požiadaviek bankového dohľadu na koeficient kapitálovej primeranosti. Predpoklad, že prísunom základného kapitálu vo výške 1 mld. EUR by sa mohli zvýšiť rizikovo vážené aktíva až o 25 mld. EUR, sa podľa Nemecka nedá len tak odvodiť z rámcových podmienok bankového dohľadu. Len pri súčasnom prísune základného a doplnkového kapitálu je banka schopná zvýšiť svoje rizikovo vážené aktíva až o 25-násobok prísunu základného kapitálu. Ak banke chýba doteraz nezohľadniteľný doplnkový kapitál vo výške zodpovedajúcej prísunu základného kapitálu, potom koeficient 25 nie je apriori aplikovateľný. Nebolo by správne považovať rozšírenie obchodnej činnosti, ktoré je možné až vďaka doplnkovému kapitálu, ktorý sa v banke beztak nachádza, za deformovanie trhu, zapríčinené prísunom základného kapitálu, kvalifikovaného ako pomoc. Preto je vhodné už vo východisku obmedziť maximálne možnú deformáciu trhu na 12,5-násobok pomoci vo forme prísunu základného kapitálu.
- (87) Spolková krajina Berlín poskytla BGB len základný kapitál vo výške 1,755 mld. EUR, nie však doplnkový kapitál. Prísun základného kapitálu mal za následok, že doplnkový kapitál vo výške 877,5 mil. EUR, ktorý sa dovtedy nedal zohľadniť, sa stal zohľadniteľný, čo však, ako už bolo vysvetlené, nemôže byť považované za deformáciu trhu vyvolanú prísunom základného kapitálu.
- (88) Okrem toho ide pri (teoretickom) podiele základného kapitálu vo výške 4 %, resp. vlastného kapitálu vo výške 8 % o zákonom predpísané minimálne požiadavky na vybavenosť vlastným kapitálom. Pre vedenie riadnej obchodnej činnosti, ako aj pre dostatočné šance pre účasť na finančných trhoch je však potrebná oveľa lepšia vybavenosť vlastným kapitálom. Podľa odhadu BAFin je v súčasnosti z hľadiska trhu nevyhnutne potrebný podiel základného kapitálu [...] % a vlastného kapitálu [...] % na to, aby sa dala zabezpečiť likvidita BGB a nebolo ohrozené pokračovanie reštrukturalizácie (porovnaj list BAKred z 29. júna 2001).
- (89) Na základe týchto úvah a momentálne rozhodujúcich podielov kapitálu by zo zvýšenia kapitálu vychádzala deformácia trhu približne 18 mld. EUR (prísun kapitálu vo výške 1,8 mld. EUR vynásobený koeficientom 10).
- (90) Už v reakcii na otvorenie prieskumného konania navrhlo Nemecko Komisii ako ďalšie kompenzačné opatrenie odčlenenie obchodnej oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami (IBAG, IBG, LPFV) od BGB. Efekt odvrátenia rizík je zameraný na oblasť služieb

spojených s nehnuteľnosťami, ktorá sama osebe nepodlieha požiadavkám na koeficienty kapitálovej primeranosti a ktorú by mohla vykonávať ktorákoľvek iná spoločnosť bez bankovej licencie. Odvrátenie rizík sa vzťahuje na staré obchody, hlavne na už umiestnené fondy, a nie na nové obchody. Prípadne by sa ešte mohol objaviť názor, že nové obchody sú možné len vďaka odvráteniu rizík. Objem deformácie trhu by však potom mohol dosiahnuť maximálne len celkového objemu nových obchodov. V IBV sa v roku 2002 očakáva objem predaja fondov celkovo [...] EUR. U Baviarie sa v roku 2002 predpokladá projektový objem v celkovej výške [...] EUR. Celková výška nových obchodov IBAG by sa tak pohybovala vo výške cca. [...] EUR. Na nové obchody IBAG by sa odvrátenie rizík mohlo vzťahovať maximálne do konca reštrukturalizačnej fázy koncom roka 2006. Po tomto dátume by IBAG bola sanovaným a výkonným podnikom, ktorý by sa mohol v konkurencii presadiť vlastnými silami. Preto by sa v rámci odvrátenia rizík mohli za deformáciu hospodárskej súťaže považovať nové obchody IBAG maximálne do konca roka 2005, čo od roku 2002 do roku 2005 predstavuje celkom [...] EUR. Táto celková suma deformácie trhu sa nachádza medzi optimistickým scenárom príspevku spolkovej krajiny Berlín z odvrátenia rizík (2,7 mld. EUR) a pesimistickým scenárom (6,1 mld. EUR). Preto sa zdá primerané, aby Komisia pri určovaní miery deformácie trhu vyvolanej odvrátením rizík brala za základ hodnotu, vypočítanú pre nové obchody IBAG až do ukončenia reštrukturalizačnej fázy, t. j. [...] EUR. V najhoršom prípade by sa namiesto toho mohla deformácia trhu odvrátením rizík stanoviť na základe hodnoty pomoci na odvrátenie rizík, čo zodpovedá najhoršiemu scenáru (6,07 mld. EUR).

(91) Výsledkom, ktorý z toho vychádza, je smerodajná deformácia trhu ako východisko pre posudzovanie kompenzačných opatrení:

— V prospech novej BGB zvýšením kapitálu: 18,3 mld. EUR

— V prospech odčleňovanej oblasti obchodu služby spojené s nehnuteľnosťami odvrátením rizík: [...] EUR — 6,1 mld. EUR

(92) Na rozdiel od predpokladu Komisie v rozhodnutí o otvorení konania, ktorý bol urobený na základe vtedy dostupných informácií, by v skutočnosti nižšie trhové podiely neopravňovali na to, aby sa vychádzalo z extrémne silnej trhovej pozície BGB a aby sa na základe toho vyvodzovali dôsledky pre posudzovanie kompenzačných opatrení. Opatrenia, navrhované na kompenzáciu deformácie trhu, možno celkovo považovať za primerané, a to aj pri zohľadnení možných problémov s majetkom WBK z hľadiska právneho posudzovania pomoci pre LBB.

(93) Nemecko ďalej uviedlo, že predaj Berliner Bank spoločnosti BGB pred predajom podielov spolkovej

krajiny Berlín nie je z konkurenčných dôvodov vhodný. Ako protiopatrenia sú v retailovej oblasti dostačujúce odčlenenie Weberbank, Allbank a zahraničných dcér BGB Polska a Živnostenská banka, ako aj likvidácia 6 centier pre súkromných klientov v rámci Nemecka a zatvorenie asi 90 filiálok prevažne v Berlíne. Okrem toho sa kompenzačné opatrenia pohybujú v rámci toho, resp. dokonca ešte presahujú rámec toho, čo Komisia požadovala vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach o reštrukturalizácii bánk.

(94) Po ďalších námietkach Komisie, predovšetkým vzhľadom na skutočnosť, že po doteraz realizovaných alebo ešte plánovaných opatreniach spojených so zatvorením alebo predajom organizačných jednotiek zostane postavenie BGB na berlínskom trhu retailového bankovníctva takmer nezmenené, sa Nemecko a spolková krajina Berlín nakoniec predsa rozhodli súhlasiť s predajom Berliner Bank. Podľa tohto súhlasu sa Nemecko zaväzuje, že zabezpečí, aby koncern BGB právoplatne predal časť „Berliner Bank“ ako hospodársku jednotku vrátane značky, všetkých klientskych spojení, pobočiek a príslušného personálu v otvorenom, transparentnom a nediskriminačnom konaní do 1. októbra 2006.

(95) Predajom „Berliner Bank“ sa zredukuje majetok segmentu v celej oblasti retailového bankovníctva o [...] EUR ([...] EUR v obchodnej oblasti súkromní klienti a [...] EUR v obchodnej oblasti firemní klienti). Spoločne s doteraz plánovanými opatreniami to prinesie redukciu segmentového majetku o celkovo [...] EUR. Bilančná suma sa v období reštrukturalizácie zníži zo 189 mld. EUR na [...] EUR.

Obmedzenie pomoci na minimum

(96) Riziká sa v priebehu reštrukturalizácie neprehodnocovali. Vychádzali však zo stavu poznania LPFV v januári 2002. Ich hodnotenie sa však môže na základe makroekonomických faktorov a intenzívneho riadenia nehnuteľností počas doby platnosti záruk zmeniť. Tak zmluvami LPFV o oslobodení záväzkov s IBG, ako aj dohodnutými modalitami ochrany LPFV zo strany spolkovej krajiny Berlín je zabezpečené, aby spolková krajina Berlín uhrádzala len skutočne čerpané záruky. Na zabezpečenie dobrej kvality manažmentu má spolková krajina Berlín v LPFV právo zasahovať do riadenia, ako aj uplatniť si príkazné právo.

(97) Na efektívne vylúčenie viacnásobného pokrytia rovnakých rizík boli zavedené primerané kontrolné opatrenia. Riziká z revitalizácie a z ponukových práv neexistujú totiž aditívne, ale substitučne. To treba zohľadniť v hodnotení rizík LPFV. Skutočná možnosť viacnásobného krytia rizík existuje naproti tomu pri garancii nájomného a úverových zárukách koncernu BGB. LPFV skúma oprávnenosť nárokov z garancie

- nájomného z právneho, vecného i matematického hľadiska. Kontrola, ktorá by vylúčila paralelné nároky z úverových záruk, sa z poverenia spolkovkej krajiny Berlín uskutočňuje od januára 2003 prostredníctvom spoločnosti „BCIA Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisiken mbH“ (Berlínska spoločnosť pre controlling starých rizík z obchodu s nehnuteľnosťami), ktorá je v jej výlučnom vlastníctve. BCIA detailne skúma všetky plnenia LPFV, na ktoré sa vzťahuje zmluva o prevzatí plnenia spolkovou krajinou Berlín, tak z právneho, vecného i matematického hľadiska, rovnako ako aj právoplatnosť každého uplatňovaného nároku z úverovej a bilančnej garancie. V podobe BCIA disponuje spolková krajina Berlín úderným a efektívnym aparátom na minimalizáciu škôd. Garančný zákon zo 16. apríla 2002 totiž výslovne hovorí, že v súvislosti s opatreniami na odvrátenie rizík nesmie byť vykonaná platba tretej osobe bez toho, aby pre to existoval právny titul.
- (98) Spolková krajina Berlín, resp. BCIA, o činnosti ktorej sa štvrtročne predkladá informácia parlamentu, disponuje na základe podrobnej dohody nasledujúcimi schvaľovacími, kontrolnými, príkaznými a inými právami vo vzťahu k spoločnostiam, ktorých sa týka odvrátenie rizík; ich plnenie je bližšie upravené v kompetenčnom a procesnom poriadku:
- výhrada udelenia súhlasu s platbami na úverové prísluby v prípade prekročenia určitých finančných hraníc,
 - súčinnosť pri vypracovaní pozitívneho zoznamu a ročnom zúčtovaní pre bilančné záruky,
 - výhrada udelenia súhlasu s predajom majetku, na ktorý sa vzťahuje záruka úctovnej hodnoty, v prípade prekročenia určitých finančných hraníc,
 - výhrada udelenia súhlasu s investíciami, vedúcimi k dodatočným zaobstarávacím alebo výrobným nákladom, v prípade prekročenia určitých finančných hraníc,
 - výhrada udelenia súhlasu s určitými platbami LPFV,
 - príkazné právo voči IBG a LPFV týkajúce sa obrany pred uplatňovaním nárokov,
 - výhrada udelenia súhlasu s odstúpením, resp. iným naložením s nárokmi z podrobnej dohody,
 - rozsiahle právo na informácie a nahliadnutie do dokumentov,
 - výhrada udelenia súhlasu s menovaním audítorov IBG, IBAG a LPFV,
- kontrolné právo Úctovného dvora v Berlíne,
 - výhrada udelenia súhlasu s reštrukturalizáciami.
- (99) Banka poskytuje významný vlastný príspevok v podobe predaja majetku alebo dcérskych spoločností, ktoré nie sú pre dlhodobú existenciu nevyhnutné. Ide pritom o dôležité, aj ziskové majetkové účasti, predávané otvoreným a transparentným spôsobom. K tomu ešte treba pripočítať plánovaný predaj služieb spojených s nehnuteľnosťami. Ďalší vlastný príspevok už nie je možný, pretože BGB už v roku 2001 pri redukcii rizikových aktív podnikla všetko, čo bolo v jej silách, aby čo najviac zabránila strate vlastných prostriedkov a podporila podiel vlastného kapitálu.
- (100) Podiely základného a vlastného kapitálu, ktoré boli predbežne schválené ako pomoc na záchranu a ktoré majú byť od roku 2003 realizované ako súčasť plánu reštrukturalizácie, sú skutočne potrebné. Dosiahnutie predbežne schváleného podielu základného kapitálu vo výške 5 % a podielu vlastného kapitálu vo výške 9,7, ako aj plán dosiahnuť od roku 2006 podiel základného kapitálu okolo 7,5 % a podiel vlastného kapitálu okolo 12 %, je pre ďalšiu existenciu podniku vrátane solídneho ratingu od ratingových agentúr mimoriadne potrebné. Hlavne s ohľadom na [...], ako aj [...] situáciu BGB v likvidite je nadpriemerné vybavenie vlastnými prostriedkami nevyhnutné, o [...].
- (101) Priemerné podiely základného, resp. vlastného kapitálu spolkových bánk/sporiteľní sa v rokoch 1995 až 2000 pohybovali v rozmedzí 5,7 % až 6,8 %, resp. 8,9 % až 10,2 %. Podiel základného kapitálu vo výške 5 %, ktorý bol BGB predbežne schválený, sa preto nachádza pod dlhodobým priemerom porovnateľných bánk, zatiaľ čo predbežne schválený podiel vlastného kapitálu s 0,1 % len marginálne presahuje priemernú hodnotu rokov 1995 až 2000. Tieto podiely sa javia ako veľmi konzervatívne a neriešia špecifickú problematickú situáciu BGB.
- (102) Podiely kapitálovej primeranosti celého trhu, t. j. súkromných i štátnych bánk v Nemecku, sa pohybovali — okrem iného aj preto, že v súkromnom bankovom sektore neexistuje ručenie zriaďovateľa — v rozmedzí od 6,3 do 7,3 % (podiel základného kapitálu), resp. 10,4 % až 11,3 % (podiel vlastného kapitálu). Už v príprave na zaniknutie ručenia zriaďovateľa pre štátne banky nastane zrejme snaha postupne priblížiť koeficienty kapitálovej primeranosti spolkových bánk/sporiteľní vyššej úrovni súkromných bánk. V dôsledku toho by sa priemerná hodnota podielu vlastných prostriedkov spolkových bánk/sporiteľní v roku 2006 *ceteris paribus* (za inak rovnakých okolností) zvýšila z 9,6 % asi na 10,9 %. Tým by sa zredukoval „tlmič“ vlastných prostriedkov BGB pri predpoklade prognózovaného podielu vlastného kapitálu BGB v roku 2006 na [...] % na iba [...] %.

- (103) Na posúdenie podielu vlastných prostriedkov nie je teda dôležité predpísané minimum 8 %, ktoré BAFin fakticky už zdvihol na 8,4 % a z dôvodov volatility dosahuje prakticky okolo 8,6 %. Kapitálový trh, resp. ratingové agentúry sa skôr orientujú podľa vhodných benchmarkov, ktoré vykazujú oveľa vyššie podiely vlastných prostriedkov a v súlade s tým redukujú zdanlivo vysokú rezervu vlastných prostriedkov z takmer [...] % na približne [...] %.
- (104) Nadpriemerný podiel vlastných prostriedkov v roku 2006 je [...] nevyhnutný. Ratingové agentúry pripisujú kapitálovej štruktúre pri udeľovaní ratingu značný význam a už v minulosti upozorňovali na potrebu zlepšenia podielu základného kapitálu BGB. Na základe tesnej korelácie medzi ratingom finančnej bonity a dlhodobým ratingom a nadchádzajúceho zrušenia ručenia zriaďovateľa je potrebné významné zlepšenie ratingu finančnej bonity, aby sa zabránilo negatívnym dosahom na rozsah a náklady refinancovania. Okrem toho z precenenia rizikových aktív podľa smerníc Bazilej II vyplýva výhľadovo od roku 2006 zvýšená potreba vlastných prostriedkov vyvolaná rastúcou volatilitou rizikových aktív.

IV. STANOVISKÁ INÝCH ZÚČASTNENÝCH STRÁN

- (105) Na zverejnenie rozhodnutia o otvorení konania v *Úradnom vestníku Európskych spoločností* Komisia obdržala stanoviská ďalších dvoch zúčastnených strán, konkrétne Berliner Volksbank a jednej tretej strany, ktorá požiadala o utajenie svojej identity.

Stanovisko Berliner Volksbank

- (106) Berliner Volksbank predniesla stanovisko, podľa ktorého schválenie nahlásenej pomoci na reštrukturalizáciu podľa článku 87 ods. 3 Zmluvy o ES nepripadá do úvahy. Pomoc nespadá ani pod právny inštitút inštitucionálna zodpovednosť (Anstaltslast) a ručenie zriaďovateľa (Gewährträgerhaftung), a nie je teda platnou pomocou.
- (107) Opatrenia na pomoc v prospech BGB presahujú akékoľvek doteraz známe rozmery. Príčinou finančných ťažkostí BGB sú predovšetkým mimoriadne stratové obchody podniku so zatvorenými fondmi nehnuteľností. Príčina strát v BGB spočíva v tom, že pri kúpe objektov sa nerobila prakticky žiadna kontrola. Napriek tomu sa investorom fondov zaručovali príjmy. Podnik bol — zrejme predovšetkým kvôli priaznivým obchodným podmienkam pre investorov — celoštátnym lídrom trhu.
- (108) Pomoc na reštrukturalizáciu môže byť síce v jednotlivých prípadoch oprávnená, z hľadiska závažných negatívnych dôsledkov insolventnosti banky na celý bankový systém a z hľadiska dôvery verejnosti. Ale na rozdiel od prípadov, o ktorých Komisia doteraz rozhodovala, tu ide o príjemcu pomoci s obmedzenou regionálnou pôsobnosťou, takže dôsledky pomoci dopadnú len na niekoľko málo konkurentov. Tí by boli účinkami deformácie trhu o to tvrdšie postihnutí, hlavne Berliner Volksbank, ktorá je konkurentom BGB vo všetkých obchodných oblastiach.
- (109) Výška a intenzita pomoci sa musia obmedziť pri reštrukturalizácii na minimálne potrebnú mieru. Nič tomu však nenasvedčuje. Záruka spoljkovej krajiny Berlín za riziká v oblasti nehnuteľností zodpovedá záväzku neobmedzenej dotácie, nakoľko výška s ňou spojeného ručenia Berlína sa dnes nedá ani presne odhadnúť a možno ju prirovnať k „blankošeku“ na budúce straty. Do podniku by sa však nemala dostať nadbytočná likvidita. Už svojou výškou (21,6 mld. EUR) a svojím trvaním (30 rokov) je záruka neprimeraná, zabezpečuje banke prakticky neobmedzenú bonitu, čím pôsobí veľmi deformujúco na hospodársku súťaž. Úplné zbavenie banky zodpovednosti za riziká z obchodov z oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami vystavuje v operatívnom bankovom obchode BGB „povolenie“ na udeľovanie ponúk s ľubovoľnými obchodnými podmienkami, napr. pri predajoch alebo prenájme nehnuteľností. Keby tým banka aj utrpela straty, plne ich zasa nahradí spoljková krajina Berlín. V konečnom dôsledku teda záruka zodpovedá výškovo neobmedzenej dotačnej povinnosti, ktorá už zo svojej podstaty nemôže byť schválená a ktorej chýba potrebná konkretizácia v zákone, z ktorého by vychádzala. Okrem toho vedie kumulatívna záruka prísunu kapitálu a garancia odvrátenia rizík k dvojitému krytiu. Pri určovaní subvenčného ekvivalentu záruky treba mať na pamäti, že s veľkou pravdepodobnosťou bude v značnej výške uplatnená. V najnepriaznivejšom prípade vychádza Berlín zo sumy 6,1 mld. EUR. Ak by sa malo realisticky počítať so vznikom záručných prípadov (čo sa zjavne nedá vyčíslit), zodpovedala by výška záruky na pomoc jej nominálnej hodnote.
- (110) Trh finančných služieb charakterizuje silná konkurencia v oblasti obchodných podmienok so značným tlakom na marže. Preto možno očakávať, že BGB si výhodu na základe poskytnutej pomoci v plnom rozsahu uplatní na trhu, a tým spôsobí značnú deformáciu hospodárskej súťaže v neprospech svojich konkurentov. To je povážlivé najmä preto, že pomoc sa zaručuje lídrovi trhu v regióne Berlín/Brandenbur-

- sko, ktorého trhový podiel v regióne v porovnaní s jeho celkovým aktívnym obchodom dosahuje podľa vlastného odhadu takmer 50 % a ktorý disponuje viac ako 50 % všetkých pobočiek úverových ústavov v Berlíne. BGB je priamym konkurentom Berliner Volksbank v jej hlavných obchodných oblastiach, obchode s súkromnými klientmi a obchode so stredne veľkými firemnými klientmi a už dnes disponuje trhovým podielom, ktorý je omnoho vyšší ako trhový podiel Berliner Volksbank. Pomoc teda prispieje k ďalšej koncentrácii hospodárskej moci na berlínskom bankovom trhu. Pomerne silná prezencia BGB na trhu je tiež dôsledkom stratégie viacerých značiek BGB, ktorá vystupuje s viacerými inštitúciami pod rozličnými značkami, resp. firmami. BGB sleduje obchodnú stratégiu, ktorá sa odpojila od stratégie rentability a vďaka svojim subvencovaným obchodným podmienkam privedla k potláčaniu konkurencie.
- (111) Predloženému plánu reštrukturalizácie chýba presvedčivá koncepcia, a preto nie je vhodný na trvalé ozdravenie podniku a obnovenie jeho dlhodobej rentability. Vychádza z príliš optimistických predpokladov, nie je dostatočne konkrétny a prehnane zdôrazňuje pozitívne aspekty. Okrem toho sa nehodí na to, aby zabezpečil dlhodobú rentabilitu, a tým aj životaschopnosť podniku, pretože vychádza z cieľovej rentability len cca. 6 — 7 %, čo je len polovica priemeru, bežného v tomto odvetví. A nakoniec koncepcia reštrukturalizácie nič nehovorí o budúcej povinnosti splácania vzhľadom na prebiehajúce vyetrovacie konanie týkajúce sa prevodu WBK na Landesbank v roku 1993.
- (112) Potreba zmierniť podľa smerníc Komisie negatívny vplyv na konkurenciu obmedzením prezencie príjemcu pomoci na dôležitých trhoch po ukončení reštrukturalizácie nebolo učené zadosť, nakoľko obchodné aktivity na relevantných trhoch majú byť ešte rozšírené. Podľa koncepcie reštrukturalizácie by malo byť umožnené zvýšenie výnosov v obchodoch so súkromnými a firemnými klientmi a kompenzácia zatvorenia viacerých pracovísk mimo Berlína zameraním sa na predovšetkým na obchodné aktivity v Berlíne a ich následné rozšírenie. BGB plánuje iba stiahnutie z doterajších územných trhov, na ktorých nebola doteraz nijako významnejšie prítomná. Oznámené uzatvorenie pobočiek nemôže viesť k redukcii prítomnosti BGB na trhu, ale skôr sleduje všeobecný trend na trhoch finančných služieb v Nemecku, ktoré je považované za „over-banked“ (presýtené bankami). Miera kompenzácie zo strany BGB by sa dala merať prostredníctvom vedúcej pozície BGB na berlínskom bankovom trhu, pretože tu sa najviac prejavujú dôsledky deformujúce hospodársku súťaž. Ako podmienka, ktorú by mala Komisia stanoviť ako kompenzáciu za deformovanie hospodárskej súťaže poskytnutím pomoci, by prichádzal do úvahy predaj čiastkovej oblasti koncernu BGB. V tomto smere sa núka, napríklad, predaj obchodnej oblasti „Berliner Bank“, ktorá disponuje v relevantných segmentoch trhu trhovými podielmi, zodpovedajúcimi Berliner Volksbank. Predaj Berliner Bank by mal tú výhodu, že v jej prípade ide o organizačne značne samostatnú inštitúciu, ktorá má vlastnú prezentáciu na trhu, a preto by ju bez väčších problémov mohol prevziať nejaký uchádzač. Veľkosť takto odčleneného obchodu by vzhľadom na výšku pomoci bola primeranou kompenzáciou za jej veľký vplyv na konkurenčné prostredie.
- (113) Predmetná pomoc je okrem záruk štátu (inštitucionálna zodpovednosť a ručenie zriaďovateľa) a prevedenia Wohnbau-Kreditanstalt na Landesbank Berlin len jednou z mnohých finančných podpôr verejného sektora v prospech BGB. To vedie ku kumulovaniu, ktoré musí byť zohľadnené aj pri určovaní kompenzácie za pomoc na reštrukturalizáciu.
- (114) Zvýšenie podielu vlastných prostriedkov na 9,7 % nie je potrebné. Smerodajné a právne záväzné je len bankovým zákonom predpísané minimum 8 %, čo je podľa smerníc Komisie „bezpodmienečne potrebné minimum“.
- (115) Kumulovanie prostriedkov na odvrátenie rizík a prísunu kapitálu nie je potrebné, pretože už prvé môžu pokryť straty z oblasti nehnuteľností. Prísun kapitálu je „dvojitým vyrovnaním straty“ zo strany spolkovej krajiny Berlín. BGB by mohla takto dodatočne získané prostriedky použiť pre iné obchodné oblasti.
- (116) Okrem toho existujú indicie o ďalšej pomoci. Senát rokuje s vybranými investormi o prevzatí banky. Predaj by sa neuskutočnil za trhovú cenu, pretože takéto výberové konanie nie je otvorené pre všetkých, nie je transparentné a nediskriminačné.
- Stanovisko tretej strany, ktorá požiadala o utajenie svojej identity**
- (117) Zdá sa, že budúca stratégia banky bude zameraná hlavne na redukciiu jej činností, kapacít a infraštruktúry a koncentráciu na regionálny obchod s súkromnými a firemnými klientmi. Táto koncepcia by mala vychádzať z predpokladu, že tieto regionálne trhy a podiel banky na nich budú rásť. Sú tu však určité pochybnosti a rozpory, čo sa týka trhových podielov banky na týchto trhoch. A po druhé, nie je jasné, či banka môže budovať naozaj na solídnej klientskej základni. Značka „Berliner Bank“ má v tomto smere ťažkosti. Na základe problémov v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami v minulosti

existujú pochybnosti o ich úspechu v budúcnosti. Udržanie významného podielu v obchode na kapitálových trhoch je pre regionálnu banku netypické.

praxi Komisie v rámci pomoci na reštrukturalizáciu. Začlenenie WBK do LBB bude Komisia skúmať v osobitnom konaní, Nemecko ho však nekvalifikuje ako pomoc.

(118) Úspech realizácie plánu na reštrukturalizáciu závisí v značnej miere od toho, či sa podarí uskutočniť ambiciózne plány na zníženie počtu zamestnancov a zavedenie nového systému kontroly rizík, ako aj zdokonaľiť informačné systémy. O tom možno pochybovať, nakoľko opatrenia, ktoré boli doteraz urobené na zníženie počtu zamestnancov, zaostali ďaleko za svojimi cieľmi a treba počítať s odporom zamestnancov a odborov. Okrem toho veľká časť doteraz vykonanej redukcie vďačí za svoj úspech outsourcingu. Tým sa však nedá dosiahnuť nijaké dlhodobé zníženie nákladov. Skôr možno očakávať, že náklady na presunutých zamestnancov banka zaplatí vo forme poplatkov za služby.

(122) BGB má síce na berlínskom bankovom trhu pomerne silnú trhovú pozíciu tak v obchode s súkromnými, ako aj firemnými klientmi. Jej trhovú podielu však nedosahujú výšku, uvádzanú Berliner Volksbank. V prepočte na objem sú trhovú podielu podstatne nižšie ako pri prepočte na klientov, nakoľko Berliner Sparkasse vedie veľký počet účtov s nízkymi úvermi a vkladmi, čo sa skôr javí ako dodatočný nákladový faktor.

(119) Banka by podľa bodu 34 smerníc v budúcnosti mala byť schopná existovať na trhu vlastnými silami. Existujú pochybnosti, či výnos vlastného kapitálu vo výške 7 %, vytýčená ako cieľ na rok 2006, je na to dostačujúca. Potom by sa nedalo vychádzať z obnovenia dlhodobej životaschopnosti. Takáto nízka výnosnosť sa nedá ospravedlniť ani tým, že sporiteľňa musí plniť úlohy verejného záujmu, pretože to nie je pre posudzovanie výnosu relevantné.

(123) Plán reštrukturalizácie obsahuje všetky potrebné podklady s dostatočnou podrobnosťou. Nemecko vidí v predloženom pláne stabilnú bázu pre zabezpečenie rentability BGB. Rentabilita celého bankového sektoru v Nemecku v dôsledku ťažkej hospodárskej situácie značne poklesla. Priemerná rentabilita vlastného kapitálu klesala z 11,2 % v roku 1999 cez 9,3 % v roku 2000 na iba 6,2 % v roku 2001. V oznámeniach spolkovej vlády sa výsledky každej obchodnej oblasti na roky 2001 — 2006 vykazujú dôsledne samostatne, vyvedené v prehľadných stupňoch. Celkové plánovanie sa pritom uskutočňuje podľa hodnoty výnosov, výsledku podniku pred a po prevencii rizík a zisku pred zdanením.

(120) Pri pokračujúcom štátnom vlastníctve existujú značné pochybnosti, či sa dá obnoviť a zabezpečiť životnosť banky. Spolková krajina Berlín by bola pri vypovedaní pracovných pomerov vystavená veľkému politickému tlaku. Vo všeobecnosti by spolková krajina Berlín nebola schopná realizovať plán reštrukturalizácie. Bankové grémiá by boli aj naďalej politicky obsadené, čo by so sebou prinášalo konflikt záujmov. Aj pri prevzatí inou nemeckou spolkovou bankou by problémy pokračovali.

(124) Kroky, potrebné na realizáciu plánu reštrukturalizácie, BGB plánovala v dvoch stupňoch:

— V koncepcnej úrovni vypracovala najprv čiastkovú koncepciu pre každú zo súčasných obchodných oblastí, nezávisle od toho, či patrí k oblasti, ktorá sa má zachovať, likvidovať, redukovať alebo predať.

V. REAKCIA NEMECKA NA STANOVISKO INÝCH ZÚČASTNENÝCH STRÁN

(121) Nemecko zaujalo stanovisko k poznámkam Berliner Volksbank a anonymnej tretej strany. Upozornenie Berliner Volksbank na údajnú starú pomoc je zavádzajúce. Neexistujú žiadne značné finančné zdroje, vytvorené údajnou pomocou. Inak by sa koncern nenachádzal v existenčných ťažkostiach. Komisia ostatne hodnotila záručné inštitúty „inštitucionálna zodpovednosť“ a „ručenie zriaďovateľa“ ako druh pomoci a nesmú sa teda zohľadňovať v neprospech BGB. Prísun kapitálu, uskutočnený pomocou na záchranu, by mal banke skutočne zostať k dispozícii natrvalo, čo však zodpovedá smerniciam a

— V praktickej úrovni potom podložila každú čiastkovú koncepciu konkrétnymi opatreniami potrebnými na jej realizáciu a potom nákladmi na tieto opatrenia.

(125) Tak bola vytvorená kompletná koncepcia. Odvtedy boli jednotlivé opatrenia ešte ďalej konkretizované na úrovni obchodných oblastí a zastrešené rozsiahlym celkovým plánom. Na realizáciu boli vyvinuté dva špeciálne nástroje, ktoré dopĺňajú controlling výsledkov, jeden na sledovanie všeobecných opatrení, druhý na sledovanie personálnych opatrení. Nástroje umožňujú mesačné porovnanie plánovaných a skutočných hodnôt, a tým aj neustálu kontrolu výsledkov realizácie.

- (126) Banka považuje financovanie nehnuteľností za typickú úlohu regionálnej banky. Nespadá sem oblasť služieb spojených s nehnuteľnosťami, kde boli vytvorené hlavné straty, ktoré si vlastne vynútili sanovanie banky a odvrátenie rizík štátom. Odčlenenie tejto obchodnej oblasti ponúkla BGB ako kompenzačné opatrenie. Úvery na nehnuteľnosti sú sprevádzané aj vysokým podielom rezerv.
- (127) V budúcnosti sa tiež plánujú početné opatrenia tak v novom, ako aj v existujúcom obchode a tiež v controllingu, aby sa príslušne znížili riziká v obchodnej oblasti financovanie nehnuteľností. V novom obchode sa aktivity zamerajú na atraktívnejšie lokality, riziko sa diverzifikuje nadregionálnou činnosťou v rámci Nemecka, zahraničný obchod, ako aj vysoko-rizikové obchodné segmenty, hlavne financovanie stavebníkov, sa čo najviac utlmia. V existujúcom obchode budú nasadení špecialisti na riziko pre ohrozené angažovanosti, kriticky prehodnotené a precenené existujúce záväzky. V controllingu bude zavedený controlling rizík s pôsobnosťou pre celý koncern, čo vytvorí rámec pre jednotlivé controllin-gové nástroje — systém limitov pre trhové a adresné riziká, systém včasného varovania, ako aj pracovná skupina pre úvery, presahujúce čiastkovú banku.
- (128) Na rozdiel od tvrdenia Berliner Volksbank reštrukturalizácia povedie k redukcii prítomnosti na trhu odčlenením obchodných oblastí veľkí klienti a verejný sektor a redukcii ostatných obchodných oblastí. Vzdať sa retailových obchodov by z hľadiska podnikového hospodárstva nebolo účelné, lebo to by poškodilo jadro podniku a ohrozilo vyhliadky na úspešnú privatizáciu. Okrem toho prítomnosť na trhu sa nezvyšuje ani v retailovej oblasti. Zo spolkovej krajiny Brandenbursko sa banka s výnimkou Potsdamu stiahne úplne. V spolkovej krajine Berlín sa po uzatvorení filiálok prítomnosť na trhu citelne zníži.
- (129) Odvrátenie rizík nepredstavuje „blankošek na budúce straty“, pretože riziká, ktorých sa to týka, sú všetko staré riziká. Riziká z obchodov, uskutočnených po 31. decembri 2001, tu vo všeobecnosti zahrnuté nie sú, riziká z fondov nehnuteľností iba vtedy, ak bol príslušný fond založený do 31. decembra 2000.
- (130) Odvrátenie rizík nie je ani „povolenie na udeľovanie ponúk s ľubovoľnými obchodnými podmienkami, napr. pri predajoch alebo prenájme nehnuteľností“. Podrobná dohoda obsahuje v článku 17 ods. 2, článku 35 ods. 2 a článku 42 ods. 5 viacnásobne zakotvenú výhradu súhlasu zo strany spolkovej krajiny. Ďalej článok 46 podrobnej dohody stanovuje povinnosť zmierniť škody, podľa čoho sú podporované spoločnosti povinné maximálne sa snažiť, aby platobné zaťaženie spolkovej krajiny bolo čo najmenšie a aby aktíva, na ktoré sa vzťahuje záruka účtovnej hodnoty, boli predané čo najvýhodnejšie, resp. objekty optimálne prenajaté alebo inak využitú. V prípade porušenia týchto ustanovení musí spoločnosť škodu nahradiť.
- (131) Odvrátenie rizík nezodpovedá neobmedzenej dotačnej povinnosti. Pretože na rozdiel od dotačnej povinnosti podľa spoločenského práva je povinnosť spolkovej krajiny Berlín pre odvrátenie rizík na jednej strane vymedzená výškou sumy, a na druhej strane aj predmetne, a to na tie riziká, ktorých prehľad sa uvádza v závere podrobnej dohody a ktoré boli založené do 31. decembra 2001. Odvrátenie rizík je aj dostatočne konkretizované. Už zásadná dohoda z 20. decembra 2001 obsahuje záverečný zoznam úverových a bilančných záruk oprávnených spoločností, a podrobná dohoda tento záverečný zoznam iba bližšie modifikuje. Majetkové účasti a právne vzťahy sú v podrobnej dohode a tam uvádzaných zmluvách číselne uvedené. Aj výška rizík, na ktoré sa vzťahuje odvrátenie, je dostatočne konkretizovaná.
- (132) Podiel vlastného kapitálu, o ktorý sa BGB snaží, nie je príliš vysoký. Dôvera poskytovateľov kapitálu a investorov v BGB je silne narušená. Banka okrem toho nevládni žiadne [...], ktoré by sa normálne dali použiť s podielom vlastného kapitálu pre posudzovanie postavenia banky na kapitálovom trhu. Privatizácia banky ďalej predpokladá, že po odpadnutí podielu spolkovej krajiny sa bude dať zaobstarať vlastný kapitál na kapitálovom trhu za prijateľných podmienok. To si však vyžaduje trvalý podiel vlastného kapitálu nad úrovňou zákonne stanovenej minimálnej sadzby.
- (133) Privatizačná metóda ostatne nevykazuje nijaké prvky pomoci, ani procesné nedostatky. Nevyskytla sa žiadna diskriminácia v rámci použitej metódy.

VI. HODNOTENIE OPATRENÍ NA POMOC

Štátna pomoc podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES

- (134) Prísun kapitálu, odvrátenie rizík a vklad prislúbený v dohode o splácaní boli poskytnuté spolkovou krajinou Berlín a obsahujú teda štátne prostriedky. Tieto prostriedky boli poskytnuté za podmienok, ktoré by pre trhovo orientovaného kapitálového investora

neboli prijateľné. Celkove ide o niekoľko miliárd eur, ktoré sa dávajú natrvalo k dispozícii podniku, nachádzajúcemu sa vo vážnych finančných ťažkostiach.

(135) Prísunom kapitálu vo výške 1,755 mld. EUR, z ktorých spolková krajina nemôže očakávať primeraný výnos, zvýšila svoj podiel v BGB z takmer 57 % na asi 81 %.

(136) Odvrátenie rizík bolo zaručené na obdobie tridsať rokov. Výška dohodnutých záruk má nominálnu teoretickú hodnotu 21,6 mld. EUR. Táto suma pokrýva všetky teoreticky možné riziká a obsahuje napríklad totálny výpadok všetkého nájomného z garancií za nájomné ([...] EUR), predpoklad plných výrobných nákladov pre všetky budovy a vonkajšie zariadenia pre takzvané revitalizačné záruky ([...] EUR) alebo úplnú stratu garantovaných účtovných hodnôt IBG/IBAG a ich dcérskych podnikov ([...] EUR). Stopercentný výpadok nájomného, zrušenie a opätovné postavenie všetkých budov, ako aj úplná strata účtovných hodnôt sú však aj pri najpesimistickejších predpokladoch nerealistické. Nemecko preto uviedlo nasledujúce predpoklady pre možné nárokovanie platieb: 2,7 mld. EUR v optimistickom prípade („Best-Case-scenár“), 3,7 mld. EUR v „základnom“ prípade („Base-Case-scenár“) a 6,1 mld. EUR v pesimistickom prípade (takzvaný „Worst-Case-scenár“).

(137) V priebehu konania Nemecko uviedlo aj východiská pre tieto odhady. Pre všetky tri scenáre boli pritom urobené predpoklady týkajúce sa rôzneho rizika výpadku. Čo sa týka nájomných záruk, týka sa to napr. rôznych predpokladov výpadku nájomného pod vplyvom inflácie (skutočná inflácia zaostáva za predpovedanou), zníženia nájomného alebo prázdnych bytov. Prognóza výpadku nájomného pritom predstavuje v najlepšom scenári 1,4 mld. EUR, v základnom scenári 1,9 mld. EUR a v pesimistickom 3,5 mld. EUR.

(138) Nemecko takisto doložilo, že celkové očakávané platobné nároky z podnikovo-hospodárskeho hľadiska zodpovedajú najhoršiemu scenáru s odhadom na 6,1 mld. EUR ([...] EUR nároky z garantovaného nájomného, [...] EUR z garancie najvyšších cien, [...] EUR z revitalizačných záruk, [...] EUR z garantovanej účtovnej hodnoty a [...] EUR pre ostatné prípady), a tým aj ekonomickej hodnote pomoci. Túto hodnotu podložilo Nemecko alternatívnou úvahou: bez záruky na odvrátenie rizík by museli byť všetky riziká následkom prísunu kapitálu vo výške asi [...] EUR — [...] EUR zbavené záruk. Pritom by približne [...] EUR z kapitálu pripadlo na súčasnú hodnotu uvedených záruk v hotovosti (nominálna ekonomická hodnota: 6,1 mld. EUR); [...] až [...] EUR na prísun kapitálu na

zaistenie prislúbených a koncernovými bankami uplatnených úverov pre spoločnosti, realizujúce služby v súvislosti s nehnuteľnosťami (ktoré treba pri neúplnom pokrytí nominálnych teoretických najvyšších rizík zo záruk za nájomné, revitalizáciu a zachovanie účtovnej hodnoty pripočítať k rizikovým aktívam vo výške až [...] EUR) a tiež [...] až [...] EUR na bezpečnostnú prírážku.

(139) V tejto súvislosti Nemecko tiež uviedlo, že obmedzenie najvyššej záruky v súvislosti s odvrátením rizík na ekonomickú hodnotu asi 6 mld. EUR nie je možné vzhľadom na požiadavky bankového dohľadu. Iba suma 21,6 mld. EUR pokrýva všetky teoreticky možné, vyššie uvedené riziká, takže úvery koncernových bánk pre spoločnosti, realizujúce služby v súvislosti s nehnuteľnosťami, ktoré boli takisto prislúbené a uplatnené kvôli rizikám z garancie nájomného, revitalizácie a iných vyššie uvedených záruk, nehrajú pri výpočte koeficientu vlastných prostriedkov čiastkových bánk a celého koncernu nijakú úlohu, pretože sú pri výpočte vážené 0 %, nezapočítavajú sa ani sa nepripočítavajú k hraniciam veľkých úverov. Obmedzenie najvyššej záruky na ekonomicky realistické riziko by z hľadiska bankového dohľadu viedlo naopak k tomu, že by sa úvery vo výške až [...] EUR museli pripočítať k rizikovým aktívam, čím by sa prekročila horná hranica veľkých úverov a klesajúci koeficient vlastného kapitálu by si znovu vyžiadal ďalší významný prísun kapitálu. BAFin potvrdil podporu kalkulácii všetkých teoreticky možných rizík napriek menšej hospodárskej hodnote vo svojom liste zo 7. marca 2003.

(140) Komisia uznáva túto potrebu stanoviť všetky teoreticky možné riziká vo výške 21,6 mld. EUR, danú úvahami bankového dohľadu. Ďalej vychádza pri právnom hodnotení opatrenia z hospodárskej hodnoty pomoci, zahrnutej v odvrátení rizík vo výške 6,1 mld. EUR na základe zdôvodnenia poskytnutého Nemeckom. Táto suma zodpovedá realistickému najhoršiemu scenáru alebo pesimistickému scenáru, doloženého predpokladmi Nemecka, a pre posudzovanie ju treba použiť už z dôvodov opatrnosti. Okrem toho by takáto hodnota vyplynula aj pri alternatívnom zbavení rizík záruky prísunom kapitálu.

(141) Čo sa týka vkladu, prislúbeného spolkovou krajinou Berlín v dohode o splácaní, treba najprv poznamenať, že tento bude uplatnený len vtedy, keď Komisia schváli postup C 48/2002 („LBB/IBB“) ⁽¹⁹⁾ s rozhodnutím o spätnej pohľadávke a aj v tomto prípade bude príspevok na sanovanie vyplatený len takej výške, aká je potrebná na to, aby sa zabránilo situácii, že by LBB a/alebo koncern BGB nesplnili kapitálové podiely, uvedené v dohode. Pretože kontrola v rámci konania „LBB/IBB“ ešte nie je uzavretá, nie je v

⁽¹⁹⁾ Ú. v. ES C 239, 4.10.2002, s. 12.

súčasnosti možné presne určiť hospodársku hodnotu tejto pomoci. Na účely posúdenia vplyvu na hospodársku súťaž však možno počítať s teoretickou hornou hranicou 1,8 mld. EUR ⁽²⁰⁾.

- (142) Opatrenia sú vhodné na to, aby vo významnej miere zlepšili finančnú situáciu BGB. Ich zásluhou sa až dodnes darilo zabrániť zásahom bankového dohľadu, ako napr. dočasné uzatvorenie, a odvrátiť pravdepodobný konkurz dôležitých čiastkových oblastí koncernu a mohli by teda deformovať hospodársku súťaž. Podnik patrí spolu so svojimi dcérskymi spoločnosťami k najväčším nemeckým bankám. V roku 2002 sa svojou koncernovou bilanciou 175 mld. EUR umiestnil na dvanástom mieste. BGB je vo svojich najdôležitejších obchodných oblastiach činná na regionálnej, celoštátnej i medzinárodnej úrovni. Sektor finančných služieb ako taký sa vyznačuje rastúcou integráciou a v podstatných oblastiach je už skutočnosťou vnútorný trh (EÚ). Medzi finančnými inštitúciami rôznych členských štátov vládne silná konkurencia, ktorá sa ešte viac zvýšila zavedením jednotnej meny. Opatrenia a ich dôsledky na aktuálnych a potenciálnych konkurentov budú deformovať — resp. existuje hrozba, že by mohli deformovať — hospodársku súťaž. Medzi finančnými inštitúciami rôznych členských štátov vládne silná konkurencia, ktorá sa ešte viac zvýšila zavedením jednotnej meny. Deformácia hospodárskej súťaže takto ohrozuje aj obchod medzi členskými štátmi. V dôsledku toho sú opatrenia štátnou pomocou podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES. Nemecko tento názor nespochybnilo.
- (143) V rozhodnutí o otvorení konania Komisia poukázala na to, že na prísune kapitálu sa nepodieľala len spolková krajina Berlín, ale aj NordLB, ale takou sumou, ktorá bola podielovo nižšia ako jej akciové vlastníctvo pred prísunom kapitálu (166 mil. EUR zodpovedá 8,3 % zvýšenia kapitálu, pri vlastníctve 20 % akcií pred prísunom kapitálu). Komisia nemohla toto opatrenie svojho času posúdiť kvôli chýbajúcim ďalším informáciám, a preto nemohla ani vylúčiť, že kapitál, poskytnutý NordLB, tiež nie je štátnou pomocou v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES. Preto požiadala Nemecko, aby predložilo potrebné informácie.
- (144) Na to Nemecko uviedlo, že kapitálové zvýšenie NordLB neobsahuje prvky pomoci, pretože sa uskutočnilo v súlade s princípom trhovo sa správajúceho kapitálového investora. NordLB sa podieľala na zvýšení kapitálu podproporcionálne — tak ako

súkromný podielový vlastník Parion a drobní akcionári — hoci spolková krajina Berlín a BGB očakávali angažovanosť zodpovedajúcu jej vlastníckemu podielu. Vlastníckemu podielu NordLB vo výške 20 % pred prísunom kapitálu by zodpovedal prísun kapitálu vo výške aspoň 400 mil. DM. NordLB však takúto angažovanosť z podnikateľského hľadiska nepovažovala za účelnú. Na druhej strane, zrieknutie sa účasti na zvýšení kapitálu by bolo spôsobilo pokles podielového vlastníctva NordLB na 4 %. NordLB by tým bola stratila rozhodovacie práva, spojené s aspoň desaťpercentným podielovým vlastníctvom, ako je napr. súdne menovanie mimoriadnych audítorov, alebo presadenie nárokov spoločnosti voči členom predstavenstva a dozornej rady. Okrem toho NordLB v auguste 2001 predložila vzhľadom na ešte neuzavreté úvahy o prehlbení spolupráce alebo eventuálnej fúzii „ponuku na zachovanie záujmov“. Bez akejkoľvek účasti na zvýšení kapitálu by táto však nebola bývala dôveryhodná. Celkove tu teda išlo o rozhodnutie, opatrne zvažujúce podnikateľské záujmy NordLB.

- (145) Pretože závažnosť tohto opatrenia v porovnaní s celkovým hodnotením predmetnej pomoci je okrajová a prípadné kvalifikovanie prísunu kapitálu NordLB ako pomoc alebo ako trhový postoj by na hodnotení Komisie v tomto prípade nič nezmenilo, nie je ani definitívne hodnotenie Komisie v tomto ohľade potrebné.
- (146) V rozhodnutí o otvorení konania Komisia poukázala na to, že na prísun kapitálu a odvrátenie rizík sa spoločne treba pozerať ako na neoznamené pomoci s právnymi následkami podľa článku 13 ods. 2 nariadenia (ES) č. 659/1999, pretože napriek oznámeniu a odkladnej podmienke schválenia pomoci nemôže byť ani jedno opatrenie vynechané bez toho, aby to nevyvolalo uplatnenie opatrení bankového dozoru BAFin, ako napríklad dočasné zatvorenie BGB. Ako tiež Nemecko vysvetlilo, sú obidve opatrenia — odvrátenie rizík, rovnako ako aj prísun kapitálu, predbežne schválený ako pomoc na záchranu — súčasťou jedného jediného plánu reštrukturalizácie. Tento však musí Komisia posudzovať ako celok. Právna klasifikácia oboch opatrení sa preto nesmie rozchádzať.

⁽²⁰⁾ Táto teoretická a zaokrúhlená maximálna suma vychádza pri aplikácii metodiky na výpočet príspevku v trhovom prostredí, použitej v rozhodnutí Komisie 2000/392/ES („WestLB“) (Ú. v. ES L 150, 23.5.2000, s. 1) pri zohľadnení rozsudku súdu Prvej inštalácie Európskych spoločenstiev zo 6.3.2003 v spojených právnych záležitostiach T-228/99 a T-233/99 Westdeutsche Landesbank Girozentrale aspolková krajina Severné Porýnie — Westfálsko, Zb. 2003, s. II-435, ako aj údajov relevantných pre LBB plus úroku z úrokov.

- (147) Nemecko k tomu vo svojom stanovisku uviedlo, že odkladná podmienka necháva otvorenú právnu účinnosť prijatých úprav, pripustilo však, že prísun kapitálu a odvrátenie rizík vyvolali spoločný efekt, pretože iba po týchto opatreniach mohla BGB

pokračovať vo svojej obchodnej činnosti. V tejto súvislosti Nemecko tiež kládlo dôraz na konštatovanie, že zákaz realizácie pomoci pre ohrozené podniky pred vynesením konečného rozhodnutia Komisie predstavuje kvôli trvaniu schvaľovacieho konania procesno-právny problém.

(148) Ako tiež Nemecko uznalo, prejavili sa faktické účinky pomoci ako celku už pred záverečným rozhodnutím Komisie, pretože iba po týchto opatreniach mohla BGB pokračovať vo svojej obchodnej činnosti. Toto tvrdenie sa netýka len prísunu kapitálu a odvrátenia rizík, ale takisto aj vkladovej povinnosti spolkovkej krajiny, určenej v dohode o splácaní. Táto bude síce uplatnená len v prípade rozhodnutia Komisie o spätnej pohľadávke v konaní LBB/IBB, a aj to len vtedy, ak by suma, ktorú treba vrátiť, mala za následok nesplnenie kapitálových podielov, uvedených v dohode. Úspech reštrukturalizácie vrátane iných dvoch opatrení by bol bez takéhoto opatrenia ohrozený, takže aj toto opatrenie napriek odkladnej podmienke schválenia Komisiou prejavilo svoje hospodárske účinky ešte pred jeho schválením Komisiou. Komisia však vzala na vedomie, že Nemecko prejavilo svoju výslovnú ochotu spolupracovať, o čom svedčí aj odkladná podmienka schválenia pomoci Komisiou, ktorá je uvedená v zmluve o splácaní, a bezprostredné poskytnutie rozsiahlych informácií.

(149) Finančné zaťaženie spolkovkej krajiny Berlín, spôsobené poskytnutím pomoci na reštrukturalizáciu pre BGB, je — ako sa to uvádza v ďalšej časti — nižšie ako zaťaženie, ktoré by bolo vzniklo pri použití štátnych záruk pre spolkové banky vo forme inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa, ktoré platia ešte do roku 2005. To však neznamená, že opatrenia v prospech BGB sú v súlade s princípom trhu konajúceho kapitálového investora, a preto nie sú štátnou pomocou. Po prvé, samotné existujúce štátne záruky, aj keď platia len do roku 2005, sú pomocou zlučiteľnou so Spoločným trhom⁽²¹⁾. Po druhé, Komisia konštatovala, že predmetná pomoc pre BGB umožnila pokračovanie obchodnej činnosti na účely reštrukturalizácie, a tým bola výhodná aj pre celý koncern vrátane rôznych súkromných koncernových podnikov. Svojou právnou podstatou a konkrétnymi dôsledkami sa teda odlišuje od čistej realizácie štátnych záruk vo forme inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa, ktoré sa vzťahujú len na spolkovú banku LBB, teda jednu časť koncernu. Z

tohto dôvodu predstavujú všetky tu skúmané druhy pomoci nové opatrenia zamerané na poskytnutie pomoci.

Zlučiteľnosť pomoci so zásadami Spoločného trhu

- (150) Pretože pomoc nebola poskytnutá na základe schválenej úpravy poskytovania pomoci, musí Komisia skúmať jej zlučiteľnosť so zásadami Spoločného trhu podľa článku 87 Zmluvy o ES.
- (151) Podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES, ak v tejto Zmluve nie je stanovené inak, je štátna alebo zo štátnych prostriedkov poskytnutá pomoc akéhokoľvek druhu, ktorá zvýhodnením určitých podnikov alebo výrobných odvetví deformuje hospodársku súťaž alebo na základe ktorej existuje nebezpečenstvo, že by sa tak mohlo stať, nezlučiteľná so Spoločným trhom, ak poškodzuje obchod medzi členskými štátmi.
- (152) Článok 87 Zmluvy o ES však dovoľuje výnimky zo zásady nezlučiteľnosti štátnej pomoci so Spoločným trhom. Ustanovenia o výnimkách podľa článku 87 ods. 2 Zmluvy o ES môžu zdôvodniť zlučiteľnosť pomoci so Spoločným trhom. Skúmaná pomoc sa však nedá považovať za sociálnu pomoc jednotlivým spotrebiteľom (písm. a)), ani za pomoc na odstránenie škôd, ktoré vznikli následkom prírodných katastrof alebo iných mimoriadnych udalostí (písm. b)), ani za pomoc pre hospodárstvo určitých oblastí Spolkovej republiky Nemecko, postihnutých rozdelením. Tieto výnimky sa preto v danom prípade nedajú aplikovať.
- (153) Keď sa pozrieme na ustanovenia o výnimkách podľa článku 87 ods. 3 písm. b) a d) Zmluvy o ES, musíme konštatovať, že pomoc neslúži na podporu dôležitých zámerov spoločného európskeho záujmu alebo na odstránenie významného narušenia hospodárskeho života členského štátu, ani ako pomoc na podporu kultúry a uchovanie kultúrneho dedičstva.
- (154) Následne skúmala Komisia pomoc na základe ustanovenia o výnimkách podľa článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES. Komisia opiera svoje posudzovanie pomoci na podporu určitých hospodárskych odvetví, ak táto nezmení obchodné podmienky natoľko, aby boli v rozpore so spoločnými záujmami, na príslušné smernice spoločenstva. Podľa názoru Komisie sa v tomto prípade nedá použiť nič iné, ako už spomínané smernice pre poskytovanie štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažko-

⁽²¹⁾ Pozri Ú. v. ES C 146, 19.6.2002, s. 6, a Ú. v. ES C 150, 22.6.2002, s. 7.

stiah (22) („smernice“). Komisia sa ďalej domnieva, že opísaná pomoc je príspevkom na financovanie reštrukturalizácie podniku, a preto ju možno hodnotiť ako pomoc na reštrukturalizáciu.

- (155) Podľa smerníc je ako pomoc na reštrukturalizáciu dovolená len vtedy, ak nie je v rozpore so spoločnými záujmami. V smerniciach je schválenie pomoci Komisiou viazané na určité predpoklady.

Kedy podnik spĺňa podmienky na poskytnutie pomoci

- (156) Komisia považuje za dostatočne preukázané, že BGB spĺňa podmienky podniku, ktorý sa ocitol v ťažkostiach v zmysle kapitoly 2.1. (bod 30 v spojení s bodom 4 až 8) smerníc.
- (157) Bod 4 smerníc vychádza z toho, že podnik sa nachádza v ťažkostiach, „keď nie je schopný za pomoci vlastných finančných prostriedkov alebo cudzích prostriedkov, ktoré mu boli poskytnuté vlastníckmi/účastníkmi, ukončiť straty, ktoré privedú podnik v krátkodobom alebo strednodobom horizonte s určitou k hospodárskemu zániku, ak nezasiahne štát“. Tieto okolnosti v prípade BGB jednoznačne existujú. Opatrenia, o ktorých sa tu hovorilo a ktoré zachránili BGB pred zastavením obchodnej činnosti, boli síce prijaté spolkovou krajinou Berlín, teda väčšinovým akcionárom BGB. Už však bolo konštatované, že investor, ktorý sa správa trhovo, by tieto prostriedky za daných okolností neposkytol.
- (158) Bez pomoci spolkovej krajiny by kapitálové podiely boli klesli pod minimálnu úroveň, predpísanú Zákonom o bankách (KWG), takže BAFin (vtedy ešte BAKred) by musel prijať potrebné opatrenia podľa § 45 — 46a KWG, ako napr. dočasné zatvorenie. Okrem toho spĺňala BGB v momente poskytnutia pomoci aj ďalšie kritériá definície podniku v ťažkostiach podľa bodu 6 smerníc; a to pribúdajúce straty, narastajúce zadĺženie a úrokové zaťaženie, ako aj pokles hodnoty čistého majetku.

Základný princíp

- (159) Pomoc na reštrukturalizáciu možno podľa bodu 28 smerníc poskytnúť len vtedy, ak sú splnené prísne kritériá a existuje istota, že prípadné deformácie konkurenčného prostredia budú vyvážené výhodami spojenými s pokračovaním činnosti podniku, najmä ak by čistý efekt prepúšťania, zapríčineného konkurzom, preukázateľne vyostrel lokálne, regionálne alebo celoštátne problémy zamestnanosti alebo, vo výnimočných prípadoch, zánik podniku by viedol k vzniku monopolu, resp. pevnej oligopolnej situácie.
- (160) Posledne menovanú situáciu môžeme v berlínskej oblasti na základe počtu tam prítomných bánk a

štruktúry trhu pre obchody s súkromnými a firemnými klientmi, kde je BGB so svojimi značkami „Berliner Bank“ a „Berliner Sparkasse“ ešte stále lídrom trhu, vylúčiť. V prípade eventuálneho konkurzu vedúcej regionálnej banky s predpokladaným následným predajom jej časti preto netreba počítať so zhoršením hospodárskej súťaže. To je mysliteľné len v mimoriadne nepravdepodobnom a preto teoretickom scenári, v ktorom by po konkurze niektorý zo silnejších regionálnych konkurentov kúpil všetky dcérske spoločnosti/majetok BGB, ktoré predstavujú jej regionálnu silu. Dokonca aj potom sa dá na základe vykonávanej kontroly fúzií vznik monopolu alebo pevnej oligopolnej situácie vylúčiť. Na národných a medzinárodných trhoch nie je pozícia BGB dostatočne silná na to, aby prípadný konkurz a následné predaje vyvolali vznik monopolu alebo pevnej oligopolnej situácie. Proti tomuto hodnoteniu Komisie, vyslovenému už v rozhodnutí o otvorení konania, Nemecko neprotestovalo.

- (161) Čo sa týka hospodárskych a sociálnych dôsledkov na situáciu v Berlíne, predložilo Nemecko odhad, v ktorom sú porovnané dôsledky reštrukturalizácie BGB s dôsledkami ukončenia jej činnosti/konkurzom, hlavne z hľadiska zamestnanosti a daňových príjmov spolkovej krajiny Berlín. Bolo uvedené, že by do roku 2006 znamenal stratu 7 200 pracovných miest v Berlíne (mínus 59 %), namiesto straty 3 200 pracovných miest (mínus 26 %) pri realizácii scenára reštrukturalizácie. Ročné daňové príjmy spolkovej krajiny Berlín v roku 2006 by reštrukturalizáciou klesli o 70 mil. EUR, bez reštrukturalizácie o 150 mil. EUR. V rozhodnutí o otvorení konania Komisia poznamenala, že tieto odhady kvôli chýbajúcim ďalším vysvetleniam nedokázala preveriť.

- (162) Nemecko na to odovzdalo ďalšie informácie, okrem iného výpočty Nemeckého ústavu pre výskum hospodárstva (DIW). Podľa nich by vtedajšia insolventnosť BGB viedla k strate 7 000 až takmer 10 000 pracovných miest v Berlíne (z 12 200 pracovných miest v Berlíne v roku 2001), zatiaľ čo reštrukturalizácia by do roku 2006 podľa aktualizovaného plánu znamenala stratu okolo 3 500 pracovných miest v Berlíne. Komisia pokladá odhadovanú stratu pracovných miest v prípade insolventnosti za prehnanú, pretože aj v tomto scenári by obchodné oblasti, zásadne hodnotené ako rentabilné, mohli pokračovať u nadobúdateľov v reštrukturalizovanej forme. Okrem toho je strata pracovných miest v Berlíne zapríčinená reštrukturalizáciou podľa aktuálnych odhadov s hodnotou približne 5 000 pracovných miest značne vyššia, ako sa pôvodne predpokladalo. Treba však súhlasiť s názorom Nemecka, že náhlou insolventnosťou by zaniklo oveľa viac pracovných miest, ako

(22) Ú. v. ES C 288, 9.10.1999, s. 2.

riadenou dlhodobejšou reštrukturalizáciou, pretože v prvom prípade by došlo k tzv. „fire sales“ a zatváraníu oblastí, ktoré možno rekonštruovať. Pritom treba zohľadniť aj nepriame straty pracovných miest v dôsledku dominového efektu. Následkom toho by priamymi a nepriamymi daňovými dôsledkami došlo aj v prípade príjmov z daní v spolkovej krajine Berlín, ktoré sa svojou výškou asi 300 mil. EUR ročne dajú hodnotiť ako značné, hlavne preto, lebo by trvali roky. V tomto smere komisia súhlasí s Nemeckom, že s prežitím podniku sú spojené hospodárske a sociálne výhody.

(163) Nemecko vo svojom oznámení poukázalo pre prípad hypotetického scenára s insolventnosťou na pramene strát LBB a zabezpečovacie záväzky spolkovej krajiny. Bez jasnej identifikácie a kvantifikácie týchto záručných rizík však Komisia nemôže primerane posúdiť ich hospodárske dôsledky. Nemecko preto v priebehu konania predložilo právne dobrozdanie, ako aj kalkulácie pre dôsledky hypotetickej insolventnosti BGB pre spolkovú krajinu Berlín, vychádzajúce nad rámec vyššie uvedených daňových výpadkov. Pritom ide o také efekty, ktoré môžu byť spustené veľmi komplexným prepletením rizík v rámci koncernu (okrem iného interné poskytovanie úverov, patronáty, zmluvy o odvádzaní výsledkov) vo vzájomnej súhre s inštitucionálnou zodpovednosťou a ručením zriaďovateľa, ktoré budú v LBB platiť do konca roka 2005.

(164) Podľa Nemecka by scenár insolventnosti BGB v LBB, ktorá je s ňou previazaná netypickou tichou účasťou, úvermi a garanciami, viedol ku stratám približne 18,5 až 25 mld. EUR, ktoré by sa skladali hlavne zo straty hodnoty úverových pohľadávok LBB voči BGB (pri predmetnom bilančnom objeme [...] EUR podľa podielu výpadku okolo [...] až [...] EUR), klientskych pohľadávok (pri predmetnom bilančnom objeme okolo [...] EUR podľa podielu výpadku okolo [...] až [...] EUR), uplatňovania záruk, ktoré boli poskytnuté BGB Finance v Dubline (okolo [...] až [...] EUR), ako aj konkurzných nákladov (asi [...] EUR).

(165) Podľa údajov Nemecka by tento scenár viedol k zaťaženiu spolkovej krajiny vo výške približne 31 mld. EUR až 40 mld. EUR. Pritom sa predpokladalo, že spolková krajina sa rozhodne pre zastavenie obchodnej činnosti LBB, a preto nastúpi nie inštitucionálna zodpovednosť, ale ručenie zriaďovateľa/krajiny — ručenie za celú hodnotu majetkom nekrytých záväzkov LBB ⁽²³⁾. Uplatnenie nárokov z ručenia zriaďovateľa bolo odhadnuté asi na [...] EUR (Base-Case) až [...]

EUR (Worst-Case). Ďalšie zaťaženie spolkovej krajiny vo výške približne [...] EUR (Base-Case) až [...] EUR (Worst-Case) vyplýva v tomto scenári z regresných nárokov Fondu na ochranu vkladov nemeckých súkromných bánk ⁽²⁴⁾. Ďalej sa vychádzalo zo straty kapitálového vkladu spolkovej krajiny vo výške takmer 2 mld. EUR, ako aj z ceny úrokov na zaobstaranie likvidity počas likvidácie vo výške asi 5 mld. EUR.

(166) Komisia preskúmala tieto údaje a kalkulácie a vyžiadala si ďalšie vysvetlenia. Prišla pritom k záveru, že pri hypotetickom scenári insolventnosti na základe ešte existujúcich štátnych záruk za LBB by spolková krajina bola zaťažená záväzkami, ktoré sa dajú odhadnúť len veľmi približne, pričom však treba rozlišovať medzi jednotlivými variantmi scenárov s pokračovaním a bez pokračovania činnosti LBB s uplatnením inštitucionálnej zodpovednosti.

(167) Komisia podľa svojich vlastných odhadov na základe údajov Nemecka vychádza z toho, že zaťaženie spolkovej krajiny by pri pokračovaní činnosti LBB predstavovalo približne 13 mld. EUR až vyše 20 mld. EUR. Pritom by sa ako prvá priamo prejavila najprv strata podielu spolkovej krajiny Berlín na základnom imaní BGB (takmer 2 mld. EUR). Ďalej by spolková krajina musela na základe inštitucionálnej zodpovednosti za LBB vyrovnáť následky uplatnenia si nárokov z garancií, ktoré LBB poskytla BGB Finance v Dubline (Komisiou odhadované na približne [...] EUR), ako aj stratu hodnoty úverových pohľadávok LBB voči BGB (odhadom okolo [...] EUR) v tom rozsahu, aby mohla byť zachovaná jej obchodná činnosť pri riadnom dodržaní kritérií kapitálovej primeranosti. Vzhľadom na možné regresné nároky Fondu na ochranu vkladov súkromných nemeckých bánk existuje neistota — [...]. Značné právne pochybnosti ďalej existujú z pohľadu právnej platnosti ručení LBB za určité nároky tretích osôb z fondových obchodov v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami (napríklad prospektové ručenie, vyhlásenia o oslobodení od zodpovednosti

⁽²³⁾ Na základe inštitucionálnej zodpovednosti (Anstaltslast), ktorej platnosť potrvá ešte do júla 2005, je spolková krajina Berlín vo vnútornom vzťahu k LBB povinná vybaviť LBB ako verejno-právnu ustanovizeň prostriedkami tak, aby bola schopná plniť svoje úlohy. Ak by sa spolková krajina rozhodla pre zastavenie obchodnej činnosti, nastupuje ručenie zriaďovateľa (Gewährträgerhaftung).

⁽²⁴⁾ Spolková krajina Berlín vydala v roku 1993 voči Fondu na ochranu vkladov súkromných nemeckých bánk vyhlásenie týkajúce sa Berliner Bank AG, ktorá medzitým splynula s BGB, podľa ktorého nie je vylúčené riziko ručenia spolkovej krajiny Berlín voči Fondu na ochranu vkladov. Odhadované hodnoty sa vzťahujú na tento prípad.

ručiacich spoločníkov fondových a objektových spoločností). Prípadné riziká sa preto nedajú kvantifikovať.

Posúdenie dlhodobej rentability

- (168) V scenári zastavenia obchodnej činnosti LBB treba vychádzať z dodatočného zaťaženia spolkové krajiny vo výške približne 8 mld. EUR (asi 6 mld. EUR straty LBB v klientských pohľadávkach v súvislosti s problémami likvidity, vyvolanými insolventnosťou kvázi ako domino efekt u klientov — predovšetkým sa to týka fondových spoločností, spoločností na spravovanie zásob a na výstavbu bytov, ako aj cca. 2 mld. EUR odpisov na majetkové účasti).
- (169) Nemecko v priebehu konania taktiež uviedlo, že tieto scenáre by sa pri hypotetickej insolventnosti služieb spojených s nehnuteľnosťami (vyňatie a likvidácia bez odvrátenia rizík) kvôli silnému prepleteniu rizík v koncerne podstatne nezmenili. V tomto smere sú rozhodujúce, po prvé, úvery, ktoré vo veľkom objeme dostali od čiastkových bánk koncernu (BGB, LBB a BerlinHyp) dcérske spoločnosti expandujúcej a pritom čoraz problematickejšej oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami (IBAG/IBG/LPFV vrátane dcér IBAGu IBV a Bavaria) a, po druhé, zmluvy o odvode zisku medzi IBAG a jej dcérskymi spoločnosťami Bavaria a IBV na jednej strane a BGB a IBAG na strane druhej. Okrem toho poskytla BGB patronátne vyhlásenia ohľadom všetkých záväzkov IBG, Bavaria a IBV, prijatých do konca roku 1998. Komisia nemá dôvody pochybovať o tejto interpretácii Nemecka. Zdieľa teda v tomto smere názor Nemecka, že vyňatie a likvidácia služieb spojených s nehnuteľnosťami IBAG/IBG/LPFV bez odvrátenia rizík by rovnako viedlo k insolventnosti BGB s vyššie opísanými následkami.
- (170) Na záver treba konštatovať, že dôsledky hypotetickej insolventnosti BGB — či už s pokračovaním alebo bez pokračovania činnosti LBB — sa dajú len ťažko kalkulovať a pre odhady je charakteristický veľký stupeň neistoty. Zaťaženie spolkové krajiny preto možno odhadnúť len veľmi približne — v rozmedzí od približne 13 až do vyše 30 mld. EUR. Pri pravdepodobnej hodnote medzi týmito dvomi pólmi však možno s istotou predpokladať, že reštrukturalizácia prostredníctvom diskutovanej pomoci by bola sprevádzaná oveľa menším zaťažením pre spolkovú krajinu Berlín.
- (171) Nemecko v priebehu konania neuviedlo, že by BGB alebo iné podniky koncernu vykonávali služby vo všeobecnom hospodárskom záujme podľa článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES. Preto Komisia, ako už bolo spomenuté v rozhodnutí o otvorení konania, vychádzala z toho, že tento aspekt nie je pre posúdenie predmetného opatrenia relevantný, a prišla k záveru, že pomoc nemôže byť poskytnutá na základe článku 86 ods. 2 Zmluvy o ES.
- (172) Podľa kapitoly 3.2.2 písm. b) smerníc je poskytnutie pomoci závislé od implementácie reštrukturalizačného plánu, ktorý pri všetkých jednotlivých prípadoch pomoci schvaľuje Komisia a ktorý musí byť v primeranom termíne preskúmaný z hľadiska svojej vhodnosti na obnovenie dlhodobej rentability podniku. Plán reštrukturalizácie musí mať pritom obmedzenú platnosť a musí byť založený na reálnych predpokladoch. Musí obsahovať opis okolností, ktoré viedli v podniku k ťažkostiam, aby sa dalo posúdiť, či sú navrhované opatrenia primerané. Podniku umožňuje prechod na novú štruktúru, ktorá v dlhodobom horizonte ponúka vyhliadky na rentabilitu a možnosť viesť činnosť na základe vlastných síl, t. j. umožňuje podniku krytie všetkých nákladov vrátane odpisov a nákladov na financovanie a dosiahnutie takej rentability vlastného kapitálu, aby obstál v konkurencii.
- (173) Komisia opiera svoje hodnotenie o údaje Nemecka, okrem iného o detailné plánovanie jednotlivých reštrukturalizačných opatrení, prognózu vývoja účtu ziskov a strát na obdobie reštrukturalizácie 2001 až 2006 na základe optimistického, pesimistického a základného scenára, analýzu štrukturálnych deficitov, zodpovedných za problémy a náklady plánovaných reštrukturalizačných opatrení. Pri svojom hodnotení sa Komisia ďalej opierala o údaje Nemecka o prebiehajúcej realizácii reštrukturalizačného plánu a o modifikácii jednotlivých opatrení vrátane časového rozvrhu určitých predajov.
- (174) Vzhľadom na nezdar pôvodného pokusu o privatizáciu a vysokú ročnú stratu BGB vo výške približne 700 mil. EUR za rok 2002 považuje Komisia po oznámení tejto skutočnosti Nemeckom koncom marca 2003 za potrebné pokúsiť sa intenzívne o obnovu životaschopnosti banky najprv vlastnými prostriedkami, a ak sa z toho nebudú dať vyvodit' nijaké jednoznačné závery, prizvať na kontrolu nezávislých externých znalcov. Komisia mala za cieľ dostatočne sa ubezpečiť, či je BGB v ďalšom schopná obstáť v konkurencii vlastnými silami bez ďalšej štátnej podpory. Bez takejto dostatočnej istoty, resp. pri pretrvávaní pochybností by Komisia musela vyniesť negatívne rozhodnutie o všetkej diskutovanej pomoci na základe predloženého plánu reštrukturalizácie. Stroskotanie privatizačného konania vyvolalo hlavne pochybnosti o únosnosti zostávajúcej obchodnej oblasti financovanie nehnuteľností. Ročná strata asi 700 mil. EUR (po zdanení) bola síce vyvolaná prevažne mimoriadnymi efektmi (mínus 593 mil. EUR), predovšetkým veľkými odpismi na podiely Euro-Stoxx vo výške 399 mil. EUR, zatiaľ čo výsledok podniku bol po prevencii rizík len ľahko negatívny (mínus 23 mil.

EUR) a s cca. 30 mil. EUR bol dokonca nad úrovňou plánu na rok 2002 (mínus 53 mil. EUR). Táto vysoká strata však mala značne negatívny spätný vplyv na podiel základného kapitálu, myslený ako rezerva pre ďalšie možné straty, a preto rozhodujúci pre životnosť podniku, ktorý týmto klesol na 5,6 % a hodnotou [...] sa nachádzal značne pod pôvodne plánovanou veľkosťou [...] na rok 2002.

(175) V tejto súvislosti treba poznamenať, že Komisia už začiatkom roku 2003 viedla rozhovory s Nemeckom, či by neboli možné ďalšie kompenzačné opatrenia v retailovej oblasti. Nemecko kvantifikovalo efekt separátneho predaja Berliner Bank podľa vtedajšej situácie, takže Komisii sa nepodarilo získať dostatočnú istotu, či sa koncernu podarí udržať sa naďalej na trhu vlastnými silami.

(176) Štetenie Komisie sa zameralo najmä na úverové riziká a prevenciu rizík v oblasti financovania nehnuteľností a v menšej miere aj na oblasť kapitálového trhu. Podľa názoru Komisie by sa pochybnosti o životaschopnosti dali odstrániť, keby sa podarilo izolovať od ostatného koncernu oblasť financovania nehnuteľností, alebo aspoň jej veľkú časť, napr. separátnym predajom tohto obchodu. Nemecko však predložilo čísla do júna 2003, na základe ktorých sa Komisia domnieva, že scenár okamžitej účinnej izolácie tejto oblasti nie je realizovateľný. Ako hlavný dôvod sa uvádza, že predaj by mal okamžite za následok preúčtovanie majetku oblasti financovania nehnuteľností (hlavne majetková účasť BGB v BerlinHyp s účtovnou hodnotou vo výške [...] EUR) z investičného do obežného majetku. To by si vyžadovalo ocenenie týchto majetkových predmetov aktuálnou trhovou hodnotou, [...]. Mimoriadna strata, ktorá by tým vznikla, by natolko zafažila vybavenosť BGB vlastným kapitálom, že bez ďalšej štátnej podpory by nebola schopná prežiť.

(177) Keď sa teda izolovanie zvyšku koncernu od rizík oblasti financovania nehnuteľností Komisii nezdalo možné, nezostala jej iná možnosť, ako poveriť preskúmaním životnosti BGB na báze existujúcej koncepcie reštrukturalizácie nezávislých znalcov. V popredí záujmu bola hlavne otázka, či je prevencia rizík z hľadiska rizík očakávaných v oblasti financovania nehnuteľností primeraná. Poverenie vypracovať znalecký posudok, udelené Komisiou 14. júla 2003 audítorskej spoločnosti Mazars, ktorá bola vybraná za poradcu Komisie, bolo však rozsiahle a pokrývalo aj iné riziká pre životaschopnosť banky (napr. aj obchod na kapitálových trhoch a oblasť veľkí klienti/zahraničie).

(178) Návrh znaleckého posudku bol podľa dohody odovzdaný 30. septembra 2003. Najdôležitejšie výsledky boli 3. októbra 2003 prediskutované s Nemeckom.

Konečná verzia znaleckého posudku bola Nemecku odovzdaná 20. novembra 2003. Na základe znaleckého posudku firmy Mazars prišla Komisia na báze reštrukturalizačného plánu, ktorý existoval v lete 2003, a preto ešte neobsahoval prísľub Nemecka na odstiepenie Berliner Bank, daný až po vypracovaní znaleckého posudku, k nasledujúcim záverom o životaschopnosti banky.

Analýza trhovej štúdie, predloženej Komisii

(179) V oznámení z januára 2002 predložilo Nemecko Komisii podrobnú štúdiu trhu, vypracovanú bankou a Morgan Stanley, v ktorej je načrtnutá aktuálna a v budúcnosti očakávaná situácia bankového trhu v Nemecku a hlavne v Berlíne. Komisia považuje trhovú štúdiu so zohľadnením informácií, predložených po otvorení konania, za úplnú a logickú. K bodom, vyznačeným v rozhodnutí o otvorení konania, poukazuje Komisia na dodatočný výklad Nemecka, uvedený v bode 58 a nasledujúcich bodoch.

(180) Predovšetkým Nemecko uvádza, že retailový obchod (súkromní a firemní klienti) BGB sa koncentruje na spolkovú krajinu Berlín a jej bezprostredné okolie, čo predstavuje územne relevantný trh. V najdôležitejších trhových segmentoch, t. j. predovšetkým vklady a úvery, dosahoval trhovú podiel BGB v rokoch pred krízou len ľahké pozitívne alebo negatívne zmeny, resp. stagnoval. V Berlíne jedna banková filiálka obsluhuje takmer 4 000 obyvateľov, čo je oveľa viac ako v celonemeckom ((1 300) alebo európskom priemere (1 800)). V budúcnosti bude počet filiállok naďalej ľahko klesať, pretože klienti budú stále viac transakcií vykonávať cez internet. Ani inak v podstate neexistujú nadmerné kapacity, vládne však intenzívny konkurenčný boj, ktorý stále viac tlačí na marže a možno očakávať, že bude viesť k ďalšej konsolidácii.

(181) V oblasti financovania nehnuteľností je nemecká sadzba na hypotekárne úvery v európskom porovnaní veľmi nízka a u poskytovateľov hypotekárnych úverov možno pozorovať stále silnejší proces koncentrácie. Okrem toho nebol v oblasti hypotekárnych obchodov v poslednom období založený žiadny nový podnik. Heterogénna štruktúra poskytovateľov a z toho vyplývajúca konkurencia je tiež dôležitou príčinou nedostatočnej profitability a rentability nemeckého hypotekárneho bankovníctva. V minulosti dosahovali účastníci trhu rast len vďaka veľmi agresívnym cenám, čo však v mnohých prípadoch viedlo neskôr k tvorbe významných oprávok, ako o tom svedčí aj príklad BerlinHyp, resp. BGB. Silná fragmentácia trhu viedla k intenzívnemu konkurenčnému boju a silnému tlaku na marže. Zatiaľ čo dopyt na západe Nemecka stúpala, prebieha na Východe v nájomnom a obstarávacích cenách ďalšia konsolidácia. Celkovo možno v niekto-

- rých oblastiach trhu s nehnuteľnosťami pre budúce roky vychádzať z narastajúceho dopytu. Z dôvodu intenzívnej konkurencie a ďalšieho priestrovania regulatívneho prostredia však nemožno očakávať významnejšie zotavenie nemeckého hypotekárneho trhu ako takého.
- (182) Čo sa týka služieb spojených s nehnuteľnosťami (fondy a stavebníci/developeri) nemožno v národnom obchode s fondmi hovoriť priamo o nadmerných kapacitách. Existuje však vysoká intenzita hospodárskej súťaže, ktorá dlhodobo nepolávuje. V tomto smere treba poznamenať, že v priebehu konania bolo prisľúbené oddelenie celú oblasť služieb spojených s nehnuteľnosťami z BGB.
- (183) Na kapitálovom trhu je BGB podľa údajov Nemecka aktívna v obchode s akciami a obligáciami (vlastný a klientsky obchod), v emisiách derivátov a obchode s nimi, ako aj v devízovom a valutovom obchode a v iných obchodoch peňažného trhu, predovšetkým s nemeckou klientelou. Kríza kapitálových trhov viedla k veľmi silnému poklesu. Otázka o nadbytočných kapacitách sa teraz nedá zodpovedať s konečnou platnosťou. Dá sa však očakávať zostovanie hospodárskej súťaže a pribúdajúca marginalizácia menších konkurentov, ako je BGB v prospech veľkých poskytovateľov.
- (184) K výkladu Nemecka Komisia súhrnne poznamenáva, že budúci vývoj trhového prostredia a výhľadov trhu BGB v retailovom obchode a na kapitálových trhoch hodnotí v zásade pozitívne. Vzhľadom na očakávaný lepší hospodársky vývoj, ako o tom hovoria novšie údaje, by sa tu mohli dať dosiahnuť pomerne stabilné výnosy. Závisí vo veľkej miere od podniku samotného, ako úspešne dokáže realizovať svoje trhové stratégie. Naproti tomu situácia vo financovaní nehnuteľností sa na základe ešte zjavne neskončeného konsolidačného procesu javí menej priaznivo. Podľa toho by sa malo banke odporúčať, aby svoju stratégiu prispôbovala budúcemu vývoju v tejto oblasti ďalšou cieľavedomou redukciou obchodov, keď by sa to ukazovalo potrebné. Po odstiepení služieb spojených s nehnuteľnosťami od banky do konca roku 2005 bude vývoj trhu v tejto oblasti hrať pre banku stále menšiu úlohu.
- Analýza štrukturálnych a operatívnych deficitov, zodpovedných za problémy*
- (185) Komisia vychádza pri posudzovaní štrukturálnych a operatívnych deficitov, zodpovedných za problémy banky, z výkladu Nemecka. Komisia považuje analýzu minulých deficitov celkovo za primeranú ako východisko pre ich riešenie a vypracovaný plán reštrukturalizácie za vhodný.
- (186) Komisia z toho vyvodzuje, že kríza BGB bola zavinená hlavne kumuláciou rizík v službách spojených s nehnuteľnosťami následkom neustáleho narastania poskytovania dlhodobých garancií nájomného, zisku a revitalizačných garancií, ktoré sa nedali z hľadiska podnikového hospodárstva zvládnuť, a ani podiel nákladov/výnosov nebol primeraný. Zakladali sa na nerealistickom hodnotení trhu, ktoré by sa dalo charakterizovať skôr ako prianie. To isté sa vzťahovalo aj na financovanie nehnuteľností: agresívna cenová politika, sledujúca vyššie trhové podiely, ktorá nedostatočne pokrývala riziká poskytovaných úverov, a nedbanlivosť pri oceňovaní záruk viedli v časoch hospodárskeho útlmu od konca 90. rokov k masívnemu nesplácaniu úverov a tomu zodpovedajúcim stratám.
- (187) Okrem toho sa v službách spojených s nehnuteľnosťami, ako aj vo financovaní nehnuteľností vyskytovalo masívne ovplyvňovanie niektorými politikmi spolkovej krajiny Berlín, ktorí ignorovali hospodárske záujmy banky, resp. ktorí nedisponovali potrebnými hospodárskymi vedomosťami a ktorí uprednostňovali skôr domnelé rozvojové ciele politiky spolkovej krajiny. V prípadoch, že takéto ovplyvňovanie spĺňa kritériá trestného práva, vedú vyšetrovanie berlínske justičné orgány. Tieto ekonomicky neúnosné praktiky v rozhodujúcej miere podporoval systém identifikácie a riešenia rizík, ktorý možno označiť prinajlepšom ako rudimentárny a ktorý v žiadnom aspekte nezodpovedal bežným požiadavkám na efektívny riskmanagement. V tomto období zrejme ani predstavenstvo ani dozorná rada banky primerane nezvládali svoju zodpovednosť za riadne vedenie podniku, resp. jeho kontrolu. K tomu ešte treba poznamenať, že ani príslušní audítori a zodpovedné orgány dohľadu včas nezbadali pokračujúce hromadenie rizík bankou, ktoré nakoniec boli nezvládnuteľné a až krátko pred zverejnením krízy prijali príslušné opatrenia.
- (188) Vypuknutie krízy sa mohlo tak dlho oddaľovať aj preto, lebo Landesbank Berlín ako časť koncernu profitovala z rozsiahlych štátnych záruk v rámci inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa a celý koncern lacno refinancovala na finančných trhoch, nezávisle od skutočných obchodných rizík, resp. rozširovala inštitucionálnu zodpovednosť a ručenie zriaďovateľa cez súkromno-právne záručné konštrukcie na iné spoločnosti koncernu vo svojej ekonomickej pôsobnosti, čím vlastne boli umožnené mnohé nezmyselné obchody banky. Zaniknutie inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa k júlu 2005 zabezpečí, aby kríza s takýmto mechanizmom vzniku v budúcnosti už nebola

možná, resp. aby ju trh dokázal zavčas identifikovať, resp. aby daňoví poplatníci už nemuseli za to platiť miliardové účty.

Podrobný opis plánu reštrukturalizácie a nových obchodných stratégií predložených Komisii v lete 2003

- (189) Mazars skúmal podrobný plán reštrukturalizácie tak, ako bol k dispozícii v lete 2003, ktorý preto ešte neobsahoval vyňatie Berliner Bank. Plán predpokladá opatrenia, ktoré sú podľa názoru Komisie a tiež v súlade s hodnotením firmy Mazars ako celok vhodné na odstránenie štrukturálnych a operatívnych deficitov, zodpovedných za problémy banky, a na obnovenie dlhodobej rentability podniku.
- (190) Plán reštrukturalizácie na prekonanie štrukturálnych a operatívnych deficitov banky sa, po prvé, skladá z opatrení týkajúcich sa predaja, zlúčenía a likvidácie dcérskych spoločností alebo obchodných oblastí na účely budúcej koncentrácie banky na jej kľúčovú činnosť, po druhé, z opatrení týkajúcich sa zvýšenia efektivity a rentability kľúčového obchodu (sanačný okruh) prostredníctvom znižovania nákladov, koncentráciou činností a znížením rizikových pozícií. Niektoré reštrukturalizačné opatrenia, tak v rámci, ako aj mimo kľúčovej oblasti, možno súčasne hodnotiť aj ako opatrenia na kompenzáciu konkurentov v prípade, že spočívajú v redukcii prítomnosti banky na trhu. Plán reštrukturalizácie sa dotýka obdobia od roku 2001 do 2006.
- (191) Cieľom plánu reštrukturalizácie tak, ako bol predložený Komisii v lete roku 2003, je regionálna banka so zameraním na kľúčový obchod retailové bankovníctvo (obchod s súkromnými a firemnými klientmi pod značkami Berliner Sparkasse a Berliner Bank), doplnená o ziskovejší obchod na kapitálovom trhu (BGB a LBB) a financovanie nehnuteľností (BGB, LBB a BerlinHyp). Retailový obchod by mal podľa toho v roku 2006 prinášať dobrých [...] zisku koncernu (takmer [...] EUR), obchod na kapitálovom trhu asi [...] % (cca. [...] EUR) a financovanie nehnuteľností cca. [...] % (približne [...] EUR). Na základe pomerne vyšších nákladov v retailových obchodoch by mali retailové obchody a obchody na kapitálovom trhu prispieť k výsledku podniku vo výške [...].
- (192) Hlavnými princípmi reštrukturalizácie je trvalé obnovenie výnosovej sily a trvalé zníženie nákladov banky, redukcia rizík na bežnú trhovú úroveň, a tým aj zlepšenie schopnosti na kapitálovom trhu. Konkrétne by sa v období reštrukturalizácie, ako sa to plánuje v materiáli, ktorý mala Komisia k dispozícii v lete 2003, mal v období 2001 až 2006 zlepšiť výsledok podniku po prevencii rizík na vyše [...] ročne a na tieto účely

hlavne nadproporcionálne znížiť správne náklady o dobrých [...]. Rizikové pozície, ktoré sú rozhodujúce pre výpočet podielu základného kapitálu, by mali v období 2001 až 2006 klesnúť z necelých [...] EUR asi o [...] % na [...] EUR. Banka sa usiluje o strednodobé zvýšenie podielu základného kapitálu minimálne na úroveň 7 %.

Analýza štrukturálnych a operatívnych opatrení v jednotlivých obchodných oblastiach

- (193) Vzhľadom na hlavné dôvody chybného rozvoja BGB v minulosti sa podľa názoru Komisie a jej poradcov rozumnými javia kľúčové opatrenia, ako je radikálne zníženie počtu zamestnancov o viac ako polovicu (z približne 15 000 na 6 500), zníženie alebo riadená likvidácia rizikových obchodných oblastí, resp. takých, ktoré nepatria medzi kľúčové obchodné oblasti regionálnej retailovej banky, lepšie interné kontrolné mechanizmy a štihlejšie štruktúry v internej organizácii a v majetkových úastiach, aby podnik opäť nadobudol rentabilitu a prekonali sa chyby minulosti. Operatívne zlepšenia vychádzajú z interných opatrení a obsahujú zrušenie stratových činností. V súlade s analýzou firmy Mazars považuje Komisia plánované opatrenia v zásade za únosné. Niektoré už boli v širšom rozsahu realizované alebo sú zaradené do plánu. Konkrétne možno povedať.

Retailové obchody v oblasti súkromní klienti

- (194) Pre retailové obchody v oblasti súkromní klienti sa pôvodná koncepcia zameriavala na regionálny obchod pod značkami Berliner Sparkasse a Berliner Bank (posledná z nich bude teraz po príslube Nemecka odčlenená) s optimalizáciou pracovných procesov a podstatnou redukcii zamestnaneckých kapacít. Koncepcia, ktorá už z veľkej časti bola realizovaná, predpokladá predaj majetkových úastí, ktoré sa nezhodujú s definovaným regionálnym kľúčovým obchodom a zatváranie filiálok. Hodnota výnosov by v sanačnom okruhu 2001 až 2006 mala predstavovať [...], zatiaľ čo správne náklady by sa mali v rovnakom období zredukovať o vyše [...] % a zisk pred zdanením zvýšiť z menej ako mínus [...] EUR na [...] EUR. Rizikové pozície by sa mali významne zredukovať. Počet zamestnancov by sa mal v sanovanom koncerne znížiť z približne 6 000 v roku 2001 na [...] v roku 2006. Pomer nákladov k výnosom v obchode s súkromnými klientmi by sa z necelých [...] % v roku 2001 mal zlepšiť na takmer [...] % v roku 2006.
- (195) Tieto opatrenia už boli podľa plánu dosť široko realizované. Oddialil sa iba predaj Weberbank s majetkom v hodnote 4,4 mld. EUR, mal by sa však realizovať v priebehu roku 2004. V súlade s analýzou

firmy Mazars Komisia považuje plán v tomto štádiu za dobrý základ na dosiahnutie dlhodobej rentability v obchode s súkromnými klientmi.

Retailové obchody v oblasti firemní klienti a budúci zvyšok obchodov s verejnou správou

(196) Opatrenia, prijaté, resp. plánované podľa pôvodnej koncepcie v oblasti súkromní klienti sa súčasne prejavujú aj v oblasti firemní klienti, ku ktorej bude v budúcnosti priradený aj zvyšok obchodov s verejnou správou. Koncepcia predpokladá zastavenie obchodov s firemnými klientmi mimo Berlína. Výnosy by mali len ľahko klesnúť, zatiaľ čo správne náklady by sa mali v rovnakom období zredukovať o takmer [...] % a zisk pred zdanením by sa mal zvýšiť z [...] EUR na cca. [...] EUR. Rizikové pozície by sa mali významne zredukovať. Počet zamestnancov by sa mal znížiť o viac ako [...] %. Pomer nákladov k výnosom v obchode s firemnými klientmi by sa z necelých [...] % v roku 2001 mal zlepšiť na dobrých [...] %.

(197) Ako potvrdil aj Mazars, boli tieto opatrenia už vo veľkom rozsahu realizované, resp. plánovito pokračujú. Komisia považuje za pravdepodobné, že opatrenia v tomto štádiu plánu zabezpečia uspokojivú rentabilitu obchodu s firemnými klientmi a s verejnou správou a banka sa aj v tejto oblasti obmedzí na svoj kľúčový obchod v regióne Berlín/Brandenburgsko.

Obchody na kapitálovom trhu

(198) Obchody na kapitálovom trhu sa reštrukturalizujú s tým zámerom, aby sa uvoľnil vlastný kapitál príslušným znížením rizikových pozícií a zlepšila efektívnosť pracovných procesov. Na tieto účely by sa mal spojiť vlastný obchod (akciové a úrokové produkty) vo všetkých oblastiach kapitálového trhu, jasne odčleniť od klientských obchodov a celkovo zredukovať. Malo by nasledovať obmedzenie sa na Nemecko, Európu a Spojené štáty americké a obchody na rozvojových trhoch by sa mali zastaviť. Takisto by sa malo značne zredukovať portfólio úrokových derivátov a obmedziť sa len na klientsky orientované pozície. Na druhej strane by sa mal rozšíriť menej rizikový klientsky obchod, predovšetkým so zameraním na úrokové produkty a vlastný kapitál. Výnosy by mali v období od 2001 do 2006 len ľahko klesať, zatiaľ čo správne náklady by sa mali v rovnakom období zredukovať o [...] % a zisk pred zdanením by sa mal zvýšiť asi o [...] %. Rizikové pozície a počet zamestnancov by sa tiež mali znížiť asi o [...] %. Plánuje sa zlepšenie pomeru nákladov k výnosom obchodov kapitálového trhu z [...] % v roku 2001 na asi [...] % v roku 2006.

(199) Plánované opatrenia už boli — ako potvrdila aj firma Mazars — medzičasom široko realizované, resp.

uskutočňujú sa v súlade s plánom. Komisia ich považuje za dostatočné na to, aby zabezpečili výnosovú silu tejto obchodnej oblasti v budúcnosti a zároveň obmedzili riziká banky na zvládnuteľnú úroveň. Zameranie sa na klientsky obchod a spojenie a organizačné odčlenenie vlastného obchodu zlepši podľa názoru Komisie transparentnosť, zredukujú riziká a pomôže banke lepšie ich zvládnuť. Významným znížením rizikových pozícií sa uvoľní vlastný kapitál, čo prispeje k zvýšeniu podielu vlastného kapitálu, a tým aj k budúcemu lepšiemu postaveniu banky na kapitálových trhoch po zrušení inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa.

Financovanie nehnuteľností

(200) V oblasti reštrukturalizácie financovania nehnuteľností má najväčšiu prioritu zníženie rizika. Na tieto účely by sa postupne mali zmapovať existujúce riziká s tým, aby sa záporné vylúčili, a nové obchody obmedziť už len na klientov s nízkym rizikom. Treba vybudovať oblasť riadenia rizík. Pracovné procesy treba optimalizovať a zlepšiť controlling rizík. Kľúčovou oblasťou by sa v budúcnosti malo stať financovanie živnostenských investorov a zo spoločností na bytovú výstavbu vyberať prednostne tie, ktoré sa nachádzajú vo veľkých mestách západného Nemecka, nezasiahnutých natolko krízou, pričom v určitom rozsahu by tam mal aj naďalej patriť Berlín a Brandenburgsko. Financovanie živnostenských investorov je pomerne stabilným a nízkorizikovým obchodom. Nadregionálne zameranie je potrebné z hľadiska diverzifikácie rizík a zabezpečenia adekvátneho mixu portfólia, využitia regionálnych potenciálov rastu, ako aj už nahromadeného regionálneho trhového know-how. Bez nadregionálnych komponentov vo financovaní nehnuteľností hrozí podstatné zhoršenie ratingu a refinančných sadzieb. Redukovať naproti tomu treba rizikové segmenty obchodu s nehnuteľnosťami s neuspokojivými maržami. Banka považuje zlepšenie výsledku nových obchodov po zmene zamerania za realistické.

(201) Na zlepšenie výsledku existujúcich obchodov treba pri ohrozených angažovanostiach intenzívnejšie využiť špecialistov na riziko. Uskutočňuje sa spracovanie a kritické prehodnotenie existujúcich obchodov, tiež za pomoci externých znalcov, podľa zadania a so sprievodom vlastného znaleckého pracoviska. Ďalej by sa do roku 2005 mali znížiť priame vecné náklady a tiež personálne náklady o cca. [...] %. Dôležitou pákou na zlepšenie výsledku je aj vývoj ozdravných stratégií pre ohrozené angažovanosti, ako aj zavedenie celokoncernového controllingu rizík v roku 2002, čo predtým existovalo len vo vybraných oblastiach, a tiež etablovanie vhodných nástrojov včasného varovania.

(202) Výška výnosov by mala v období 2001 až 2006 narásť o dobrých [...] % [...]. Správne náklady by sa naproti tomu mali v rovnakom období zredukovať asi o [...] %. Zisk pred zdanením by sa z výrazne negatívnych hodnôt mal do roku 2006 zvýšiť na cca. [...] EUR. Rizikové pozície by sa mali znížiť o [...] % a pomer nákladov k výnosom financovania nehnuteľností by sa mal z približne [...] % aj vďaka uvedeným nákladným opatreniam na vybudovanie lepšieho riadenia rizík zvýšiť na [...] %.

(203) Tieto opatrenia už boli medzičasom široko realizované, resp. uskutočňujú sa v súlade s plánom. Komisia považuje prijímané opatrenia zásadne za kroky správnym smerom. Podľa názoru Komisie a jej poradcov však ešte zaostáva za plánom realizácia zlepšenia kvality dát. Táto neuspokojivá situácia by mohla prípadne ohroziť aj funkčnosť systému riadenia rizík.

(204) Ďalej Komisia, spoločne s analýzou Mazars, pochybuje, či sa banke podarí generovať v budúcnosti dostatočné objemy obchodov s vysokými maržami u klientov s nízkym rizikovým profilom. Pretože podľa vlastných údajov Nemecka je pre trh financovania nehnuteľností charakteristická veľmi intenzívna súťaž a v súčasnosti je ešte v procese konsolidácie. O tých klientov, ktorých BGB označila za cieľových, sa budú ako o najatraktívnejší segment v oblasti financovania nehnuteľností vehementne uchádzať aj iní poskytovatelia týchto obchodov. Nedosiahnutie cieľa by malo priame dôsledky na plánované budúce úrokové výnosy. Na základe údajov, ktoré mali poradcovia Komisie k dispozícii v lete 2003, by bolo vtedajšie nedosiahnutie cieľov v generovaní nových obchodov extrapolované na budúcnosť znamenalo značný výpadok úrokových výnosov. Keby sa nenaplnenie cieľov v budúcnosti zväčšovalo, priostril by sa príslušne aj dosah vypadnutia úrokových výnosov. Budúce dostatočné generovanie nových obchodov závisí v rozhodujúcej miere od vývoja trhu v regióne Berlín/Brandenburgsko, kde sa ešte stále nachádza ťažisko obchodov BGB. Keby banka v tomto smere nedosiahla dostatočný úspech, malo by to trvalé dôsledky hlavne na hodnotu majetkových účastí BGB v BerlinHyp a vyvolalo by to potrebu ďalších odpisov účtovnej hodnoty z terajších [...] EUR, čo by zaťažilo výsledok a prípadne malo aj vplyv na podiel základného kapitálu banky. Táto otázka je ešte podrobnejšie rozoberaná v ďalšej časti (bod odôvodnenia 249). Komisia však spoločne s Mazars nepovažuje životnosť banky za celkove spochybnenú pretrvávajúcimi problémami v oblasti financovania nehnuteľností.

Likvidácia obchodnej oblasti veľkí klienti/zahraníče

(205) Banka sa plánuje úplne stiahnuť z obchodnej oblasti veľkí klienti/zahraníče, ktorá zahŕňa aj poradenstvo v oblasti fúzií a akvizícií, ako aj štruktúrované financovanie a financovanie projektov, čo nepatrí ku kľúčovému obchodu banky. Nové obchody v tomto smere preto zastavila už v roku 2002. Na základe dlhodobej angažovanosti hlavne v oblasti štruktúrovaného financovania však okamžitý výstup nie je možný, ale predpokladá sa rozsiahlejšie zredukovanie rizikových pozícií cca. [...] % do konca obdobia reštrukturalizácie v roku 2006. Zvyšok bude ukončený tak skoro, ako je len možné, s výnimkou obmedzeného rozsahu medzinárodného exportného financovania cez agentúry pre exportné úvery a stredno a dlhodobého financovania tovarových transakcií vo vybraných cieľových krajinách strednej a východnej Európy na základe preukázanej expertízy krajín. Tieto budú integrované do obchodov na kapitálovom trhu a mali by zostať zachované.

(206) Doteraz vykonané redukcie sú v súlade s plánom. Podľa názoru Komisie a firmy Mazars sú vhodné na to, aby táto obchodná oblasť bola čo najskôr riadnym spôsobom zastavená a významnejšie sa uvoľnil vlastný kapitál na zabezpečenie budúcej konkurencieschopnosti na kapitálovom trhu masívnym odstránením rizikových pozícií. Zrieknutie sa tejto pomerne rizikovej oblasti s vysokými objemami jednotlivých úverov značne odľahčí aj manažment a rozviaže mu ruky pre lepšie plnenie prednostných úloh v ťažiskových oblastiach. Pôvodný plán redukcí sa však upravoval v júni 2003, aby sa zohľadnili nepriaznivé trhové podmienky v roku 2002. To by mohlo mať za následok určité, celkove ale nie významné spomalenie redukcie rizikových pozícií.

Zredukovanie a transfer služieb spojených s nehnuteľnosťami

(207) Ako dodatok k notifikácii ponúklo Nemecko vo svojej odpovedi na otvorenie konania zo strany Komisie nad rámec zredukovania služieb spojených s nehnuteľnosťami ich úplné vyčlenenie a — okrem niekoľko málo spoločností, ktoré by sa dali predať na trhu a ktoré ešte treba určiť — ich prevod na spolkovú krajinu Berlín do konca roka 2005 ako ďalšie kompenzačné opatrenie. Toto opatrenie sa tým stalo súčasťou koncepcie reštrukturalizácie. Týka sa to všetkých spoločností, poskytujúcich služby spojené s nehnuteľnosťami, spadajúce pod odvrátenie rizík z apríla 2002, menovite IBAG, Bavaria, IBV, IBG a LPFV.

(208) Odvrátenie rizík z apríla 2002 pokrýva všetky riziká zo starých obchodov banky v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami, ktoré boli uskutočnené pred

- príslušnými rozhodnými dňami, uvedenými vyššie. Z toho vyplýva, že pre banku v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami pripadajú do úvahy iba riziká z nových obchodov uzatvorených po týchto rozhodných dňoch. Pretože trh v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami je aj naďalej považovaný za problematický a prognózy v tejto oblasti sú veľmi neisté, považuje Komisia — čo potvrdzuje aj jej poradca Mazars — pokračujúce razantné obmedzovanie nových obchodov v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami za dôležitý príspevok k dosiahnutiu dlhodobej životaschopnosti a zameraniu sa na kľúčovú činnosť regionálnej banky. Transfer starých obchodov, spadajúcich pod odvrátenie rizík, na spolkovú krajinu Berlín za trhovú cenu umožní banke uvoľniť zdroje, doteraz viazané mimo kľúčových obchodov, aj keď transfer doteraz pokrytých starých obchodov ako taký nebude mať nijaký signifikantný efekt na rizikovú situáciu banky.
- (209) Komisia považuje úplné odčlenenie oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami zhodne s firmou Mazars za jasný a hospodársky účelný rez, ktorý by mohol prispieť k dlhodobej stabilizácii výsledkov banky. Toto opatrenie by sa mohlo stretnúť aj s pozitívnym hodnotením kapitálového trhu a uľahčiť plánovanú privatizáciu banky.
- Personál*
- (210) Plánované zníženie stavu personálu v období reštrukturalizácie 2001 až 2006 predstavuje pre celý koncern asi 8 500 zamestnancov, t. j. redukciiu o takmer 60 % z vyše 15 000 na 6 600. Do 30. septembra 2003 by mohol byť dosiahnutý celkový stav okolo 10 000 zamestnancov, t. j. zníženie stavu o takmer 5 200 zamestnancov, resp. cca. 35 %. Tieto údaje zodpovedajú plánu.
- Analýza finančných opatrení*
- (211) Finančné opatrenia sú podľa názoru Komisie a jej poradcu Mazars potrebné a primerané, aby sa obnovila finančná stabilita BGB z hľadiska likvidity a kapitálového vybavenia, zabezpečilo sa refinancovanie BGB na kapitálových trhoch a financovala sa reštrukturalizácia BGB. Finančné opatrenia zahŕňajú tak opatrenia zamerané na vlastné, ako aj cudzie zdroje. Konkrétne ide o toto.
- (212) Komisia zastáva názor, že predajom majetku a majetkových účastí banka získa likviditu a zredukuje rizikové pozície mimo kľúčovej oblasti. Nie je však zrejmé, že by sa tým dali realizovať významné účtovné zisky.
- (213) Refinancovanie banky stojí na 3 hlavných pilieroch: sporivé vklady (cca. tretina), bankové vklady (cca. tretina) a zmluvné záväzky (cca. štvrtina). Konsolidované záväzky sa znížili zo 185 mld. EUR koncom roka 2001 o 32 mld. EUR na 153 mld. EUR v polovici roka 2003. Je to významné prekročenie plánovaného cieľa na rok 2003, ktorý predstavoval 160 mil. EUR. Do roku 2006 by mal nastať ďalší pokles na takmer [...] EUR.
- (214) V príprave na odpadnutie štátnych záruk sa banka snaží o presunutie svojho doteraz pomerne vysokého stavu krátkodobých záväzkov do stredno a dlhodobých záväzkov, a tiež o opätovný vstup na kapitálový trh v oblasti nezabezpečených záväzkov. Na tieto účely vypracovala banka ciele pre predaj zabezpečených i nezabezpečených záväzkov a snaží sa tak o opätovné získanie dôvery kapitálového trhu a rozšírenie investorskej základne. Banka viedla rokovania s ratingovými agentúrami o tom, aký rating by sa dal realisticky dosiahnuť pri realizácii koncepcie reštrukturalizácie podľa scenára Base-case („A-“ resp. „A3“) [...]. Celkove sa podľa toho vychádza zo zvýšenia nákladov refinancovania priemerne o [...] bázičkových bodov, čo je zdôvodnené zrušením štátnych záruk od polovice roka 2005.
- (215) Komisia považuje — a poradca Mazars to aj potvrdil — stratégiu refinancovania banky, a najmä vypracovaný základný scenár a z neho odvodené vyššie náklady na refinancovanie v zásade za presvedčivé. Pre budúce refinancovanie banky je tu však jedna neistota, vyplývajúca z potenciálnej zdržanlivosti účastníkov trhu, ktorá by sa mohla naplniť hlavne v prípade, ak by výsledky banky zaostávali za očakávaniami. V takomto prípade by bolo treba počítať s ďalším zvyšovaním nákladov na refinancovanie. Okrem toho v súčasnosti ťažko predpokladať, nakoľko sa v polovici roka 2005 prejavujú možné efekty nasýtenia trhu, keď všetky verejné banky v Nemecku stratia štátne záruky. Umiestňovanie určitých titulov by to mohlo sťažiť.
- (216) Z tohto dôvodu vidí Komisia v ďalšej redukcii rizikových pozícií dôležitý predpoklad pre úspešnú implementáciu plánu reštrukturalizácie. Ak by sa v budúcnosti naznačené problémy vyskytli, mohla by im banka účinne čeliť zvýšeným úsilím a takto pozitívne ovplyvniť dôveru kapitálového trhu.
- (217) Ďalším pozitívnym predpokladom na zabezpečenie dôvery kapitálového trhu je dosiahnutie dostatočného podielu základného kapitálu, ako rezervy pre eventuálne možné straty. Podiel základného kapitálu závisí, po prvé, od objemu rizikových pozícií, po druhé, od samotného základného kapitálu. Banka sa do konca reštrukturalizačného obdobia usiluje o podiel základného kapitálu nad úrovňou 7 %. Kapitálový vklad, ktorý by presiahol zvýšenie kapitálu z augusta 2001

zo strany spoluvlastníkov na ďalšie zlepšenie kapitálovej vybavenosti banky, však do konca privatizácie koncom roka 2007 nemožno očakávať. Z tohto hľadiska sa musí banka na účely zvýšenia svojho podielu základného kapitálu zamerať hlavne na zredukovanie rizikových pozícií, resp. predaj majetku.

(218) Komisia si je vedomá, že zákonné minimum podielu základného kapitálu vo výške 4 % nepostačuje na to, aby poskytlo banke potrebnú voľnosť v bežnej činnosti. V rozhodnutí o schválení pomoci na záchranu z 25. júla 2001 preto Komisia stanovila ako potrebný pre ďalšie pokračovanie činnosti banky podiel základného kapitálu vo výške 5 %. Z veľkej miery tak bolo učené na základe listu vtedajšieho BAKred. Komisia si je ďalej vedomá, že, ako potvrdil aj poradca Mazars, na finančných trhoch sa za prahovú hodnotu považuje podiel základného kapitálu vo výške 6 %, pod touto hranicou je serióznosť dotknutej inštitúcie pochybná a trpí dôvera finančných trhov. Podľa Mazars majú ratingové agentúry sklon považovať podiel základného kapitálu za výraz finančnej sily banky, takže úverové inštitúcie vo všeobecnosti prekračujú zákonom predpísanú kapitálovú vybavenosť, aby si zabezpečili zodpovedajúci rating, ktorý je základnou podmienkou pre prístup na medzinárodné kapitálové trhy za rozumnú cenu. Vyšší kapitálový podiel ako 6 % má význam aj z hľadiska reformy medzinárodných dohôd v rámci Bazilej II a zániku štátnych záruk, aby sa splnili očakávania trhu týkajúce sa zlepšenej úrovne najmä krajinských bánk a docielil sa vyšší rating. Banka sa snaží dosiahnuť rating A a v tejto súvislosti považuje za potrebný minimálny podiel základného kapitálu aspoň 7 %. Na základe porovnateľných trhových dát (podľa ktorých je priemerný podiel základného kapitálu bankového sektoru v Nemecku so 6 % v medzinárodnom meradle skôr nízky a na európskej úrovni je priemer renomovaných bánk 8 % a viac), poradca Komisie Mazars považuje v strednodobom horizonte za nevyhnutný podiel základného kapitálu na úrovni približne 6 % až 7 %.

(219) Komisia považuje síce takisto ako Mazars strednodobé zvýšenie podielu základného kapitálu nad 6 % za užitočné. Zvýšenie nad 6 % je však podľa názoru Komisie v obchodnom záujme a zodpovednosti samotnej banky a nemožno ho financovať štátnou pomocou. Konkurenti banky sú konfrontovaní s rovnakou situáciou na trhu, musia však svoj podiel základného kapitálu zvyšovať vlastnými silami bez štátnej podpory. Povolenie zvýšenia podielu základného kapitálu zo štátnych prostriedkov nad 6 % by preto neoprávnené zvýhodnilo banku v porovnaní s konkurenciou bez toho, že by to v momente rozhodovania bolo pre životaschopnosť banky

bezpodmienečne potrebné. Pomoc by tým už nebola obmedzená na potrebné minimum.

(220) Z tohto dôvodu Komisia trvala na tom, aby podľa zmluvy medzi spolkovou krajinou Berlín a bankou z 26. decembra 2002 o naložení s možnými nárokmi spolkovej krajiny na splácanie z rozhodnutia Komisie v konaní o poskytnutí pomoci C 48/2002 zostala možná spätná pohľadávka v banke vo forme vkladu len natoľko, nakoľko je to potrebné na dosiahnutie podielu základného kapitálu vo výške 6,0 % (resp. podiel celkového kapitálu 9,7 %, čo bolo uznané už v rozhodnutí o poskytnutí pomoci na záchranu) na báze ročnej závierky za rok 2002. Túto zmluvu však môže Komisia schváliť len vtedy, ak takto zisťovaná suma aj k 1. januáru 2004, a tým aj podľa údajov, aktuálnych v čase prijímania rozhodnutia Komisiou, nepovedie k prekročeniu podielu základného kapitálu 6,0 % v koncerne BGB (majúc na zreteli vyčlenenie IBB, prislúbené Nemeckom a opísané v bode odôvodnenia 279).

(221) Z rovnakých úvah vychádzala Komisia, aj keď sa snažila dosiahnuť od Nemecka záväzok, aby rezerva IBB v rámci vyčlenenia podporovaných obchodov v roku 2005 zostala v banke len natoľko, nakoľko je to potrebné pre udržanie podielu základného kapitálu 6 % k rozhodnému dňu 1. januára 2004. Na toto opatrenie sa treba pozeráť ako na súčasť kompenzácií, ktoré musí banka poskytnúť, aby sa v záujme konkurentov obmedzila deformácia hospodárskej súťaže, spôsobená pomocou. Vrátením rezervy IBB v uvedenom objeme by sa zabezpečilo, že banka nezíska v rámci vyčlenenia podporovaného obchodu podiel základného kapitálu presahujúci minimum, potrebné pre jej dlhodobú životaschopnosť, čo by mohla použiť na expanzívne obchodné stratégie, škodiace konkurencii. Ak bude banka neskôr chcieť dosiahnuť vyšší podiel základného kapitálu, musí to urobiť príslušnou modifikáciou rizikových aktív, resp. vybudovaním rezerv vlastnými silami, resp. po privatizácii získaním ďalších vlastných prostriedkov na trhu.

(222) Celkove Komisia v súlade s poradcom Mazars vychádza z toho, že banka vo svojom vlastnom obchodnom záujme urobí v dlhodobom horizonte všetko pre to, aby si vybudovala taký podiel základného kapitálu, ktorý bude základom uspokojivého ratingu. Podľa údajov banky predstavuje táto hodnota minimálne 7 %. Na zvýšenie podielu základného kapitálu vlastnými silami z [...] % na 7 % alebo viac má teda banka do konca reštrukturalizačného obdobia v roku 2006 takmer tri roky. Komisia považuje za reálne úspešne uskutočniť opatrenia na ďalšie zvýšenie podielu základného kapitálu počas tohto obdobia.

Kvantifikácia a pravdepodobnosť realizácie existujúcich rizík a analýza prevencie rizík

- (223) Po tom, ako Komisia na jar 2003 nedokázala odstrániť pochybnosti o životaschopnosti banky vyjadrené vo svojej vlastnej analýze, vyvolané stroskotaním privatizácie a silne negatívnym celkovým výsledkom v roku 2002, resp. po tom, ako sa podľa údajov Nemecka bez ďalšej pomoci nezдалa možná potrebná účinná izolácia úverových rizík, existujúcich hlavne v oblasti financovania nehnuteľností, sa Komisia s pomocou nezávislých expertov ubezpečila, že banka, až na niekoľko výnimiek, zabezpečila dostatočnú prevenciu existujúcich rizík a vytvorila príslušné rezervy. Poradca Komisie (Mazars) vypracoval k týmto bodom odporúčania opatrení na modifikáciu plánu reštrukturalizácie, ktorý mala Komisia k dispozícii v lete 2003. Na podnet Komisie ich banka zapracovala a prepracovaný plán reštrukturalizácie bol zaslaný Komisii 29. januára 2004. Ide tu o tieto body.

Riziká z úverových obchodov

- (224) Na základe analytickej kontroly vhodnej vzorky úverového portfólia banky poradcovia Komisii odporúčali zvýšiť prevenciu rizík postupne do konca reštrukturalizačného obdobia v základnom scenári o [...] EUR a v najhoršom scenári o [...] EUR. Okrem toho identifikovali nedopatrenie v pesimistickom scenári, vyžadujúce si dodatočnú prevenciu rizika vo výške [...] EUR. Posledná hodnota sa rozdeľuje na [...] EUR na rok 2003, [...] EUR na rok 2004, [...] EUR na rok 2005 a [...] EUR na rok 2006. Inak možno prevenciu rizík považovať za primeranú. Nesplatenie jedného veľkého úveru by však mohlo mať eventúálne za následok prekročenie výšky rezerv. To je aktuálne hlavne pri financovaní projektov v letectve, energetike a telekomunikáciách. Pesimistický scenár tu pamätá na dodatočnú prevenciu rizík vo výške [...] EUR. Vzhľadom na pomerne vysoký objem veľkých úverov si je Komisia vedomá — Mazars to potvrdzuje — že prekročenie výšky vytvorených rezerv je pri nesplatení veľkého úveru s objemom minimálne [...] EUR v zásade možné. Ak by sa vyskytli konkrétne, doteraz neexistujúce príznaky takého prípadu, potom by musela banka príslušne skorigovať svoju prevenciu rizík. Na základe analýzy firmy Mazars vychádza Komisia z toho, že banka by takéto opatrenie mohla zvládnuť vlastnými silami.

- (225) Po korekcii plánu reštrukturalizácie zapracovaním opatrení navrhnutých firmou Mazars, ktorá sa medzitým uskutočnila, považuje Komisia prevenciu známych rizík za adekvátnu. Komisia pritom považuje za pozitívne, že manažment banky ako celok prijal primerané opatrenia na vytvorenie vhodného systému kontroly rizík. Jeho tvorba je na dobrej ceste, ale ešte nie je dokončený. Komisia je presvedčená, že banka bude v tomto procese vo svojom vlastnom záujme pokračovať tak rozhodne ako doteraz. Komisia si je vedomá, že budúca rentabilita banky v podstatnej miere závisí od ďalšieho hospodárskeho vývoja predovšetkým v Berlíne a v piatich nových spolkových krajinách. Podľa názoru Komisie sa však tieto riziká z dnešného pohľadu nedajú spoľahlivo identifikovať a všetkých podnikov, ktoré sú činné v tomto regióne, sa týkajú v rôznej miere. Komisia zastáva názor, že opatrenia, obsiahnuté v reštrukturalizačnom pláne, prinajmenšom tie, ktoré idú správnym smerom, sú dostatočné. Absolútna istota sa v hospodárskom procese samozrejme dosiahnuť nedá.

Riziká z obchodu na kapitálových trhoch

- (226) Obchody banky na kapitálovom trhu prispievajú počas procesu reštrukturalizácie k podnikovému výsledku približne [...] %. Z toho vidno, že tieto obchody sú pre rentabilitu banky podstatné. Je zrejme, že riziká obsiahnuté v týchto obchodoch musia byť v záujme životaschopnosti banky adekvátne kontrolované. Deje sa tak, po prvé, presunutím ťažiska obchodov z vlastných na klientsky zamerané. Rizikové pozície banky sa v tejto súvislosti v období rokov 2002 až 2006 zredukujú o [...], zatiaľ čo cieľom budú priemerné výnosy vo výške [...] EUR. Po druhé, na kontrolu rizík slúži systém riadenia rizík, ktorí poradcovia Komisie na základe svojho šetrenia považujú celkovo za primerané. Radia však redukovať závislosť banky od úrokových zmien odbúraním pozícií v bankovej knihe. Vzhľadom na toto odporúčanie považuje preto Komisia riziká z obchodov na kapitálových trhoch za zvládnuteľné a fungovanie tejto oblasti obchodov za zabezpečené.

Riziká z ocenenia majetkových účastí BGB v BerlinHyp

- (227) Poradcovia Komisie, firma Mazars, sa podrobne zaoberali problémom rizík z ocenenia majetkových účastí BGB v BerlinHyp. Účtovná hodnota majetkovej účasti v BerlinHyp predstavuje [...] EUR. Ak by sa BerlinHyp napr. z dôvodu ďalšieho zhoršovania situácie na trhu s nehnuteľnosťami nedarilo plniť stanovené ciele, bolo by potrebné obchodný plán

prepracovať. Vzhľadom na väčšie riziká, ktoré by v takom prípade mohli vzniknúť, musel by sa potom prispôbiť aj koeficient odúčtovania a mohli by sa objaviť dodatočné rizikové prémie. Takýto scenár by mohol priviesť dokonca k trhovej cene BerlinHyp vo výške [...], [...].

(228) Rozdiel medzi účtovnou hodnotou majetkovej účasti vo výške [...] EUR a čistým vlastným kapitálom vo výške cca. [...] EUR predstavuje riziko zníženia hodnoty v základnom scenári. Tá by takto dosiahla cca. [...] EUR. Modifikovaný, konzervatívny obchodný plán by takéto riziko zníženia prijal a zohľadnil v ročnej závierke rokov 2003 a 2004. Na požiadanie Komisie bol plán reštrukturalizácie prepracovaný a riziká zníženia príslušne zapracované. Prítom sa, ako to odporúčali poradcovia Komisie, zvýšilo aj maximálne riziko zníženia hodnoty v pesimistickom scenári o [...] EUR. Posledne menované však nemá rozhodujúci vplyv na celkové posúdenie Komisiou.

(229) Z dôvodu obmedzenia rizík a neistého ďalšieho vývoja obchodov s financovaním nehnuteľností považovala Komisia na zabezpečenie dlhodobej životaschopnosti banky za želateľné, aby sa koncern väčšiny týchto obchodov zriekol, resp. ich aspoň zredukoval. Na tieto účely odporúčala Komisia Nemecku samostatný predaj BerlinHyp na zlepšenie privatizačných vyhliadok zvyšnej časti koncernu. BerlinHyp tvorí asi dve tretiny celkového financovania nehnuteľností v koncerne a technicky sa dá pomerne ľahko predať predajom podielov v BerlinHyp. Zvyšná tretina sa sústreďuje v BGB a LBB a mala by sa rekonštruovať podľa stratégie, vypracovanej bankou pre oblasť financovania nehnuteľností. Tak by sa celkový objem budúcich rizík pre zvyšok koncernu znížil viac ako o polovicu.

(230) Nemecko však predložilo Komisii informácie, podľa ktorých by mal okamžitý predaj BerlinHyp pre banku neúnosné dôsledky. Komisia preto požiadala Nemecko, aby v neskoršom termíne zistilo, či a kedy by sa mohol uskutočniť separátny predaj BerlinHyp s vyhlídkou na úspech a za podmienok, ktoré by banka akceptovala, t. j. asi za cenu rovnajúcu sa čistému vlastnému kapitálu BerlinHyp. V takomto prípade by sa dali možné straty z odpisov z účtovnej hodnoty udržať v rozumných hraniciach a banka by si tak zároveň zabezpečila likviditu a uvoľnila vlastný kapitál. Nemecko v súlade s tým oznámilo Komisii svoj úmysel predať BerlinHyp buď samostatne, alebo v rámci celkovej privatizácie BGB do konca roka 2007.

Riziká z hodnotenia nárokov BGB na zisk a výťažku z likvidácie (24,99 %) LBB

(231) BGB vlastní nároky na 24,99 % ziskov vrátane príslušného výťažku z likvidácie LBB voči spoločnej krajine Berlín a okrem toho podiel 75,01 % v LBB vo forme tichej účasti.

(232) Poradcovia Komisie (Mazars) sa domnievajú, že ocenenie týchto nárokov v účtovných knihách BGB je potrebné preveriť, pretože hodnota LBB, ktorá sa tam uvádza, sa od relevantného roku 1998 mohla znížiť. Možné zníženie hodnoty by zaťažilo konsolidovaný zisk koncernu pred zdanením jednorazovo v roku 2005 v pesimistickom scenári o približne [...] EUR a v optimistickom o [...] EUR.

(233) Podľa odporúčania poradcov Komisia preto považuje za potrebné, aby sa tento efekt zníženia hodnoty v pláne reštrukturalizácie príslušne zohľadnil, a to znížením o [...] EUR v základnom scenári a dodatočným znížením za rámec doteraz predpokladaného zníženia o [...] EUR na hodnotu [...] EUR v pesimistickom scenári. Tieto predbežne odhadované zmeny závisia od presného ocenenia LBB a mali by byť realizované s konečnou platnosťou, akonáhle bude takéto ocenenie k dispozícii po konkretizácii niektorých zatiaľ otvorených bodov, čo sa týka LBB (presná veľkosť rezervy IBB, ktorá zostáva po odčlenení IBB, rozhodnutie Komisie o náhrade podporovaného majetku IBB). Komisia však nepovažuje efekt, ktorý tým vznikne pre konsolidovaný základný kapitál banky, za schopný ohroziť životaschopnosť koncernu, pretože pri podiele základného kapitálu [...] %, resp. dokonca aj vyššom, je to banka schopná absorbovať.

Riziká zo zavedenia IFRS (IAS)

(234) Prispôbenie konsolidovaného účtovníctva BGB Medzinárodným účtovným štandardom IFRS (International Financial Reporting Standards) v roku 2005 si vyžaduje, okrem iného, aj precenenie penzijných rezerv. To by podľa názoru firmy Mazars mohlo mať za následok negatívny efekt na konsolidované vlastné imanie približne [...] EUR. Treba však spomenúť, že zavedenie IFRS môže vyvolať aj opačné efekty týkajúce sa iných bilančných položiek. Tieto sa však podľa názoru Komisie a jej poradcov dnes nedajú ešte spoľahlivo odhadnúť. No aj keby tieto bilančné efekty boli celkove negatívne, nemožno očakávať, že by ako také ohrozili životaschopnosť banky. Zavedenie IFRS vedie len k čiastočnému prehodnoteniu už známych skutočností, nie však k objaveniu nových rizík. Okrem toho sa týka všetkých európskych podnikov, ktoré sa

budú musieť prispôbiť IFRS, a prípadné prechodné problémy riešiť v spolupráci s príslušnými orgánmi dohľadu. Životnosť banky závisí oveľa viac od hospodárskej výkonnosti a schopnosti zvládnuť riziká, ktoré možno kvalifikovať ako nezávislé.

Schopnosť generovať nové obchody

(235) Schopnosť banky generovať nové obchody v rôznych oblastiach jej činnosti je rozhodujúcim faktorom z hľadiska jej životaschopnosti a privatizačných vyhládok. Banka vypracovala štúdie o jej postavení na trhu a budúcich trhových príležitostiach a na ich základe pripravila budúcu obchodnú stratégiu.

(236) Vyplýva z nej, že plány a stratégie vo väčšine obchodných oblastí sú realistické. Banka plánuje zaviesť nové produkty a odbytové kanály. Kvalitatívne a kvantitatívne ciele plánu, ako aj stratégiu pre financovanie nehnuteľností však Komisia považuje, ako je už uvedené vyššie, za príliš optimistické [...]. V rozhodujúcej miere to závisí od vývoja celkovej hospodárskej situácie, ale aj schopnosti banky reagovať na zmeny situácie na trhu a na potreby klientov, preto to z dnešného pohľadu Komisia nemôže posúdiť so záverečnou platnosťou. Ak by sa banke dlhšiu dobu nedarilo plniť úlohy svojho plánu, bola by ohrozená jej životaschopnosť, zvlášť pri zachovaní obchodov s financovaním nehnuteľností v súčasnom rozsahu. Keby sa nedarilo plniť úlohy plánu pri podstatne menšom rozsahu financovania nehnuteľností, oveľa viac by sa redukovali aj kvantitatívne dôsledky a ostatné obchodné oblasti banky by ich ľahšie absorbovali.

Požiadavka Komisie na prijatie ďalších kompenzačných opatrení na jeseň 2003 a príslušné prepracovanie plánu reštrukturalizácie banky v zime 2003/2004

(237) Až po tom, ako Komisia na jeseň 2003 na základe posudku svojho poradcu, firmy Mazars, na predložený plán reštrukturalizácie získala dostatočnú istotu o životaschopnosti banky a predovšetkým o zásadnej primeranosti prevencie rizík, prichádzalo pozitívne rozhodnutie o poskytnutí požadovanej pomoci do úvahy, ale za predpokladu, že ponúkané kompenzačné opatrenia by sa dali považovať za dostatočné. Ako sa uvádza ďalej (pozri bod odôvodnenia 257 a nasledujúce), Komisia mala ešte stále značné pochybnosti, najmä čo sa týka retailových obchodov, kde banka zaujíma na berlínskom regionálnom trhu popredné postavenie, ale aj v oblasti financovania nehnuteľností, ktorá by tiež mohla z pomoci významne profitovať. Pri financovaní nehnuteľností treba zohľadniť aj skutočnosť, že poradcovia vyjadrili pochybnosti o schopnosti banky dosahovať v

budúcnosti dostatočne ziskové nové obchody. Preto by podľa názoru Komisie separátny predaj aspoň jednej významnej časti obchodu s financovaním nehnuteľností ako kompenzácia pre konkurentov podstatne zlepšil aj životaschopnosť a privatizačné vyhládky zvyšnej časti koncernu.

(238) Na základe dovtedy predloženého plánu reštrukturalizácie a záverov svojich poradcov preto Komisia na jeseň 2003 požiadala Nemecko, aby kvantifikovalo dôsledky separátneho *strednodobého* predaja Berliner Bank (obchodný objem približne 1/4 až 1/3 retailového obchodu BGB) do konca roku 2005, ako aj BerlinHyp (asi 2/3 obchodu s financovaním nehnuteľností BGB) do konca roku 2006. Komisia takto chcela zistiť, či by takéto ďalšie kompenzačné opatrenia neohrozili opäť už ňou na základe dovtedajšieho plánu reštrukturalizácie potvrdenú životaschopnosť banky.

(239) Nemecko, resp. banka najprv zhrnuli východiskovú situáciu. Na základe *strednodobého* plánu z 24. júna 2003 sa potom uskutočnila kvantifikácia očakávaného dodatočného zaťaženia, vyplývajúceho zo zapracovania návrhov poradcov Komisie, z už prisľúbeného vyčlenenia obchodov s financovaním nehnuteľností a vyčlenenia IBB. Celkove by tieto tri opatrenia v období 2003 až 2006 priniesli v základnom scenári zaťaženie mínus [...] EUR, z toho mínus [...] EUR na zvýšenie prevencie rizík, ako aj mínus [...] EUR na negatívny výťažok predaja, resp. odpisy účtovných hodnôt majetkových účastí a iné následky transakcií v rámci vyčlenenia dcérskych podnikov IBG a IBAG, prevádzkujúcich financovanie nehnuteľností. *Strednodobé*, resp. *dlhodobé* dôsledky uvedených troch opatrení sú však nízke. Plánovaný výsledok pred zdanením v roku 2006 by sa tak zredukoval len minimálne o [...] EUR, t. j. z [...] EUR (podľa *strednodobého* plánu z 24. júna 2003) na [...] EUR (podľa novej kalkulácie) a banka by ho preto dokázala zvládnuť bez podstatnejších zmien doteraz predložených plánovaných ukazovateľov. *Strednodobý* plán z 24. júna 2003 vychádza z cieľového ratingu [...] koncernu a výnosnosti vlastného kapitálu vo výške [...] % na rok 2006.

(240) Naproti tomu by podľa údajov Nemecka a banky mal predaj Berliner Bank do konca roku 2005 negatívny vplyv na *strednodobý* plán koncernu. Celkove by v období 2003 až 2005 vznikli jednorazové efekty v hodnote [...] EUR, z toho [...] na mimoriadne náklady spojené s predajom, zvyšok na rezervy pre personál, IT, budovy a dodatočné náklady na reštrukturalizáciu. *Strednodobo* až *dlhodobu* by sa znížil plánovaný

výsledok pred zdanením v roku 2006 z [...] EUR (podľa strednodobého plánu prepracovaného na základe troch vyššie uvedených opatrení) o [...] EUR na [...] EUR, z toho asi polovica kvôli výpadku výsledku Berliner Bank pre koncern, zvyšok na základe spomalenia znižovania stavu zamestnancov, straty plánovaného zvyšovania výnosov z provízií a remanentných (fixných) nákladov (hlavne z dôvodu škálového znevýhodnenia back-office). Tento výpočet však spočíva na predpoklade, že by Berliner Bank kvôli maximalizácii okruhu záujemcov bola predaná ako samostatná banka, čo je spojené s vyššími nákladmi. V jednorazovom efekte mimoriadnych nákladov predaja je už zahrnutý očakávaný výťažok z predaja Berliner Bank vo výške [...] a [...] EUR. Tento je však už podľa údajov banky vlastne spotrebovaný potrebným vybavením Berliner Bank základným kapitálom v hodnote [...] % rizikových pozícií vo výške [...] EUR, z čoho vyplýva negatívny efekt v hodnote [...] — [...] EUR. Vyčlenením Berliner Bank sa zredukuje podiel retailového obchodu na celkovom výsledku BGB z dobrých [...] % na asi [...] % a príslušne sa zvýši podiel obchodov na kapitálovom trhu z [...] % na asi [...] %. Pri danom podiele základného kapitálu hrozí pritom zhoršenie ratingu, pretože obchody na kapitálovom trhu sú hodnotené vyšším faktorom rizika ako retailové obchody. To by malo negatívny vplyv na refinancovanie, takže s predajom Berliner Bank by boli spojené aj operatívne problémy počas fázy reštrukturalizácie. Predaj Berliner Bank by zredukoval rentabilitu vlastného imania o cca. [...] % z [...] % v roku 2006 podľa strednodobého plánu z 24. júna 2003 na približne [...] %.

(241) Komisia podrobila argumenty, predložené Nemeckom, resp. bankou, starostlivej analýze. Podľa názoru Komisie tieto neobsahujú neprekonateľné prekážky, ktoré by stáli v ceste odštiepeniu Berliner Bank z dôvodov hospodárskej súťaže.

(242) Banka sa totiž môže rozhodnúť, že vyrovná relatívne zníženie podielu retailových obchodov na celkovom výsledku, ktoré hrozí po odštiepení Berliner Bank, proporcionálnou redukciovou iných obchodných oblastí — kapitálového trhu a financovania nehnuteľností. Tým by štruktúra banky a požiadavky na podiel základného kapitálu zostali nezmenené. Skôr by sa takýmto znižovaním rizikových pozícií uvoľnil ďalší vlastný kapitál, čo by bolo príspevkom k ďalšiemu zvýšeniu podielu základného kapitálu. Alternatívne k takémuto znižovaniu rizikových pozícií by banka mohla na vyrovnanie vyššieho rizika zvýšiť podiel základného kapitálu buď ďalšou vlastnou snahou o zníženie vybraných rizikových pozícií vo väčšej miere, ako sa doteraz plánovalo, a tým uvoľniť základný kapitál, alebo si strednodobo požičať nový kapitál na

kapitálovom trhu. Takto by sa dal značne vylúčiť negatívny vplyv na rating, a tým aj na podmienky refinancovania, takže banka by odštiepenie dokázala aj operatívne zvládnuť.

(243) Nemecko, resp. banka vychádzali pri výpočte jednorazových efektov odštiepenia Berliner Bank z toho, že táto bude predaná ako samostatná banka, aby sa dosiahol čo najvyšší počet uchádzačov. Vzhľadom na skutočnosť, že Berliner Bank je momentálne integrovaná v Landesbank Berlín ako nesamostatná obchodná oblasť, resp. ako pobočka, musela by sa pred predajom vyčleniť ako samostatná právna jednotka. Podľa údajov banky je na to potrebný podiel základného kapitálu vo výške [...] % rizikových pozícií, a teda základný kapitál vo výške cca. [...] EUR, ktorý by mala dodať BGB. Napriek základnému kapitálu vo výške [...] EUR očakáva však banka výťažok z predaja len [...] až [...] EUR. Komisia považuje tento výpočet za veľmi konzervatívny. Čistý vlastný kapitál slúži spravidla ako jedno z viacerých východísk pre odhad hodnoty podniku. Keby základný kapitál Berliner Bank dosahoval hodnotu cca. [...] EUR, zdá sa Komisii skôr nepravdepodobné, že by sa predajom dal dosiahnuť len výťažok [...] až [...] EUR. Vzhľadom na skutočnosť, že značka a klientska základňa Berliner Bank sú dobre etablované, mal by výťažok z predaja tendenčne dosiahnuť, resp. dokonca prekročiť hodnotu základného kapitálu, ktorú banka považuje za náklady, a tým v podstatne väčšej miere redukovať zaťaženie BGB. Ale aj keby to z dôvodov, ktoré Komisia nemôže poznať, tak výnimočne nebolo, bolo by v tomto prípade od BGB neracionálne, aby predávala Berliner Bank ako samostatnú banku. Značka, klienti, ostatné majetkové predmety bežnej obchodnej prevádzky a ďalšie vlastné prostriedky, všetko to predstavuje pozitívnu hodnotu. Ak si BGB myslí, že predajom nedostane späť ani základný kapitál, ktorý poskytne k dispozícii, je samozrejme možné, aby predala majetok Berliner Bank v rámci tzv. Asset-Deal (majetkového obchodu), ktorý by obsahoval aspoň pozitívny výťažok z predaja, čím by sa vylúčila mimoriadna strata z predaja Berliner Bank pre BGB. Tým by sa značne zmiernil negatívny jednorazový efekt vo výške [...] EUR.

(244) Opakovaný negatívny efekt na rentabilitu vlastného kapitálu z uplatnených [...] % by mohol byť na základe posunutia predaja o jeden rok podľa názoru Komisie ešte podstatne nižší.

(245) S prihliadnutím na analýzu Komisie Nemecko nakoniec súhlasilo s tým, že BGB bude životaschopná aj pri separátnom predaji Berliner Bank. Nemecko prejavilo ochotu k separátnemu predaju Berliner Bank do 1. februára 2007 (vecná účinnosť) s otvorením

- výberového konania v roku 2005 a jeho zmluvným ukončením do 1. októbra 2006. Formálny príslub bol Komisii odovzdaný 6. februára 2004.
- (246) Po prvé, takto prípadne celý výsledok za rok 2006 ešte BGB a, po druhé, môžu sa náklady na zmeny rozložiť na dlhšie obdobie, resp. bude možné ľahšie prijať protiopatrenia, ako napr. dovtedy už viac pokročilé znižovanie krátkodobých fixných nákladov na IT, personál back-office a budovy. Podľa vlastných údajov BGB by sa negatívne efekty z odpadnutia plánovaného zvyšovania výnosov z provízií LBB v dôsledku reorganizácie, zneistenia zamestnancov a viazania manažérskych zdrojov vo výške [...] EUR, zo spomalenia stavu zamestnancov v koncerne vo výške [...] EUR a z remanentných nákladov zo škálových nevýhod vo výške [...] EUR sčasti už beztak natrvalo nevyskytovali. Komisia môže s týmto názorom len súhlasiť.
- (247) Názor Komisie bol potvrdený analýzou jednorazových a trvalých efektov na rentabilitu vlastného kapitálu BGB. Čísla, ktoré udáva Nemecko, resp. banka, nebudú zrejme zďaleka naplnené. Keby sa to však v dôsledku prepletenia nešťastných okolností alebo nepriaznivého vývoja trhu nepodarilo, tak by ani rentabilita vlastného kapitálu vo výške [...] % v roku 2007 (rentabilita vlastného kapitálu [...] % podľa strednodobého plánu z 24. júna 2003 mínus [...] % po odštiepení Berliner Bank) podľa odhadu Komisie nevedla k tomu, aby bol zvyšný koncern opätovne odkázaný na verejnú podporu, ktorá by už podľa právneho princípu pre poskytovanie pomoci „one time — last time“ (jedenkrát a naposledy) nemohla byť poskytnutá. Je už vecou banky, aby sa stabilizovala vlastnými silami zvýšením podielu základného kapitálu na 7 % alebo aj viac. Malo by to pozitívne dôsledky na rating a z operatívneho hľadiska by to zabezpečilo dobré podmienky pre refinancovanie. Rentabilita vlastného kapitálu, očakávaná v roku 2006 za nepriaznivých okolností, je síce svojou hodnotou [...] — [...] % podľa názoru Komisie aj za súčasnej ťažkej situácie nemeckého bankovníctva skôr na dolnom okraji spektra, ktoré trh považuje za dostatočné na zabezpečenie dlhodobej životaschopnosti banky. Komisia však očakáva, že privatizácia, prisľúbená na rok 2007, povedie k ďalšiemu posilneniu banky. Ak by potom totiž nový investor nepovažoval existujúcu rentabilitu vlastného kapitálu alebo kapitálovú vybavenosť banky za uspokojivú, dá sa očakávať, že by vo vlastnom záujme pristúpil k ďalším ozdravným opatreniam, ako napr. zredukovanie nerentabilných obchodných oblastí, resp. prísun kapitálu, čo by zlepšilo rating a situáciu v refinancovaní na potrebnú mieru.
- (248) Naproti tomu Komisia zdieľa názor Nemecka a banky, že z dnešného pohľadu nemožno s dostatočnou istotou vylúčiť, že by prisny záväzok predať separátne v strednodobom horizonte aj BerlinHyp nemohol byť príliš veľkou hrozbou pre životaschopnosť banky. Komisia však má — a potvrdzujú to aj jej nezávislí poradcovia — ešte stále určité pochybnosti, že sa banke podarí v oblasti financovania nehnuteľností generovať nové obchody s vyššou maržou v plánovanom rozsahu. Z tohto dôvodu považuje Komisia z hľadiska dlhodobej rentability za zásadne pozitívne, aby sa banka ešte viac stiahla z obchodov s financovaním nehnuteľností, ako bolo doteraz plánované. Mohlo by sa tak stať hlavne separátnym predajom BerlinHyp, ktorý preto Komisia podrobila intenzívnemu skúmaniu.
- (249) Keby sa banka pevne zaviazala separátne predať BerlinHyp v strednodobom horizonte, malo by to podľa údajov Nemecka a banky nasledujúci negatívny vplyv na zvyšnú časť koncernu, resp. mohlo by to vyvolať tieto požiadavky, ktoré by kupujúci nemusel dokázať splniť: kupec by musel prevziať v plnom rozsahu interné koncernové refinancovanie (momentálne [...] EUR) za porovnateľných podmienok, t. j. jeho rating by musel byť aspoň taký dobrý ako rating Landesbank Berlin, a prevziať aj patronát BGB za BerlinHyp, aby sa vyhol započítaniu veľkých úverov (súčasne odhadovaný objem: cca. [...] EUR). Ďalej by kupujúci ako kúpnu cenu musel ponúknuť minimálne účtovnú hodnotu BerlinHyp, pretože inak by z toho vyplynuli odpisy účtovnej hodnoty v rozmere [...], ktoré by mohli ohroziť životaschopnosť zvyšku koncernu. Aj pri negatívnom ukončení ponukového konania hrozí riziko ďalších odpisov účtovnej hodnoty. Okrem toho je predaj bez podstatného negatívneho vplyvu na plán reštrukturalizácie možný len vtedy, ak zostane zachovaná kooperácia odbytu medzi BerlinHyp a koncernom. Povinnosť separátneho predaja by mala za následok jednorazový odpis aktuálnej účtovnej hodnoty [...] EUR o [...] EUR na účtovnú hodnotu vlastného imania BerlinHyp vo výške 519 mil. EUR. Nezdanený výsledok zvyšku koncernu, očakávaný v roku 2006, by sa znížil asi o ďalších [...] EUR (rozdiel medzi výpadkom plánovaného výsledku BerlinHyp vo výške cca. [...] EUR a úrokovým výnosom z očakávaného výťažku z predaja vo výške približne [...] EUR). To by — spolu so separátnym predajom Berliner Bank — malo za následok ďalší pokles rentability vlastného kapitálu zvyšku koncernu, plánovanej na rok 2006 približne o [...] % na celkove [...] %, ako aj podiel základného kapitálu len tesne nad [...] %.
- (250) Keďže sa s pevným záväzkom separátne predať BerlinHyp viažu pre zvyšnú časť koncernu ďalšie veľké riziká ohrozujúce jeho životaschopnosť, nepovažuje Komisia z dnešného pohľadu tento krok ani za vhodné opatrenie na posilnenie dlhodobej rentability, ani za vhodné kompenzačné opatrenie, na ktoré by sa rozhodnutie viazalo. Komisia preto berie na

vedomie úmysel Nemecka preskúmať možnosť separátneho predaja BerlinHyp opakovane v neskoršom období v súvislosti s privatizáciou zvyšnej časti koncernu — podľa toho, aký scenár by skôr vylepšil vyhliadky na privatizáciu — buď spoločne so zvyšnou časťou koncernu, alebo separátne koncom roka 2007 transparentnou, otvorenou a nediskriminačnou metódou. Komisia považuje za reálne, že BerlinHyp by sa aspoň od roku 2006 mohla stať opäť zaujímavá pre strategického investora. Aj obchodný plán BerlinHyp počíta dovtedy so zlepšením všeobecnej situácie na trhu financovania nehnuteľností. Preskúmanie vyhliadok separátneho predaja by sa preto podľa názoru Komisie malo uskutočniť v roku 2006. Okrem toho Komisia očakáva, že banka — v súlade s odporúčaniami jej poradcov, ako aj v súlade s plánom reštrukturalizácie, vypracovaným na tomto základe — [...] sa o to aj sama pokúsi, akonáhle sa to na základe horšieho ako doteraz očakávaného obchodného vývoja bude javiť potrebné. Toto opatrenie by samozrejme prispelo k minimalizácii potenciálneho rizika, ktoré môže vyplývať z nevyhnutnosti nových odpisov [...]. Takéto opatrenia by podľa názoru Komisie pozitívne ovplyvnili dlhodobú životaschopnosť a privatizačné vyhliadky zvyšnej časti koncernu.

- (251) Nemecko predložilo 29. januára 2004 súčasný plán reštrukturalizácie vrátane strednodobého finančného plánu, vychádzajúceho z údajov k polovici januára 2004. Plán aktualizuje doterajšiu verziu z júna 2003, ktorá bola základom posudzovania životaschopnosti pre Komisiu a jej poradcov Mazars a zohľadňuje napr. odporúčania firmy Mazars týkajúce sa prevencie rizík. Čo sa týka odštiepenia Berliner Bank, ktoré ešte v najnovšom strednodobom finančnom pláne nie je zapracované, odovzdalo Nemecko odhad, zakladajúci sa na analýze predloženej v decembri 2003. Ukazovatele súčasného plánu sa podstatne neodlišujú od verzie z júna 2003 a nebudú mať preto vplyv na posudzovanie životaschopnosti BGB Komisiou.

Zhrnutie záverov Komisie o dlhodobej životaschopnosti a privatizačných vyhliadkach

- (252) Komisia považuje plán reštrukturalizácie po zapracovaní odporúčaní svojho poradcu Mazars napriek ešte uvedenej existujúcej neistote ohľadom budúceho vývoja vcelku za hodnoverný a komplexný. Doteraz realizované, resp. plánované operatívne, funkčné a finančné opatrenia považuje Komisia za vhodné na obnovenie dlhodobej životaschopnosti banky. Komisia nepokladá doterajšie odchýlky od vytýčených cieľov celkovo za natolko závažné, aby sa na ich základe mohlo trvalejšie pochybovať o únosnosti reštrukturalizačného plánu. Niektoré opatrenia zatiaľ

zaostávajú za úlohami, vytýčenými v pláne. Čiastočne sa to však vyrovnáva nadmerným plnením plánovaných cieľov v iných oblastiach.

- (253) Vyhliadky týkajúce sa životaschopnosti závisia v značnej miere od budúcich ziskov a sily základného kapitálu, a hlavne od schopnosti vytvárať nové obchody a plne realizovať plán reštrukturalizácie. Najmä počas reštrukturalizačného obdobia bude banka veľmi závisieť od výnosov z obchodov na kapitálovom trhu. Stratégia v oblasti financovania nehnuteľností je náročná a hrozí nebezpečenstvo, že bude zaostávať za cieľmi. Ďalšie zhoršovanie realitného trhu v oblasti Berlína a hrubého domáceho produktu by mohli ohroziť životaschopnosť banky. S cieľom zníženia tohto rizika Komisia navrhla odštiepenie väčšej časti obchodu s financovaním nehnuteľností cestou separátneho predaja BerlinHyp a očakáva od Nemecka, že preverí príslušné možnosti. Prípadné straty z menšej časti obchodu s financovaním nehnuteľností, ktorá ešte zostáva v rámci BGB/LBB, by potom mohla banka ľahšie kompenzovať očakávanými pozitívnymi príspevkami z retailových obchodov a obchodov na kapitálovom trhu.
- (254) Banka v súčasnosti nedisponuje tichými rezervami ani inými finančnými zdrojmi, aby mohla pohltiť väčšie straty počas obdobia reštrukturalizácie. Vzhľadom na to považuje Komisia podiel základného kapitálu vo výške 6,0 % za nevyhnutné minimum na zabezpečenie životaschopnosti a zároveň maximum, ktoré možno financovať zo štátnej podpory. Komisia očakáva, že banka podnikne všetko, čo je v jej silách, aby vlastnými silami zvýšila podiel základného kapitálu na asi 7 % alebo viac buď ďalšou redukciou rizikových aktív, alebo získaním ďalších prostriedkov na trhu. Tým by sa ďalej zlepšila sila banky na kapitálovom trhu a jej privatizačné vyhliadky.
- (255) Maximálny pokles rentability vlastného kapitálu, očakávanej na rok 2006, z približne [...] — [...] % na asi [...] — [...] %, ktorý sa dá očakávať realizáciou kompenzačného opatrenia vo forme odštiepenia Berliner Bank, neohrozuje podľa názoru Komisie dlhodobú životaschopnosť banky. Komisia vychádza z toho, že investor po privatizácii banky urobí všetko potrebné pre to, aby ako trhovo konajúci investor zabezpečil banke prijateľnú rentabilitu.
- (256) Komisia vychádza z toho, že privatizácia banky po skončení fázy reštrukturalizácie má dostatočnú nádej na úspech. Nemecko sa zaviazalo, že začne privatizačné konanie ihneď po schválení ročnej závierky za rok 2005 a ukončí ho do konca roka 2007. Komisia považuje tento časový plán za realistický. Komisia pritom predpokladá, že Nemecko a banka urobia dovtedy všetko, čo je v ich silách, aby odstránili z cesty

prekážky, ktoré ešte existujú z hľadiska privatizácie. Sem patrí okrem iného ešte stále komplexná štruktúra koncernu, ktorá musí s pokračujúcim reštrukturalizačným procesom ešte ďalej zoštíhliť, ako aj koncentrácia ešte stále málo koncentrovanej palety produktov a zlepšenie vnútropodnikovej transparentnosti. Na kúpnej cene sa ďalej negatívne odrazí skutočnosť, že banka prenajíma značnú časť svojich obchodných priestorov za ceny prevyšujúce úroveň trhu. Podľa kalkulácií poradcov Komisie dosiahne skutočná hodnota tohto rozdielu v roku 2006 medzi [...]a [...] EUR, čo si investor určite zohľadní vo svojej ponuke na kúpu. Predpokladaná privatizácia sa uskutoční jeden až dva roky po vypršaní štátnych záruk (inštitucionálna zodpovednosť a ručenie zriaďovateľa). Za toto obdobie bude mať podľa názoru Komisie potenciálny investor dosť príležitostí, aby sledoval činnosť banky na trhu po odpadnutí záruk v júli 2005 a aby urobil primeranú analýzu pre vypracovanie svojej cenovej ponuky.

Zabránenie neprípustnej deformácii hospodárskej súťaže

(257) Úprava výnimiek v článku 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES podlieha podmienke, že pomoc nesmie zmeniť obchodné podmienky spôsobom, ktorý by odporoval spoločnému záujmu. Body 35 až 39 smerníc stanovujú, že treba prijať opatrenia na čo najväčšie zmiernenie škodlivého účinku pomoci na konkurentov. Bežne sa tieto opatrenia konkretizujú ako obmedzenie alebo redukcia prítomnosti podniku na relevantnom trhu alebo na relevantných trhoch po skončení reštrukturalizačnej fázy. Podľa bodu 37 musí byť obmedzenie alebo redukcia prítomnosti podniku na trhu v korelácii s deformujúcim účinkom pomoci na konkurentov a tiež s relatívnou váhou podniku na svojom trhu/trhoch. Uvoľnenie kompenzačných opatrení prichádza podľa bodu 38 smerníc do úvahy len vtedy, ak obmedzenie alebo redukcia prítomnosti na trhu má za následok badateľné zhoršenie štruktúry trhu, napr. nepriamy vznik monopolu alebo pevnej oligopolnej situácie. Ako sa už predtým uvádzalo v prípade hypotetickej insolventnosti, môže byť vznik monopolu alebo pevného oligopolu obmedzením alebo redukciou prítomnosti BGB trhu rovnako na základe príslušných trhových štruktúr a daného postavenia podniku na týchto trhoch aj vylúčený (pozri aj ďalší text).

(258) Kompenzačné opatrenia môžu mať rôznu formu, napr. predaj výrobných zariadení alebo dcérskych spoločností, alebo zrušenie určitých činností. Podľa bodu 39 písm. i) smerníc musia pri existencii nadmerných štrukturálnych kapacít na trhu, ktorého sa príjem pomoci týka, kompenzačné opatrenia prispieť k definitívnemu odbúrianiu kapacít na účely

ozdravenia tohto trhu. S definitívnym alebo nezvratným zrušením kapacít máme podľa bodu 39 písm. i) do činenia vtedy, ak boli príslušné výrobné zariadenia definitívne znefunkčnené alebo definitívne prebudované na iné účely.

(259) Trhy finančných služieb sa nevyznačujú existenciou nadmerných štrukturálnych kapacít v zmysle bodu 39 písm. i) smerníc, ktorý sa vzťahuje na výrobné zariadenia, a preto implicitne skôr na výrobné oblasti ako na sektor služieb, kde sa kapacity dajú oveľa ľahšie prispôsobiť trhovým podmienkam. Ak sa v bankovom sektore hovorí o nadbytočných kapacitách, napr. čo sa týka hustoty filiálok, ide v menšej miere o štrukturálne kapacity, teda také, ktoré boli spôsobené trvalým poklesom dopytu, ale skôr o oblasti veľmi náročné na personál, a teda aj náklady, ktoré sa rušia skôr z dôvodov rentability.

(260) Aj keby v sektore finančných služieb skutočne existovali nadmerné kapacity, nemožno ich „definitívne znefunkčniť“ alebo prebudovať na iné účely. Kapacity na poskytovanie služieb v bankovom sektore — predovšetkým zamestnanci, filiálky, poradenské centrá, back-offices, počítačové a telekomunikačné systémy — sa vyznačujú vysokou flexibilitou a možno ich bez významných nákladov znovu zamestnať, prenajať, alebo iným spôsobom využiť na trhu. Nezvratná redukcia kapacít je teda v tomto prípade nemožná a nemôže byť predmetom kontroly.

(261) V ďalšej časti sa teda kontroluje, či predaj, zatvorenie alebo redukcia dcérskych spoločností, resp. majetku a/alebo obchodných oblastí v zmysle bodu 39 písm. ii) sú dostačujúce na to, aby sa zmiernili deformačné účinky pomoci.

(262) Pôvodne Nemecko ponúklo tieto opatrenia ako súčasť plánu reštrukturalizácie, ktorých hrubý prehľad sa tu uvádza:

— Predaj dcérskych spoločností a majetkových účasí: najdôležitejšie predaje v oblasti retailového bankovníctva sa týkajú Allbank (už predaná), ktorá má zastúpenia v celom Nemecku, Weberbank v Berlíne (ešte nepredaná), Živnostenskej banky, a. s., v Čechách (predaná), ako aj BG Polska S.A. (retailový obchod a internetová divízia „Inteligo“ — predané, zvyšok sa nachádza v likvidácii).

— Zatvorenie pracovísk: zrušenie približne 90 filiálok v obchodnej oblasti súkromní a firemní klienti v Berlíne/Brandenbursku (prevažujúca časť v Berlíne), 6 klientskych centier v spolko-

oblasti, 6 tuzemských a 3 zahraničných pracovísk pre obchod s financovaním nehnuteľností, 3 zahraničných pracovísk v oblasti obchodu na kapitálových trhoch, ako aj 14 zahraničných zastúpení v obchodnej oblasti veľkí klienti/zahraničie.

- Zrušenie obchodných oblastí a činností: dlhodobý ústup z obchodnej oblasti veľkí klienti/zahraničie (napr. úverové obchody so zahraničnými bankami, poradenstvo pre veľkých klientov, privatizácia, financovanie leteckej výroby).
- Redukčné opatrenia: v obchodoch na kapitálovom trhu redukcia rizikových aktív o [...] % a oblasti financovanie pohľadávok o [...] %; v obchode s nehnuteľnosťami redukcia objemu fondov o viac ako [...] % (približne [...] EUR) a vývoja projektov o [...] % (približne [...] EUR), ako aj zatvorenie pobočiek a zníženie stavu personálu o 50 %; redukcia malej samostatnej oblasti verejná správa a integrácia zostávajúcich obchodov do obchodu s firemnými klientmi.

(263) Nemecko vyhlásilo, že tieto opatrenia budú mať za následok celkovú redukciu počtu zamestnancov o 50 % (z približne 15 000 na 7 500), ako aj zníženie bilančnej sumy z približne 190 mld. EUR na 140 mld. EUR.

(264) Komisia v rozhodnutí o otvorení konania uviedla, že kvôli nedostatočne podrobným údajom nemôže primerane posúdiť účinky týchto, čiastočne len veľmi vágne opísaných opatrení — tak celkove, ako aj z hľadiska jednotlivých obchodných oblastí BGB a ich postavenia na trhoch — a požiadala o ďalšie informácie. Nemecko potom predložilo ďalšie podrobné údaje o účinkoch na jednotlivé obchodné oblasti, resp. trhy (pozri bod odôvodnenia 291 a nasledujúce) a celkovom efekte — redukcia doterajšieho celkového majetku vo výške 51,5 mld. EUR alebo 25 %, celkových doterajších záväzkov vo výške 57,8 mld. EUR alebo 27 % a zníženie bilančnej sumy po konsolidácii vo výške 50,2 mld. EUR alebo takmer 27 %⁽²⁵⁾.

(265) Komisia však už v rozhodnutí o otvorení konania vyjadrila pochybnosti o dostatočnosti plánovaných kompenzačných opatrení. Otázne bolo, či sa zamýšľaná redukcia bilančnej sumy vzhľadom na značnú výšku pomoci a prax Komisie v poskytovaní pomoci na reštrukturalizáciu bankám⁽²⁶⁾ dá považovať za dostatočnú. V tejto súvislosti Komisia poukázala aj na

zákonom predpísané podiely minimálneho kapitálu, ktoré by mohli byť z hľadiska prísunu kapitálu hrubým orientačným bodom pre posudzovanie kompenzačných opatrení v bankovom sektore. Dôležitú úlohu pritom hrá nasledujúca úvaha: aby si banka udržala prevádzku, musí znížením kapitalizácie príslušne zredukovať buď rizikové aktíva, teda svoju obchodnú činnosť (napr. ak berieme za základ zákonný minimálny podiel základného kapitálu 4 % v pomere k rizikovo váženým aktívam maximálne o 25-násobok), alebo požiadať o príslušné zvýšenie kapitálu. V poslednom prípade sa vyhne inak potrebnej redukcii. Táto úvaha o „oportunitnej redukcii“ môže názorne ukázať deformáciu trhu zvýšením kapitálu a je preto tiež hrubým orientačným bodom pre kompenzačné opatrenia. Komisia však poukázala na to, že tu nejde o pravidlo, ktoré by bolo „mechanicky“ použiteľné, a že v konkrétnom prípade treba zohľadniť hospodárske okolnosti, predovšetkým aspekt životaschopnosti podniku a obraz hospodárskej súťaže na jeho trhoch.

(266) Čo sa týka celkových dôsledkov, Nemecko uviedlo, že nejde len o samotný podiel základného kapitálu, ale aj o ručiaci vlastný kapitál, ktorý sa skladá zo základného a doplnkového kapitálu (minimálny zákonom stanovený podiel 8 %), a preto nemožno použiť faktor 25, ale maximálne faktor 12,5, čo sa týka možného rozšírenia, resp. zabránenia redukcie obchodov následkom pomoci. Len ak pri zvýšení základného kapitálu bude súčasne privedený aj doplnkový kapitál, môže banka skutočne zvýšiť rizikovo vážené aktíva o 25-násobok. Aj keby banka už disponovala doteraz nezapočítateľným doplnkovým kapitálom⁽²⁷⁾, nie je zohľadnenie rozšírenia obchodov, ktoré sa stáva možné až vďaka tomuto tak či tak prítomnému kapitálu, oprávnené. Okrem iného Nemecko doložilo, že kapitálové podiely, ktoré sú na trhu skutočne potrebné — minimálne 6 % podiel základného kapitálu a okolo 10 % podiel vlastného kapitálu — sú značne vyššie ako zákonom požadované minimálne podiely. Toto hľadisko potvrdil BAFin a doložil konkrétnymi porovnaniami priemeru nemeckých bánk (približne 6 — 7 % podiel základného kapitálu, 9 — 11 % podiel vlastného kapitálu, z toho súkromné banky 10 — 11 %) a európskych veľkých bánk, pričom priemer v posledných je značne vyšší (8,5 % podiel základného kapitálu). Nemecko z toho usúdilo,

⁽²⁵⁾ Tento údaj obsahoval aj vyňatie dotovaných obchodov IBB.

⁽²⁶⁾ Pozri napríklad rozhodnutie Komisie 98/490/ES.

⁽²⁷⁾ Doplnkový kapitál sa pri stanovení podielu vlastného kapitálu zohľadňuje len do výšky existujúceho základného kapitálu.

- že hospodársky dôsledok prísunu kapitálu vo výške asi 1,8 mld. EUR na trh možno hodnotiť asi vo výške 18 mld. EUR.
- (267) Čo sa týka odvrátenia rizík, v čase otvorenia konania ešte nebola jasná hospodárska hodnota tejto pomoci. Medzitým Nemecko uviedlo, že hospodárska hodnota pomoci sa rovná 6 mld. EUR (pozri bod 138). Ďalej Nemecko vyhlásilo, že v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami nejde o obchodnú oblasť, podliehajúcu predpisom o kapitálovej primeranosti, takže redukcia činnosti, ktorej sa tu má zabrániť, sa nedá odvodiť z podielov kapitálu. Ďalej bolo uvedené, že odvrátenie rizík sa vzťahuje hlavne na staré obchody v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami. Tu by sa však dalo argumentovať, že nové obchody vo fáze reštrukturalizácie IBAG sa vlastne jej zaštitením umožnia. V tomto zmysle by mohol o stupni deformácii trhu vypovedať len objem nových obchodov (pre fázu reštrukturalizácie odhadovaný celkovo na približne [...] EUR; pozri bod odôvodnenia 90) alebo maximálna hodnota celkového odvrátenia rizík (6,1 mld. EUR).
- (268) Komisia nesúhlasí s týmto názorom. Keďže bez odvrátenia rizík, alebo — alternatívne — prísunu kapitálu vo výške 6 mld. EUR by BGB na základe interného prepojenia rizík vôbec nebola mohla pokračovať vo svojej činnosti. Tým by sa odvrátenie rizík dalo prirovnať k hypotetickému prísunu kapitálu vo výške 6 mld. EUR. To isté platí pre vklad podľa dohody o splácaní, ktorý sa v prípade rozhodnutia o spätnej pohľadávke určí v maximálnej hodnote 1,8 mld. EUR ⁽²⁸⁾.
- (269) Keď vezmeme za základ celkovej hospodárskej hodnoty pomoci 9,7 mld. EUR a faktor 10 vzhľadom na skutočne potrebný kapitálový podiel, vyplýva ako orientačný bod pre posúdenie deformácie trhu a kompenzačných opatrení redukcia bilančnej sumy vo výške takmer 100 mld. EUR zo 190 mld. EUR.
- (270) To ukazuje hranice použiteľnosti takých úvah o oportunitite. Okamžitá redukcia takéhoto objemu je možná len pri insolventnosti. Bez pomoci by teda bolo možné len zastavenie obchodnej činnosti BGB, čo by na opačnej strane viedlo k záveru, že ako kompenzácia prichádza do úvahy len insolventnosť BGB. Ale aj v časovom horizonte normálnej reštrukturalizácie sú kompenzačné opatrenia vzhľadom na vyššie uvedený objem krátko i strednodobo ťažké alebo možné len so značnými stratami z predaja častí podniku, s výpoveďami, resp. zrušením dlhodobých zmlúv a pozícií, čo by mohlo natrvalo ohroziť životaschopnosť podniku, alebo ju pravdepodobne celkom znemožnilo. Takéto dôsledky by však potom, po prvé, neboli zlučiteľné s cieľom a kontrolnými kritériami pomoci na reštrukturalizáciu, a to obnovenie dlhodobej rentability podniku prijímajúceho pomoc. Po druhé, bol by to nepomer z hľadiska účinku rôznych druhov pomoci na jednotlivé obchodné oblasti a trhy. Preto sa mechanická aplikácia takýchto oportunistických úvah o požadovanej celkovej redukcii bilančného objemu nesmie pripustiť.
- (271) Na tomto pozadí si Komisia stanovila za cieľ zabezpečiť redukcii celkového objemu primerane jej doterajšej praxi, a hlavne aj dosiahnuť účinné zníženie prítomnosti banky na trhoch s ohľadom na dôsledky pre jednotlivé obchodné oblasti.
- (272) Aktivity BGB sú zamerané hlavne na oblasti obchodu s súkromnými a firemnými klientmi (retailové bankovníctvo), financovanie nehnuteľností (nehnuteľnosti pre živnostníkov), služby spojené s nehnuteľnosťami (fondové a projektové obchody) a obchod na kapitálových trhoch (peňažné obchody, obchody s cennými papiermi).
- (273) Ostatné obchodné oblasti, ktoré tu existujú a sú svojím objemom menej významné, budú zredukované alebo celkom zlikvidované a pre ďalšie úvahy nemajú význam. Týka sa to segmentu verejná správa (poskytovanie úverov), ktorý má byť značne zredukovaný a v budúcnosti priradený k obchodu s firemnými klientmi, ako aj oblasti veľkí klienti/zahranicie (napr. financovanie projektov a exportu), ktorý má byť zlikvidovaný. Aktivity v oblasti investičného bankovníctva obsahovali len emisie akcií a obligácií v pomerne malom rozsahu, a preto v budúcnosti nebudú hrať samostatnú úlohu. Okrem toho bude z LBB vyčlenený podporný obchod IBB po zrušení inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa v roku 2005.

⁽²⁸⁾ Táto teoretická a zaokrúhlená maximálna suma sa získa aplikáciou metodiky, ktorá bola použitá v rozhodnutí Komisie „WestLB“, 8. júla 1999, na výpočet trhovej platby pri zohľadnení rozsudku Súdu prvého stupňa zo 6. marca 2003, relevantných dát LBB plus úrokov z úrokov.

- (274) Oblasť činnosti, ktorá bola v rozhodnutí o otvorení konania na základe informácií Nemecka nazvaná ešte spoločne ako obchod s nehnuteľnosťami, bola pre ďalšie posudzovanie kompenzačných opatrení rozdelená na základe rôznej štruktúry ponuky a dopytu na čiastkové oblasti financovanie nehnuteľností a služby spojené s nehnuteľnosťami. Obchodná oblasť financovanie nehnuteľností sa podľa internej definície BGB týka veľkoobjemového financovania (asi od 5 mil. EUR), a tým prevažne financovania živnostenských nehnuteľností (napr. bytová výstavba alebo nákupné strediská). Prevádzkuje ju prevažne dcérska spoločnosť BerlinHyp (asi 2/3 obchodného objemu), ale aj LBB a samotná BGB. Súkromné financovanie nehnuteľností patrí prevažne do oblasti koncernu obchody s súkromnými klientmi.
- (275) Obchodná oblasť služby spojené s nehnuteľnosťami zahŕňa hlavne fondové obchody a developerstvo. Čo sa týka nových obchodov, bude ju vykonávať čiastkový koncern IBAG, nachádzajúci sa v stopercentnom vlastníctve BGB; v minulosti to bolo vyhradené IBG.
- (276) Služby spojené s nehnuteľnosťami sú práve tá oblasť, ktorá je hlavnou príčinou krízy a tu posudzovanej pomoci na reštrukturalizáciu a ktorá najviac profitovala z odvrátenia rizík, opatrenia s najvyššou sumou pomoci. Proti ďalšiemu pokračovaniu činnosti tejto obchodnej oblasti boli teda od začiatku výhrady.
- (277) Na tomto pozadí Nemecko už v lete roku 2002 ponúklo, aby služby spojené s nehnuteľnosťami boli z BGB vyňaté a prevedené na spolkovú krajinu Berlín. Tento všeobecný zámer bol podrobne špecifikovaný v príslube Nemecka, odovzdanom v januári 2004. Podľa toho sa Nemecko zaviazalo, že zabezpečí, aby BGB predala alebo likvidovala všetky majetkové účasti na službách spojených s nehnuteľnosťami, na ktoré sa vzťahuje odvrátenie rizík, s bilančnou účinnosťou najneskôr k 31. decembru 2005.
- (278) podrobná úprava tohto zámeru predpokladá, že spolková krajina a banka sa do 31. decembra 2004 s konečnou platnosťou dohodnú, ktoré majetkové účasti sú vhodné na predaj tretej strane formou transparentného, otvoreného a nediskriminačného výberového konania. Podľa interpretácie Nemecka tu po rozumnom zvážení pripadá do úvahy malý počet majetkových účastí. V podstate tu ide o jednu významnejšiu spoločnosť s cca. 160 zamestnancami, na ktorú sa vzťahuje záruka účtovnej hodnoty z odvrátenia rizík, takže podľa ustanovení podrobnej dohody by bol prípadný zisk z predaja odvedený spolkovej krajine. V prípade predaja tretej osobe by sa už na danú spoločnosť nevzťahovali záruky z odvrátenia rizík. Všetky majetkové účasti, ktoré 31. decembra 2005 nebudú predané, resp. zlikvidované, získa spolková krajina Berlín za trhových podmienok, pričom kúpnu cenu stanoví audítorm, menovaný spolkovou krajinou a po preverení audítorm, ktorého menuje banka, môže byť prípadne ešte určená rozhodcovským súdom. Na základe ustanovení podrobnej dohody spolková krajina už dnes disponuje mimoriadnymi schvaľovacími, informačnými a kontrolnými právami v oblasti služieb spojených s nehnuteľnosťami, ktorých výkonom je poverená Berliner Gesellschaft zum Controlling der Immobilien-Altrisiken mbH („BCIA“) (Berlínska spoločnosť na controlling starých rizík z obchodov s nehnuteľnosťami), nachádzajúca sa vo vlastníctve spolkovej krajiny.
- (279) Už v skoršom štádiu konania Nemecko oznámilo svoj zámer, že plánuje podporný obchod IBB a tiež aspoň časť účelovo viazanej rezervy IBB, ktorá je v súčasnosti k dispozícii LBB ako základný kapitál, opätovne vyňať z LBB. Tento zámer bol tiež podrobne charakterizovaný v príslube Nemecka odovzdanom v januári 2004. Podľa toho sa Nemecko zaviazalo, že zabezpečí, aby podporný obchod IBB prešiel najneskôr k 1. januáru 2005 na novo založenú, samostatnú podpornú banku spolkovej krajiny Berlín, a v tejto súvislosti bude účelovo viazaná rezerva IBB v LBB použitá na kapitálové vybavenie novej podpornej banky a pritom vyňatá z LBB v takej miere, nakoľko je to možné, aby k 1. januáru 2004 nebol podiel základného kapitálu znížený pod 6 %. Časť účelovo viazanej rezervy IBB, aj naďalej potrebná na kapitalizáciu BGB, vloží spolková krajina formou jednej alebo viacerých tichých účastí do LBB s úročením za normálnych trhových podmienok. Na tieto účely bude v momente podpisu zmlúv o tichom spoločenstve stanovená prirážka k referenčnej úrokovej sadzbe, vypočítaná na základe dlhodobého ratingu LBB a s prihliadnutím na odpadnutie inštitucionálnej zodpovednosti a ručenia zriaďovateľa, ako aj na zmluvné podmienky tichej účasti. Referenčná úroková sadzba sa stanoví podľa porovnateľných nástrojov základného kapitálu, obchodovaných na trhu. Porovnávanie nástrojov základného kapitálu sa bude robiť podľa ustanovení zmluvy pre tieto nástroje a podľa rizikového profilu jednotlivých emitentov.
- (280) Celkový aktualizovaný obraz opatrení, navrhovaných Nemeckom na redukciiu obchodnej činnosti (v pomere k majetkovým pozíciám) v jednotlivých obchodných oblastiach na obdobie 2001 (údaje ročnej závierky) až 2006 (plánovaná súvaha, resp. výkaz ziskov a strát) vyzeral na jeseň 2003 takto:

Redukcia majetku a bilančného objemu ⁽²⁹⁾

(v mld. EUR)

Obchodná oblasť	Majetok segmentu		
	Bilancia	Plán	Zmena
	2001	2006	
Retail. bankovníctvo	20,0	[...]	[...]
— súkromní klienti	12,2	[...]	[...]
— firemní klienti	7,8	[...]	[...]
Verejná správa	11,0	[...]	[...]
Kapitálový trh	109,7	[...]	[...]
Veľkí klienti/zahranie	10,8	[...]	[...]
Financovanie nehnuteľností	31,2	[...]	[...]
Služby, spojené s nehnuteľnosťami	3,2	[...]	[...]
Medzisúčet	185,9	[...]	[...]
Riadenie úrok. rizík & konsolidácia	-16,8	[...]	[...]
Celkový majetok (bez IBB)	169,1	[...]	[...]
IBB	20,1	[...]	[...]
Bilančná suma (konsolidovaná)	189,2	[...]	[...]

(281) Opatrenia, ktoré Nemecko v tomto štádiu plánovalo, by viedli k celkovej redukcii bilančnej sumy o približne 30 %. Dosažené majú byť predajmi (napr. približne 6 mld. EUR v retailovom bankovníctve predajom Allbank, BG Polska, Živnostenskej banky a Weberbank), zatvorením obchodných miest (napr. okolo 90 filiálok a 6 klientskych centier) a tiež redukcii majetku. V obchodných oblastiach veľkí klienti/zahranie a služby spojené s nehnuteľnosťami, ktoré majú byť likvidované, resp. vyňaté, zostanú po roku 2006 zvyšky, ktoré sa budú odbúrať len postupne. Oblasť Verejná správa má byť silne zredukovaná. Základné piliere banky budú po reštrukturalizácii teda tvoriť retailový obchod v oblasti Berlína, financovanie nehnuteľností a obchody na kapitálovom trhu.

(282) Aj keď vyčlenenie podporných obchodov IBB nemožno hodnotiť ako kompenzačné opatrenie, pretože je to obchod, uskutočňujúci sa v rámci plnenia verejných úloh spolkovej krajiny Berlín, a nejde teda o komerčnú činnosť ⁽³⁰⁾, treba konštatovať, že celková redukcia asi o štvrtinu (bez zohľadnenia IBB), resp. dobrých 40 mld. EUR sa v zásade pohybuje v rámci praxe Komisie v podobných prípadoch z finančného sektora. Treba však upozorniť aj na to, že redukcia majetku, resp. bilančných položiek slúži hlavne na to, aby sa získala predstava o celkovom efekte, nemožno ju však považovať za verný obraz skutočnej redukcie obchodnej činnosti alebo dokonca prítomnosti na trhu. To platí predovšetkým pre tri hlavné obchodné oblasti, ktoré zostávajú zachované. Tak napr. boli predané, resp. sa predávajú majetkové účasti v oblasti retailového bankovníctva (Polska, Živnostenská banka, Allbank, Weberbank) a zatvárajú sa filiálky; podľa plánu reštrukturalizácie, platného do jesene 2003, sa však predpokladalo, že prítomnosť na trhu v Berlíne zostane zhruba zachovaná, resp. sa v jednotlivých segmentoch ešte trochu rozšíri, preto sa na opatrenia v tejto obchodnej oblasti treba pozeráť tak, že slúžia hlavne koncentrácii na regionálny kľúčový obchod a na redukcii nákladov zatváraním filiálok. Aj v oblasti financovania nehnuteľností možno plánovanú redukcii hodnotiť ako relatívne malú v porovnaní s celkovým objemom. V obchodoch na kapitálovom trhu možno síce hovoriť o značnom znižovaní pozícií, zachovaný však ešte zostáva vysoký objem obchodov.

(283) Nemecko a BGB vyhlásili, že ďalšie znižovanie alebo dokonca rušenie ďalších obchodných oblastí je problematické a ohrozilo by životaschopnosť banky. Obchod s financovaním nehnuteľností v BerlinHyp, LBB a BGB by sa za súčasnej situácie na trhu a vzhľadom na nie celkom ukončenú reštrukturalizáciu obchodnej oblasti nedal v krátkej dobe predat' buď vôbec, alebo len s veľkými účtovnými stratami. Okrem toho sa ešte pred ukončením celej fázy reštrukturalizácie očakáva pozitívny výsledok ako príspevok z tejto obchodnej oblasti, potrebný pre dosiahnutie celkového predpokladaného výsledku, najneskôr od roku 2004.

(284) Komisia preverovala tieto argumenty, ako aj príslušné k tomu zaslané informácie a prišla k záveru, že predaj financovania nehnuteľností v krátkodobom horizonte by naozaj ohrozil životaschopnosť banky (pozri bod

⁽³⁰⁾ Podporný obchod predstavuje podľa informácií o nemeckých podporných bankách verejnú úlohu, a preto nemôže byť považovaný za komerčnú činnosť, relevantnú z hľadiska hospodárskej súťaže, a preto ani uznaný ako kompenzačné opatrenie. Inštitucionálna zodpovednosť a záruka zriaďovateľa môžu pre podporný obchod zostať zachované len pri jeho vyčlenení do samostatnej podpornej banky.

⁽²⁹⁾ Možné rozdiely pri zaokrúhľovaní.

odôvodnenia 230). Okrem toho analýza stavu hospodárskej súťaže na nemeckom trhu financovania nehnuteľností ukázala, že BGB tu nepatrí k vedúcim poskytovateľom služieb. BGB síce podľa pôvodných údajov oznámenia bola ešte s približne 5 % v roku 2000 na treťom mieste. Podľa aktuálnejších údajov Nemecka s informáciami očistenými od komunálnych úverov dosiahla v roku 2000 v skutočnosti len trhovú podiel okolo 3 %, ktorý do roku 2006 klesne pravdepodobne na 2 %. To zodpovedá iným zdrojom informácií, podľa ktorých v roku 2001 BGB nedosahovala ani pôvodne oznámené tretie miesto na trhu, ani trhovú podiel 5 %, a to ani na celkovom trhu všetkých hypotekárnych úverov, ani v jednotlivých segmentoch⁽³¹⁾. Za týchto okolností sa redukcia prítomnosti BGB na trhu nejaví ako prvoradá pre elimináciu neprípustnej deformácie hospodárskej súťaže.

- (285) Napriek tomu by bol ústup koncernu BGB z tejto obchodnej oblasti lepší ako jeho zotrvanie v nej, pretože už samotné pokračovanie obchodnej činnosti koncernu BGB na trhoch s financovaním nehnuteľností spôsobuje deformáciu hospodárskej súťaže, aj keď nie vo veľkom rozsahu. To, samozrejme, platí len za predpokladu, že by nebolo ohrozené obnovenie dlhodobej rentability. V tomto smere berie Komisia prezentovaný úmysel Nemecka a spolkovej krajiny Berlín o predaji obchodnej oblasti financovanie nehnuteľností separátne alebo v rámci celkovej privatizácie BGB so súhlasom na vedomie.
- (286) Obchod na kapitálovom trhu, ktorého segmentový majetok bol už zredukovaný takmer o 20 %, zaznamenal v roku 2002 ako jediná obchodná oblasť pozoruhodný, t. j. pozitívny príspevok k hospodárskemu výsledku a zisku v trojmiestnej miliónovej hodnote. Po skončení fázy reštrukturalizácie v roku 2006 by to spolu s retailovým bankovníctvom mal byť jeden z dvoch hlavných pilierov hospodárskeho výsledku a zisku koncernu. Obchody na kapitálovom trhu sú teda, po prvé, esenciálnou činnosťou pre obnovenie rentability BGB a nemožno ich redukovať v nejakom väčšom rozsahu ako doteraz. Po druhé, význam BGB pre hospodársku súťaž na národných trhoch peňažných obchodov a obchodov s cennými papiermi, stále viac poznačených pokračujúcou globalizáciou a europeizáciou, možno označiť ako nezávažný, t. j. ešte nižší, ako na národných trhoch financovania nehnuteľností.
- (287) Komisia však aj tak skúmala, či je možná ďalšia redukcia, aj keď len v obmedzenom rozsahu. Z

hľadiska zásadného cieľa, sledovaného pomocou na reštrukturalizáciu, ktorý má BGB premeniť znova na regionálnu banku, Komisia zvažovala hlavne zrušenie ďalších zahraničných dcérskych spoločností. Po zatvorení a predaji, ktoré sa už uskutočnili, sa už dcérske spoločnosti vyskytovali len troch lokalitách — Londýn, Luxemburg a Dublin — zachovanie ktorých uviedlo Nemecko najskôr ako bezpodmienečne nutné pre retailový obchod, resp. pre refinancovanie banky. Nakoniec však prisľúbilo uzavrieť BGB Ireland plc. v Dubline. Z dôvodov uvedených v bode odôvodnenia 286 sa Komisia vzdala ďalších opatrení na kapitálovom trhu.

- (288) Podľa bodu 37 smerníc záleží pri posudzovaní kompenzačných opatrení „predovšetkým na relatívnej sile podniku na svojom trhu, resp. trhoch“. Oblasť súkromní a firemní klienti (retailové bankovníctvo) je preto z hľadiska hospodárskej súťaže jednoznačne najproblematickejšia. Už v rozhodnutí o otvorení konania odôvodnila Komisia svoje pochybnosti o primeranosti kompenzačných opatrení hlavne silnou regionálnou, resp. lokálnou pozíciou BGB na tomto trhu.
- (289) BGB síce predajom dcérskych spoločností, ostatných častí majetku, ako aj zatvorením filiállok a iných pracovísk už majetok, prislúchajúci tomuto segmentu, značne zredukovala. Pôvodne plánované zníženie majetku segmentu o 43 % do roku 2006 (pozri tabuľku v bode odôvodnenia 280) tým už bolo takmer dosiahnuté, a v podstate už chýba len predaj Weberbank. No Komisia už v rozhodnutí o otvorení konania upozornila, že „BGB je extrémne silná lokálne a regionálne na trhoch súkromných a firemných klientov, s podielmi medzi 30 % a 57 % v jednotlivých segmentoch na lokálnej úrovni a medzi 23 % a 46 % na regionálnej úrovni, pričom existuje veľký odstup od ďalších konkurentov v poradí, ktorí — ako to vyplýva z informácií — dosahujú len polovicu, tretinu alebo štvrtinu z podielov BGB. Komisia v tejto súvislosti už vyjadrila pochybnosti, či je plánovaná redukcia v oblasti obchodu s súkromnými a firemnými klientmi dostatočná na zmiernenie deformačného vplyvu pomoci na konkurenciu vo Veľkom Berlíne.

⁽³¹⁾ Podľa rozhodnutia „Eurohypo“ Spolkového protimonopolného úradu z 19. júna 2002 boli založené spoločnosti Eurohypo, Hypovereinsbankgruppe, Depfa-Gruppe, BHF-Gruppe a BayLB lídrmi na rozličných častkových trhoch financovania nehnuteľností — tak podľa objemu, ako aj podľa nových obchodov v roku 2001. Aj samotná Deutsche Bank (t. j. bez jej obchodného podielu vloženého do Eurohypo) sa podľa toho nachádza ešte pred BGB, ktorá sa v tomto rozhodnutí medzi najväčšími konkurentmi s podielom na trhu vyšším alebo rovným 5 % vôbec neuvádza.

(290) V tejto súvislosti treba poznamenať, že predaje, ktoré už boli uskutočnené alebo sa plánujú v oblasti retailového bankovníctva, s výnimkou malej a na zámožných klientov orientovanej Weberbank, prítomnosť BGB v Berlíne neredukovali, alebo ju redukovali len zanedbateľne: Allbank je celonemecky aktívna a v Berlíne zastúpená len niekoľkými filiálkami, BG Polska

- a Živnostenská banka sú činné v zahraničí. V Berlíne bolo síce zatvorených po 40 až 50 filiállok oblasti obchodu so súkromnými a firemnými klientmi; zatváranie filiállok vo veľkomeste s vysokou hustotou filiálkovej siete slúži však prednostne na redukcii nákladov a aj podľa samotných podkladov len v malej miere privádza k tomu, aby klienti zmenili banku ⁽³²⁾. Okrem toho potvrdzujú aj ďalšie informácie, ktoré poskytlo Nemecko, že zámerom nebola citelná redukcia prítomnosti na trhu v Berlíne, skôr udržať pozíciu v jednotlivých segmentoch na rovnakej úrovni, resp. ju ešte troška posilniť.
- (291) Vzhľadom na tieto pochybnosti Nemecko u Komisie reklamovalo, že pôvodne predložené údaje o trhových podieloch BGB z hľadiska objemu v jednotlivých segmentoch trhu v Berlíne boli prehnane. Vychádzalo to z hlásení BGB pre Landeszentralbank (Centrálne banka spolkovej krajiny), ktoré sa robia za celý koncern bez vymedzenia vecných trhov a bez rozlišovania podľa regiónov. Tak sa napr. dostali do údajov o lokálnom obchode so súkromnými a firemnými klientmi aj objemy úverov a vkladov obchodnej oblasti financovanie nehnuteľností a kapitálové trhy mimo Berlína. Objemy úverov a vkladov BGB, ako aj príslušný objem trhu pre Berlín ako také boli teda očistené od týchto úverov a vkladov, ktoré sa nedali regionálne a vecne priradiť. Pritom pre vklady/platobný styk v obchode so súkromnými klientmi vyplynuli trhové podiely asi 43 % až 45 % pre BGB a pri úveroch asi 22 % na roky 2000 a 2001. V obchode s firemnými klientmi boli vypočítané trhové podiely BGB okolo 25 % až 26 % vo vkladoch/platobnom styku a okolo 23 % až 25 % v úveroch na roky 2000 resp. 2001. Oproti údajom, uvedeným v pôvodnom oznámení Nemecka, sa takto trhové podiely BGB v jednotlivých segmentoch zredukovali, hlavne v oblasti firemných klientov, čiastočne takmer až o polovicu.
- (292) Pre ďalších troch konkurentov na berlínskom retailovom trhu, ktorí sú v poradí za BGB — Berliner Volksbank, Dresdner Bank a Deutsche Bank (skupina), uvádza Nemecko odhad podielov na trhu v roku 2001 približne 11 — 13 % pre oblasť úvery/súkromní klienti, okolo 8 — 14 % pre oblasť súkromní klienti/vklady, okolo 5 — 16 % pre oblasť firemní klienti/úvery a asi 9 — 18 % pre oblasť firemní klienti/vklady. Volksbank však s odhadmi nad 50 % v obchode so súkromnými klientmi (50 — 60 % v segmentoch oblasti vklady/platobný styk a 50 % v úveroch) a takmer 60 % v obchode s firemnými klientmi (vyše 40 % pre vklady/platobný styk a asi 50 — 60 % v úveroch) vychádza z podstatne vyšších trhových
- podielov BGB. Sama svoje podiely hodnotí asi na 6 — 10 % v segmentoch obchodu so súkromnými klientmi a asi 4 — 10 % v segmentoch obchodu s firemnými klientmi.
- (293) Nemecko vo svojom stanovisku uviedlo korigované údaje o trhových podieloch v oblastiach obchodu so súkromnými a firemnými klientmi len za Berlín, pretože to je relevantný región a v retailovom bankovníctve ide o regionálny obchod ⁽³³⁾.
- (294) Aj Berliner Volksbank vo svojom stanovisku uviedla, že Berlín je relevantnou oblasťou trhu pre posúdenie pomoci v retailových obchodoch. Tento fakt je aj v súlade s obvyklými hodnotiacimi kritériami Komisie pre oblasť vymedzenia trhov pri kontrole fúzií. V rozhodnutiach o kontrole fúzií, týkajúcich sa bankového sektora, sa uvádzajú ukazovatele ako všeobecná preferencia lokálnych poskytovateľov služieb bankovými klientmi, význam hustej filiálkovej siete a potreba fyzickej prítomnosti banky v priestorovej blízkosti klienta ⁽³⁴⁾. Keď však pri kontrole fúzií v oblasti finančných služieb Komisia doteraz vo všeobecnosti vychádzala skôr z národných trhov, bolo to preto, že pre chýbajúce úvahy o deformácii hospodárskej súťaže (ukazovatele ovládania trhu) neboli potrebné podrobné analýzy v oblasti retailového bankovníctva. Národné vymedzenie by však pre skúmanie deformačných vplyvov predmetnej pomoci na berlínsku retailovú hospodársku súťaž nebolo správne. Práve v tejto oblasti musí BGB vzhľadom na jej prioritné postavenie na trhu poskytnúť kompenzačné opatrenia na redukcii prítomnosti na trhu. Postavenie BGB na trhu sa však okrem iného aj vďaka stratégii dvoch značiek výrazne odlišuje od toho, čo je bežné pre regionálne silné sporiteľne, hlavne v nemeckých mestách. Táto koncentrácia sťažuje prístup na trh potenciálnym konkurentom a viedla k tomu, že trhový podiel zahraničných bánk v Berlíne je zanedbateľne malý.
- (295) Na účely tohto rozhodnutia nemala Komisia nijaký dôvod odkloniť sa od údajov Nemecka a Berliner Volksbank o geografickom rozmiestnení retailového bankovníctva v Berlíne. Ako uviedla vo svojom rozhodnutí o otvorení konania, vychádzalo sa v oblasti kontroly fúzií vo všeobecnosti síce z toho, že

⁽³²⁾ Podľa toho zostáva v Berlíne v banke po zatvorení filiálky asi 75 % až 90 % dotknutých klientov.

⁽³³⁾ Trhové podiely pre región Berlín/Brandenburgsko (okolo 14 — 27 % v obchode so súkromnými klientmi a okolo 18 — 21 % v obchode s firemnými klientmi) boli neskôr predložené len kvôli úplnosti. Ich podstatne väčšia výška sa vysvetľuje tým, že BGB bola v Brandembursku len obmedzene prítomná už pred poslednými reštrukturalizačnými opatreniami spojenými s predajom a zatváraním pracovísk v Brandembursku. Aktualizované celoštátne údaje už predložené neboli.

⁽³⁴⁾ Rozhodnutie Komisie z 11. marca 1997 o vyhlásení koncentrácie za kompatibilnú so spoločným trhom (prípád č. IV/M.873 — Bank Austria/Creditanstalt) na základe nariadenia Rady (EHS) č. 4064/89 (Ú. v. ES C 160, 27.5.1997, s. 4).

trhy finančného sektora sú svojím rozšírením — s výnimkou peňažného trhu a trhu s cennými papiermi — národné; ponechával sa tam ale priestor pre regionálne úvahy v oblasti obchodu so súkromnými a firemnými klientmi⁽³⁵⁾. Význam filiálkovej siete a lokálnej fyzickej prítomnosti banky v retailovom obchode sa vyslovuje za sledovanie berlínskeho trhu. Svedčí o tom aj spôsob správania klientov, ktorí pri zatvorení alebo predaji filiálky vo veľkomeste, ako je Berlín, ak už vôbec zmenia banku, tak aj napriek pribúdajúcemu telebankingu spravidla prejdú k inej lokálne zastúpenej banke. Z tohto hľadiska sa zdá zahrnutie Brandenburg, odhliadnuc od okrajových oblastí Berlína, už príliš široké, ako naznačuje aj ústup BGB zo spolkovej krajiny Brandenbursko a koncentrácia na kľúčový región.

- (296) Na účely rozhodnutia však nie je dôležité presné vymedzenie geografického trhu, ale to, či ponúkané kompenzačné opatrenia postačujú na to, aby sa dostatočne kompenzovali účinky pomoci na deformáciu hospodárskej súťaže prostredníctvom obmedzenia prítomnosti na trhu. To, že poskytnutie pomoci pomohlo banke, aby zostala na rôznych trhoch a aj si zachovala svoje silné postavenie na berlínskom retailovom trhu, je nepochybné a nesporné.
- (297) Čo sa týka odhadov trhových podielov, ktoré boli predložené Nemeckom a korigované smerom dolu, Komisia má pochybnosti o spoľahlivosti týchto očistených údajov, po prvé preto, že podobné individuálne problémy s oznámeniami sa vyskytli aj u iných konkurentov, ktoré však pri udávaných trhových objemoch bolo možné zanedbať. Po druhé, aj tretie strany, ktoré predložili v priebehu konania svoje poznámky a ktoré boli požiadané o ich odhad, potvrdili približnú výšku pôvodných údajov. Treba však poukázať na to, že nezávislé výpočty výšky trhových podielov vrátane kontrolovateľného vecného a regionálneho vymedzenia nie sú k dispozícii. Ako ukázalo šetrenie, doteraz ani spolková banka/krajinská centrálna banka, ani Spolkový protimonopolný úrad ani Komisia pre oblasť protimonopolného práva/kontroly fúzií nerobili príslušnú analýzu hospodárskej súťaže. V samotnej oblasti politiky poskytovania pomoci Komisia v tomto smere nedisponuje potrebnými a u konkurentov použiteľnými oprávneniami na zisťovanie stavu.
- (298) Na účely tohto rozhodnutia sa však môžeme zaobísť bez presnej analýzy trhových podielov, pretože, ako už bolo vysvetlené vyššie, pri skúmaní pomoci nezáleží na preukázaní dominantného postavenia.

To, že pomoc, ktorá je tu predmetom skúmania, deformuje hospodársku súťaž, resp. existuje nebezpečenstvo, že by ju mohla deformovať, a že existuje významná deformácia hlavne na trhoch, na ktorých má BGB silné postavenie, je nesporné. Táto sila na trhu zodpovedá aj hodnoteniu samotnej BGB, ktorá sa označuje za vedúcu retailovú banku v Berlíne. Tomu neodporujú ani údaje o trhových podieloch, korigované smerom nadol, s rozpätím od 20 % do vyše 40 % v jednotlivých segmentoch, dokonca ani keby boli presné, o čom možno pochybovať. V tejto súvislosti treba upozorniť na to, že podiel BGB, resp. jej penetrácia na trhu v roku 2002 podľa informácií predložených Nemeckom, kde sa vychádza z hlavného bankového spojenia v bežných účtoch u súkromných klientov, dosahoval 48 % a že podľa údajov predsedu predstavenstva BGB banka so svojimi značkami Berliner Sparkasse a Berliner Bank disponuje trhovým podielom, ktorý miestami presahuje 50 %⁽³⁶⁾.

- (299) O silnej trhovej pozícii BGB a jej postavení ako vedúcej retailovej banky vo veľkom Berlíne, kde sú takmer 4 milióny obyvateľov, nemôže byť preto pochyb. Pozícia BGB na trhu sa od jej založenia v roku 1994, keď boli „Berliner Bank“ a „Berliner Sparkasse“ (ktorá vtedy spojila sporiteľňu v západnej a východnej časti mesta, pričom posledná mala na Východe kvázi monopolné postavenie) spojené pod jednou strechou, sa nijako zásadne nezmenila — ani od začiatku krízy v roku 2001. Táto „stabilita“ môže teda byť považovaná za indikátor relatívnej trhovej moci BGB v porovnaní s jej aktuálnymi a potenciálnymi konkurentmi.
- (300) Na základe týchto informácií Komisia dala najavo, že schválenie pomoci na reštrukturalizáciu pri kompenzačných opatreniach, ktoré nechávajú postavenie BGB na berlínskom trhu retailového bankovníctva takmer nedotknuté, nie je zlučiteľné s právom Európskeho spoločenstva na poskytovanie pomoci. Nemecko sa muselo vypořadať s argumentáciou banky o ohrození jej životaschopnosti.
- (301) Po ďalších intenzívnych rokovaní 18. decembra 2003 so zástupcami Nemecka a spolkovej krajiny Berlín Nemecko nakoniec dalo prísľub na predaj Berliner Bank ako dodatočné kompenzačné opatrenie, aby pomoc mohla byť schválená, resp. aby boli odvrátené ďalšie kompenzačné opatrenia, ktoré by inak Komisia musela uložiť. Podľa tohto prísľubu sa Nemecko zaväzuje, že zabezpečí, aby koncern bankovej spoločnosti právoplatne predal pobočku „Berliner Bank“ ako hospodársku jednotku prinajmenšom vrátane značky, všetkých klientskych spojení,

⁽³⁵⁾ Rozhodnutie Komisie z 11. marca 1997 (prípád č. IV/M.873 — Bank Austria/Creditanstalt), nariadenie Komisie z 25. septembra 1995 o vyhlásení koncentrácie za kompatibilnú so spoločným trhom (prípád č. IV/M.628 — Generale Bank/Crédit Lyonnais Bank Nederland) na základe rozhodnutia Rady (EHS) č. 4064/89 (Ú. v. ES C 289, 31.10.1995, s. 10).

⁽³⁶⁾ Prejav na valnom zhromaždení 4. júla 2003.

ktoré ku značke patria, filiálok a príslušného personálu v otvorenom, transparentnom a nediskriminačnom výberovom konaní do 1. októbra 2006 (ukončenie k 1. februáru 2007). Za rozhodný deň pre počet klientov, pobočiek a pracovníkov predaja bol vybraný 31. december 2003, okrem údajov spojených s riadnou implementáciou plánu reštrukturalizácie, oznámeného Komisii, a prirodzenej fluktuácie obchodu, t. j. príliv a odliv klientov, personálu, aktív a pasív, vychádzajúci z individuálneho rozhodnutia (ako napr. presťahovanie klientov alebo zamestnancov, alebo nespokojnosť s predchádzajúcou bankou alebo zamestnávateľom), a ktorý banka nemôže ovplyvniť. To predovšetkým znamená, že BGB nesmie podniknúť žiadne opatrenia, ktoré by sledovali prechod klientov Berliner Bank do iných podnikov alebo oblastí BGB, ako je Berliner Sparkasse. Správca, ktorého vymenuje Nemecko (spolková krajina Berlín) a ktorého menovanie musí potvrdiť Komisia, zabezpečí, aby banka naďalej v obchodne rozumnej miere pokračovala v reštrukturalizácii Berliner Bank a investovala do nej, a tiež nepodnikala nič, čo by mohlo znížiť hodnotu Berliner Bank, predovšetkým presunom súkromných a firemných klientov alebo obchodného personálu do Berliner Sparkasse alebo iných častí koncernu bankovej spoločnosti.

- (302) Predajom Berliner Bank sa segmentový majetok oblasti retailové bankovníctvo do roku 2006⁽³⁷⁾ zredukuje o ďalších [...] EUR (čo spolu s ďalšími doteraz plánovanými a prisľúbenými opatreniami, ktoré už boli opísané, bude celkom o [...] EUR). Trhový podiel BGB v jednotlivých segmentoch berlínskeho retailového obchodu sa predajom zredukuje asi o 1/3 až 1/6. Celkový bilančný objem sa zníži zo 189 mld. EUR na približne 124 mld. EUR.
- (303) Podľa názoru Komisie sú všetky doteraz realizované, plánované a prisľúbené predaje, zatvorenia prevádzok a redukcie iného druhu postačujúce na to, aby sa znížil účinok skúmanej pomoci na deformáciu hospodárskej súťaže.
- (304) Na záver treba spomenúť, že v pôvodnom oznámení Nemecko uvádzalo, že Berlín je región v zmysle 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES, čím prichádza do úvahy pre poskytnutie regionálnej pomoci, poukazujúc pritom konkrétne na body 53 a 54 smerníc a ich zohľadnenie pri posudzovaní kompenzačných opatrení bez toho, že by to bolo ďalej podrobne rozobralo, resp. uviedlo konkrétne aspekty. Body 53 a 54 hovoria, že schvaľovacie kritériá smerníc platia aj pre regionálne podporované oblasti, pričom meradlá pre požadované odbúravanie kapacít na trhoch

s nadmernými štrukturálnymi kapacitami môžu byť menej prísne. Komisia vo svojom rozhodnutí o otvorení konania konštatovala, že kvôli nedostatočnej konkretizácii nebola schopná posúdiť možnosť použitia tohto kritéria. Keďže Nemecko sa už v ďalšom priebehu konania k tomuto bodu nevrátilo, pričom v predchádzajúcom texte už bolo vysvetlené, že v bankovom sektore nejde o trhy s nadmernými štrukturálnymi kapacitami, treba sa na body 53 a 54 smerníc v tomto prípade pozeráť ako na nepoužiteľné pre posúdenie.

Obmedzenie pomoci na minimum

- (305) Nemecko podľa názoru Komisie dostatočne preukázalo, že hodnota troch druhov poskytnutej pomoci — prísun kapitálu, odvrátenie rizík a zmluva o možných nárokoch na spätnú pohľadávku spolkové krajiny Berlín voči banke — sa obmedzuje na minimálne potrebnú mieru pomoci na reštrukturalizáciu, vychádzajúcu z disponibilných finančných prostriedkov banky a jej akcionárov. Banke sa tým neposkytuje nadmerná likvidita a nadmerné vlastné prostriedky, ktoré by mohla zneužiť na neprimerané rozšírenie svojho obchodu na úkor svojich konkurentov.
- (306) Hodnota zvýšenia kapitálu, ktorý bol poskytnutý najprv ako pomoc na záchranu z augusta 2001, predstavujúca 1,755 mld. EUR, bola stanovená tak, aby sa tým dosiahol podiel základného kapitálu banky vo výške 5 %, resp. podiel vlastného kapitálu vo výške 9,7 %. Ako už bolo spomenuté vyššie, Komisia ho považuje za nevyhnutne potrebný pre krátkodobé prežitie banky. Banke sa potom podarilo vlastnými silami, predovšetkým znížením svojich rizikových pozícií, zvýšiť podiel základného kapitálu nad 5 %. Tento koncom roka 2003 dosahoval približne 6 %. Podľa dnešnej praxe na finančných trhoch a očakávaní ratingových agentúr a účastníkov trhu považuje Komisia podiel základného kapitálu vo výške 6 % pre zabezpečenie schopnosti banky obstať dlhší čas na kapitálových trhoch za bezpodmienečne potrebný. Prísun kapitálu v roku 2001 bol bezpodmienečne potrebný na udržanie podielu základného kapitálu banky v tejto výške a môže byť preto schválený aj v rámci posudzovania reštrukturalizačnej pomoci ako nevyhnutne potrebné minimum. Banka navyše pociťuje potrebu — ako sa už uvádzalo vyššie — vzhľadom na zrušenie štátnych záruk, zavedenie IAS a nové predpisy v rámci Bazilejskej dohody II, zvýšiť svoj podiel základného kapitálu vlastnými silami aspoň na 7 %, aby si zabezpečila potrebný rating na operatívne únosné podmienky refinancovania. Komisia víta tieto opatrenia plánované na ďalšiu stabilizáciu banky.

⁽³⁷⁾ Predaj Berliner Bank musí nadobudnúť právnu účinnosť najneskôr k 1. februáru 2007. Je preto možné, že efekt sa prejaví až v bilancii za rok 2007.

(307) Odvrátenie rizík v nominálnej hodnote 21,6 mld. EUR má, ako sa uvádza v bode odôvodnenia 138, pre posudzovanie ako štátna pomoc ekonomickú hodnotu 6,1 mld. EUR. Berliner Volksbank vyjadrila názor, že odvrátenie rizík zo strany spolkovej krajiny zodpovedá skôr neobmedzenému dodatočnému záväzku, pretože s tým spojená platobná povinnosť spolkovej krajiny Berlín sa dnes nedá odhadnúť a je teda „blankošekom“ na budúce straty. Jej výška a doba platnosti je neúmerná, zabezpečuje banke prakticky neobmedzenú bonitu a dáva jej „voľnú ruku“ na ponuky za ľubovoľných obchodných podmienok a na základe nemožnosti vyčísliť dotačnú povinnosť nemôže byť schválená. Komisia sa nestotožňuje s touto argumentáciou a skôr sa prikláňa k argumentom Nemecka. Konštrukcia odvrátenia rizík banke neumožňuje — na rozdiel od tvrdenia Berliner Volksbank — aby mohla rozširovať bankové alebo iné obchody. Samozrejme, bráni tomu, aby banka ako taká zmizla z trhu. Ale obmedzuje sa na to, aby ochránila banku od rizík zo starých obchodov. Na generovanie nových obchodov sa však použiť nedá. Nové obchody však umožňuje v tom zmysle, že vôbec umožňuje ďalšiu existenciu na trhu špeciálne zaštiteným spoločnostiam na obchod v službách spojených s nehnuteľnosťami a všeobecne banke. To je však len nepriamy následok každej pomoci a nemôže sa to použiť ako meradlo na to, či je pomoc ako taká svojím rozsahom striktné obmedzená na ďalšiu existenciu podniku na trhu. Odvrátenie rizík banke nezabezpečuje likviditu, ale oslobodzuje ju len od strát, ktoré neustále vznikajú v službách spojených s nehnuteľnosťami, ktoré by banka nemohla absorbovať vlastnými silami. Platby spolkovej krajiny sa uskutočňujú len ex-post v tej výške, ako si veritelia uplatnia svoje skutočné nároky na právnom základe. Okrem toho má spolková krajina prostredníctvom svojej spoločnosti na kontrolu rizík podľa podrobnej dohody rozsiahle práva na kontrolu a podmienenie súhlasu. Čo sa týka presného opisu mechanizmu podrobnej dohody, odvoláva sa Komisia na výklad Nemecka. Komisia preto považuje aj odvrátenie rizík za opatrenie, ktoré je obmedzené na minimum.

(308) Aj pomoc v maximálnej hospodárskej výške 1,8 mld. EUR, ktorá je zakotvená v zmluve medzi spolkovou krajinou Berlín a bankou o plnení možných nárokov spolkovej krajiny voči Landesbank Berlin na základe rozhodnutia v konaní C 48/2002, je podľa názoru Komisie obmedzená na minimum. Bez tejto zmluvy by bola banka musela na požiadanie audítorov vytvoriť v ročnej závierke 2002 rezervy na hroziace straty v trojmiestnej miliónovej výške. To by sa bolo negatívne premietlo do ročného výsledku 2002 a vlastného imania banky. Banka však v momente zostavenia ročnej závierky 2002 a aj potom

vykazovala podiel základného kapitálu, ktorý nepresahoval 6 %, ba čiastočne bol pod touto úrovňou. Ďalšie zvýšenie podielu základného kapitálu by banka v tejto fáze reštrukturalizácie nebola zvládla. Ako už bolo uvedené vyššie, komisia v dlhodobom horizonte považuje podiel základného kapitálu 6 % za nevyhnutne potrebný. Keby Komisia vo svojom rozhodnutí vo veci konania C 48/2002 rozhodla o nároku spolkovej krajiny Berlín na splatenie pomoci poskytnutej banke ako nezlučiteľnej so zásadami Spoločného trhu, ponechala by spolková krajina túto sumu ako vklad v banke, ale len v takej výške, ako je potrebné, aby k rozhodujúcemu dňu 1. januára 2004 zostal zachovaný podiel základného kapitálu vo výške 6 %, čo je podľa názoru Komisie bezpodmienečne potrebné minimum. Schválenie splátkovej dohody s maximálnou hospodárskou hodnotou 1,8 mld. EUR Komisiou je obmedzené na jednu výnimku, ako je táto, to znamená, len keby a nakoľko by výška spätnej pohľadávky nevyhnutne ohrozila životaschopnosť podniku a plán reštrukturalizácie by inak nebolo možné schváliť. Splátková dohoda je v tomto rámci dodatočnou pomocou na reštrukturalizáciu, čo si vyžaduje vyššie kompenzačné opatrenia, ku ktorým sa Nemecko napokon zaviazalo, predovšetkým príslušným zabezpečiť predaj Berliner Bank.

Záver

(309) Pomoc v celkovej výške 9,7 mld. EUR sa skladá z troch opatrení: po prvé, prísun kapitálu vo výške 1,755 mld. EUR, uskutočnený v auguste 2001 spolkovou krajinou Berlín v prospech BGB; po druhé, odvrátenie rizík, poskytnuté spolkovou krajinou Berlín v decembri 2001/apríli 2002 v prospech BGB v nominálnej výške maximálne 21,6 mld. EUR, s hospodárskou hodnotou 6,1 mld. EUR, a, po tretie, splátková zmluva medzi spolkovou krajinou Berlín a BGB, uzatvorená v decembri 2002 v súvislosti s konaním C48/2002 (Landesbank Berlin — Girozentrale), kde Komisia rozhodla o možnej spätnej pohľadávke s hospodárskou hodnotou do výšky 1,8 mld. EUR.

(310) Všetky predpoklady pre poskytnutie štátnej pomoci podľa článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES boli splnené: štátne prostriedky, zvýhodnenie určitého podniku, deformačný účinok na hospodársku súťaž a poškodenie obchodu medzi členskými štátmi. Z ustanovení o výnimkách zo zásady nezlučiteľnosti štátnej pomoci so zásadami Spoločného trhu sa nedá aplikovať nič iné ako článok 87 ods. 3 písm. c) Zmluvy o ES v spojení so smernicami Spoločenstva pre štátnu pomoc na záchranu a reštrukturalizáciu podnikov v ťažkostiach.

(311) Vo svojom hodnotení — s prihliadnutím na kritériá smerníc — Komisia prišla k záveru, že reštrukturalizačné opatrenia, tak tie, ktoré už boli realizované, ako aj plánované, sú rozumné, presvedčivé a v zásade primerané na to, aby umožnili obnovenie dlhodobej rentability BGB.

(312) Podľa názoru Komisie predaje, zatvorenie prevádzok a redukcie, ktoré už boli realizované, sú plánované alebo prislúbené, ako celok postačujú na to, aby sa kompenzovali účinky posudzovanej pomoci na deformáciu hospodárskej súťaže.

(313) Tri poskytnuté druhy pomoci — prísun kapitálu, odvrátenie rizík a zmluva o možných nárokoch na spätnú pohľadávku spolkovú krajinu Berlín voči banke — sa obmedzujú na minimálne potrebnú mieru pomoci na reštrukturalizáciu, vychádzajúcu z disponibilných finančných prostriedkov banky a jej akcionárov. Banke sa tým neposkytuje nadmerná likvidita a nadmerné vlastné prostriedky, ktoré by mohla zneužiť na neprimerané rozšírenie svojho obchodu na úkor svojich konkurentov,

ROZHODLA TAKTO:

Článok 1

1. Nasledujúce opatrenia v prospech koncernu Bankgesellschaft Berlin AG („BGB“) predstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES:

- a) prísun kapitálu vo výške 1,755 mld. EUR spolkovou krajinou Berlín v auguste 2001;
- b) garancie („odvrátenie rizík“) v maximálnej nominálnej hodnote 21,6 mld. EUR, ktoré poskytla spolková krajina Berlín 20. decembra 2001 a 16. apríla 2002;
- c) zmluva z 26. decembra 2002 medzi spolkovou krajinou Berlín a Landesbank Berlin („LBB“) o možných nárokoch zo spätnej pohľadávky spolkovú krajinu Berlín voči LBB po konečnom rozhodnutí Komisie v prebiehajúcom konaní C 48/2002.

2. Pomoc uvedená v odseku 1 je zlučiteľná so zásadami spoločného trhu, ak Nemecko dodrží prísľuby, o ktorých informovala spolková vláda v oznámení a ktoré sú zhrnuté v článku 2 ods. 1 a v prílohe k tomuto rozhodnutiu, a ak pomoc, uvedená v odseku 1 písm. c) nepovedie k 1. januáru 2004 k prekročeniu šesťpercentného podielu základného kapitálu v koncerne BGB (s prihliadnutím na odčlenenie IBB v rámci článku 2 ods. 1 písm. d).

Článok 2

1. Nemecko prislúbilo:

- a) že zabezpečí včasnú realizáciu oznámeného plánu reštrukturalizácie v súlade s podmienkami uvedenými v prílohe;
- b) že zabezpečí, aby spolková krajina Berlín predala svoju majetkovú účasť v BGB v súlade s podmienkami uvedenými v prílohe;
- c) že zabezpečí, aby koncern BGB predal alebo likvidoval všetky svoje majetkové účasti v spoločnostiach, predmetom obchodu ktorých sú služby spojené s nehnuteľnosťami, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie o odvrátení rizík zo 16. apríla 2002, v súlade s podmienkami uvedenými v prílohe;
- d) že zabezpečí, aby z LBB bola vyčlenená účelovo viazaná rezerva IBB v súlade s podmienkami uvedenými v prílohe;
- e) že zabezpečí, aby koncern BGB predal pobočku „Berliner Bank“, patriacu LBB v súlade s podmienkami uvedenými v prílohe;
- f) že zabezpečí, aby koncern BGB najneskôr do 31. decembra 2005 zlikvidoval svoju majetkovú účasť v BGB Ireland plc.

2. Komisia môže, ak dostane príslušné oznámenie, na základe dostatočne zdôvodnenej žiadosti Nemecka:

- a) povoliť predĺženie termínov stanovených v prísľuboch alebo
- b) v prípade mimoriadnych okolností odpustiť jednu, resp. viaceré povinnosti a podmienky v týchto prísľuboch, zmeniť ich alebo nahradiť inými.

Pri žiadosti Nemecka o predĺženie termínu treba predložiť dostatočne zdôvodnenú žiadosť Komisii najneskôr mesiac pred uplynutím príslušného termínu.

Článok 3

Do dvoch mesiacov od uverejnenia tohto rozhodnutia musí Nemecko oznámiť Komisii, aké opatrenia boli prijaté a aké sa plánujú na vykonanie tohto rozhodnutia.

Žiadame týmto Nemecko, aby okamžite poslalo jednu kópiu tohto rozhodnutia príjemcoví pomoci.

V Bruseli 18. februára 2004

Článok 4

Toto rozhodnutie bolo zaslané Spolkovej republike Nemecko.

Za Komisiu
Mario MONTI
Člen Komisie

PRÍLOHA ⁽¹⁾**K článku 2 ods. 1 písm. a)**

Nemecko zabezpečí, aby oznámený plán reštrukturalizácie, naposledy zmenený a doplnený oznámením spolkovej vlády z 29. januára 2004, vrátane všetkých prísľubov v článku 2 ods. 1, bol plne realizovaný podľa uvedeného časového rozvrhu. Ak v niektorých častiach plánu reštrukturalizácie nie je uvedený nijaký termín, budú realizované okamžite a v každom prípade dostatočne načas, aby mohli byť dodržané stanovené termíny.

K článku 2 ods. 1 písm. b)

Nemecko zabezpečí, aby spolková krajina Berlín vypísala otvorené, transparentné a nediskriminačné výberové konanie, hneď ako bude schválená ročná závierka koncernu Bankgesellschaft Berlin AG za rok 2005 a aby ho ukončila do 31. decembra 2007.

Uchádzač musí

- byť nezávislý od spolkovej krajiny a nesmie byť prepojený s BGB AG alebo s „Berliner Bank“ v zmysle článku 11 nariadenia Komisie (ES) č. 2790/1999 o vyňatí z kartelového práva týkajúceho sa vertikálnych prepojení ⁽²⁾,
- byť schopný získať všetky potrebné súhlasy príslušných orgánov pre hospodársku súťaž a iných orgánov na získanie majetkovej účasti v BGB AG,
- disponovať takou finančnou silou, hlavne čo sa týka ratingu, aby dokázal trvale zabezpečiť solventnosť banky.

Pri uplatnení doložky o previerke podľa článku 2 ods. 2 na prísľub predaja bude Komisia primerane zohľadňovať podmienky ponuky a situáciu na kapitálových trhoch.

K článku 2 ods. 1 písm. c)

Nemecko zabezpečí, aby koncern BGB s bilančnou účinnosťou najneskôr k 31. decembru 2005 zlikvidoval všetky svoje majetkové účasti v spoločnostiach, predmetom obchodu, ktorých sú služby spojené s nehnuteľnosťami, na ktoré sa vzťahuje ustanovenie o odvrátení rizík zo 16. apríla 2002, v súlade s nasledujúcimi ustanoveniami.

Do 31. decembra 2004 spolková krajina a banka s konečnou platnosťou definitívne určia tie majetkové účasti v spoločnostiach, predmetom obchodu ktorých sú služby spojené s nehnuteľnosťami, ktoré sú vhodné na predaj tretím osobám. Tieto majetkové účasti budú predané v otvorenom, transparentnom a nediskriminačnom výberovom konaní.

Majetkové účasti v spoločnostiach, predmetom obchodu ktorých sú služby spojené s nehnuteľnosťami, ktoré k rozhodnému dňu 31. decembra 2005 nebudú ani zlikvidované, ani odpredané tretím osobám, budú odpredané spolkovej krajine Berlín za trhových podmienok. Kúpna cena bude stanovená na základe ocenenia nezávislého audítora, menovaného spolkovou krajinou s následnou kontrolou nezávislého audítora, menovaného bankou do 31. marca 2005. Stane sa tak s použitím uznávaných oceňovacích metód. V prípade, že medzi obidvomi oceneniami budú rozdiely a zmluvné strany sa nedokážu dohodnúť, bude cena stanovená znalcom, ktorého vymenuje Institut der Wirtschaftsprüfer in Deutschland e.V. (Nemecký audítorský inštitút). Nezávislé cenové posudky budú predložené Komisii najneskôr do 31. júla 2005.

⁽¹⁾ V ďalšej časti je zhrnutý obsah prísľubov Nemecka, uvedených v oznámení spolkovej vlády zo 6. februára 2004. Pre toto rozhodnutie je smerodajný nemecký originálny text, uvedený v tomto oznámení.

⁽²⁾ Ú. v. ES L 336, 29.12.1999, s. 21.

Obchodná činnosť spoločností, predmetom obchodu ktorých sú služby spojené s nehnuteľnosťami, a ktoré sú určené na prevod na spolkovú krajinu alebo na likvidáciu, sa obmedzí na riadnu správu na účely likvidácie rizík, pokrytých ustanoveniami podrobnej dohody. Banka bude investovať do týchto spoločností v rozsahu potrebnom pre tieto činnosti.

V snahe zabrániť prílišnému zaťaženiu daňami z nehnuteľností môže zvyšok majetkovej účasti v rozsahu maximálne 6 % v Immobilien- und Baumanagement der Bankgesellschaft Berlin GmbH („IBG“) zostať v koncerne Bankgesellschaft. S tým však nebudú spojené žiadne možnosti vplyvu koncernu BGB na vedenie IBG. Okrem toho môže IBAG Immobilien und Beteiligungen Aktiengesellschaft („IBAG“), po premenovaní a preorientovaní pracujúca ako Work-out-Competence Center (vymáhanie pohľadávok) a holdingová spoločnosť pre spoločnosti z tzv. negatívneho zoznamu (čierna listina) ⁽³⁾, na ktoré sa nevzťahuje odvrátenie rizík, a kde má koncern BGB majetkové účasti, zostať v koncerne. Okrem svojej funkcie ako holdingová spoločnosť pre spoločnosti z tzv. negatívneho zoznamu (čierna listina) so zameraním na riadnu správu a likvidáciu rizík z týchto spoločností a ako Work-out-Competence Center v súvislosti s likvidáciou financovania nehnuteľností však IBAG nebude vykonávať žiadne obchody, ktorých predmetom sú služby spojené s nehnuteľnosťami.

K článku 2 ods. 1 písm. d)

Nemecko zabezpečí, aby najneskôr s účinnosťou k 1. januáru 2005 bol podporný obchod z Investitionsbank Berlin („IBB“), ustanovizne bez právnej subjektivity, ktorá doteraz fungovala ako oddelenie Landesbank Berlin („LBB“), prevedený na novo založenú, samostatnú podpornú banku spolkovej krajiny Berlín podľa nasledujúcich ustanovení.

Účelovo viazaná rezerva IBB v Landesbank Berlin bude použitá na kapitálové vybavenie novej podpornej banky, a tým aj vyňatá z Landesbank Berlin, nakoľko to k 1. januáru 2004 bude možné bez toho, aby sa podiel základného kapitálu (Tier One) v koncerne BGB (po odčlenení IBB) neznižil pod 6 %, pričom v Landesbank Berlin môže zostať maximálne 1,1 mld. EUR.

Časť účelovo viazanej rezervy IBB, ktorá je podľa predchádzajúceho odseku naďalej potrebná pre kapitalizáciu koncernu, maximálne však 1,1 mld. EUR, vloží spolková krajina Berlín priamo alebo nepriamo do LBB ako vecný vklad alebo ako viaceré tiché účasti s dosahom na základný kapitál. Na tieto účely možno napr. zdôvodniť nárok spolkovej krajiny Berlín voči LBB na prevod príslušnej časti účelovo viazanej rezervy IBB a tento nárok potom vložiť ako tichú účasť.

Tiché majetkové účasti sú trhovo úročené. Na tento účel sa ku dňu podpisu spoločenských zmlúv o tichej majetkovej účasti stanoví prirážka k referenčnej úrokovej sadzbe, vypočítanej podľa porovnateľných nástrojov základného kapitálu, obchodovaných na trhu, a to na základe dlhodobého ratingu LBB a s prihliadnutím na zrušenie inštitucionálnej zodpovednosti a ručenie zriaďovateľa, ako aj vzhľadom na zmluvnú podobu tichej účasti. Porovnateľnosť nástrojov základného kapitálu sa zisťuje podľa zmluvných ustanovení pre tieto nástroje a ratingu príslušných emitentov.

K článku 2 ods. 1 písm. e)

Nemecko zabezpečí, aby koncern BGB predal pobočku Berliner Bank patriacu LBB ako hospodársku jednotku minimálne vrátane značky (a so všetkými právami duševného vlastníctva s tým spojenými), všetkých súkromných, firemných a iných klientov, ktorí sú spojení s obchodom, prevádzkovaným pod značkou Berliner Bank, filiálok a predajného personálu (front-office). Za rozhodný deň pre počet klientov, pobočiek a pracovníkov predaja bol vybraný 31. december 2003, okrem údajov spojených s riadnou implementáciou plánu reštrukturalizácie, oznámeného Komisii podľa článku 2 ods. 1 písm. a), a prirodzenej fluktuácie obchodu, t. j. príliv a odliv klientov, personálu, aktív a pasív, vychádzajúci z individuálneho rozhodnutia (ako napr. presťahovanie klientov alebo zamestnancov, alebo nespokojnosť s predchádzajúcou bankou alebo zamestnávateľom), a ktorý banka nemôže ovplyvniť. Do predaja môže byť v primeranej miere zapojený aj iný majetok alebo zamestnanci. Dodržiavanie týchto ustanovení bude sledovať poverený správca. Predaj musí byť otvorený, transparentný a nediskriminujúci a musí sa začať v roku 2005. Uzatvorený musí byť do 1. októbra 2006 s tým, aby právna účinnosť predaja mohla nastať najneskôr 1. februára 2007.

⁽³⁾ Prílohy 4.1, 11.1, 22.1, 29.1, 37.1.2, 44.1 k podrobnej zmluve zo 16. apríla 2002, príloha 25 k notifikácii.

Nemecko navrhne Komisii do troch mesiacov po obdržaní tohto rozhodnutia poverenie pre správcu a nezávislého správcu, podľa zákona povinného zachovávať mlčanlivosť, ktorý bude na náklady Nemecka dozeráť na riadny priebeh predaja a hlavne zabezpečiť, aby banka naďalej v obchodne rozumnej miere rekonštruovala Berliner Bank a investovala do nej a tiež aby nepodnikala nič, čo by znižovalo hodnotu Berliner Bank, predovšetkým presunom súkromných alebo firemných klientov alebo obchodného personálu do Berliner Sparkasse alebo do iných častí koncernu BGB. Správca začne plniť svoje úlohy okamžite po vymenovaní. Ak správca zistí nezrovnalosti, bude o tom okamžite informovať Komisiu.

Uchádzač o kúpu musí byť nezávislý od Bankgesellschaft Berlin; musí preukázať finančné prostriedky, odborné vedomosti a záujem udržať a rozvíjať Berliner Bank ako životaschopnú a aktívnu konkurenčnú banku vo vzťahu k Bankgesellschaft Berlin a ostatným konkurentom na trhu. To však nevyklučuje integráciu Berliner Bank do podniku a podnikovej identity nadobúdateľa.

Zmeny strednodobého plánu z 29. januára 2004, potrebné v súvislosti s realizáciou tohto prísľubu, predloží Nemecko okamžite na schválenie Komisii.

Všeobecné podmienky implementácie a spravodajstva

- a) Oznamovaný plán reštrukturalizácie z 29. januára 2004, zohľadňujúci všetky prísľuby v článku 2 ods. 1, nebude Nemecko meniť bez predchádzajúceho súhlasu Komisie.
- b) Nemecko zabezpečí, aby sa predaje a speňaženia, uvedené v článku 2 ods. 1 písmená b), c) a e) uskutočnili transparentným spôsobom a boli otvorené pre každého potenciálneho domáceho i zahraničného kupca. Podmienky predaja nesmú obsahovať doložku, ktorá by neprimerane obmedzovala počet potenciálnych uchádzačov alebo bola špeciálne „šitá“ na nejakého určitého potenciálneho uchádzača. Nemecko zabezpečí, aby informácia o predajoch bola dostatočne zverejnená. Stane sa tak, okrem predajov podľa článku 2 ods. 1 písm. c), uverejnením minimálne v jednom medzinárodnom tlačovom médiu, ktoré vychádza v celom Spoločenstve v anglickom jazyku. Uchádzačom bude umožnený, ak to neodporuje právnym ustanoveniam, priamy prístup ku všetkým potrebným informáciám v rámci due-diligence. Výber kupujúcich sa bude robiť podľa hospodárskych kritérií. Výťažok z predaja banky bude plne použitý na financovanie plánu reštrukturalizácie banky, okrem prípadov, že by na základe podrobnej dohody zo 16. apríla 2002 (príloha 25 k notifikácii) prislúchal spolkovej krajine Berlín.
- c) Nemecko zabezpečí, aby uskutočňovanie všetkých prísľubov až po ich splnenie mohla kedykoľvek skontrolovať Komisia alebo znalec konajúci v jej mene. Nemecko zabezpečí Komisii neobmedzený prístup ku všetkým informáciám, ktoré sú potrebné na kontrolu realizácie tohto rozhodnutia. Komisia môže so súhlasom Nemecka žiadať o vysvetlenie a stanoviská priamo banku. Nemecko a banka budú rozsiahle spolupracovať s Komisiou alebo poradcom konajúcim v jej mene pri všetkých otázkach súvisiacich s kontrolou realizácie tohto rozhodnutia.
- d) Až do roku 2007 vrátane bude Nemecko každý rok posilať Komisii správu o pokroku prác. Správa musí obsahovať zhrnutie o pokroku realizácie plánu reštrukturalizácie, ako aj podrobnosti o predajoch a uzatvorení dcérskych spoločností a pobočiek podľa článku 2 ods. 1 tohto rozhodnutia, s uvedením dátumu predaja alebo zatvorenia prevádzky, účtovnej hodnoty k 31. decembru 2003, kúpnej ceny, všetkých ziskov a strát v súvislosti s predajom alebo zatvorením a konkrétne informácie o opatreniach plánu reštrukturalizácie, ktoré ešte treba realizovať. Správu treba predložiť do jedného mesiaca po schválení ročnej závierky skupiny BGB dozornou radou spoločnosti Bankgesellschaft Berlin AG, najneskôr však do 31. mája každého roku.